

**RAPPORT FRA UDVALGET OM
OPHAVSRETTIGHEDER PÅ INTERNETTET**

RAPPORT FRA UDVALGET OM OPHAVSRETTIGHEDER PÅ INTERNETTET

Udgivet april 2011 af:

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Hjemmeside: www.kum.dk
E-mail: kum@kum.dk

Forside:

Foto: AKassen for Kulturministeriet

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	7
2. Udvalgets kommissorium og sammensætning	8
3. Rapportens opbygning og definitioner	11
4. Problemets omfang	12
5. Eksisterende håndhævelse	14
5.1. Retssager om internetbrugeres krænkelse	14
5.2. Retssager om blokering af hjemmesider	15
5.3. Anklagemyndighedens behandling af sager om ophavsretskrænkelser	16
5.4. Abonnentansvar	17
5.4.1. Ansvar for usikret trådløs internetforbindelse	17
5.4.2. Ansvar med omvendt bevisbyrde	18
6. Kompensationsmodel	20
6.1. Eksisterende kompensationsmodel	20
6.2. Mulige generelle kompensationsmodeller	20
6.2.1. Model 1 "Internetudbydermodellen"	21
6.2.2. Model 2 "Finanslovsmodellen"	24
6.2.3. Model 3 "Licensmodellen"	25
6.2.4. Model 4 "Kompensation for ulovlig kopiering-modellen"	26
6.3. Snitflade til lovlige forretningsmodeller	27
7. Pop up-modeller	28
7.1. Pop up-vinduer	28
7.2. Overvejelser om en pop up-model	30
7.2.1. Hvilke aktører kan iværksætte en pop up-model	30
7.2.2. Sammenhæng pop up-vinduerne vil kunne aktiveres i	31
7.2.3. Teksten i pop up-vinduet	33
7.3. Erfaring med pop up-modeller	33
7.4. Overvejelser om effekten af en pop up-model	34

8. Brevmodel	35
8.1. Overvejelser om afsender af informationsbreve	36
8.1.1. Rettighedshaverne sender informationsbreve	37
8.1.2. Internetudbyderne sender informationsbreve	37
8.1.3. Selvstændig instans sender informationsbreve	38
8.2. Generelle overvejelser om overførelse af personoplysninger	39
8.2.1. Rettighedshavers udlevering af oplysninger	40
8.2.2. Internetudbydernes udlevering af abonnentoplysninger	41
8.2.3. Konklusion om overførelse af personoplysninger	42
8.3. Vurdering af rettighedshavernes materiale	43
8.3.1. Kontrol af rettighedshavernes materiale	44
8.3.2. Bagatelgrænse for udsendelse af informationsbreve	45
8.4. Brug af informationer om udsendte breve	46
8.4.1. Breve til gengangere	46
8.4.2. Information til rettighedshaver om afsendelse af breve	47
8.4.3. Brug af oplysninger om afsendte breve under evt. retssager	49
8.5. Udformning af informationsbrev	50
8.6. Helpdesk og klagemulighed	51
8.7. Modtagere af informationsbreve	52
8.7.1. Brug af arbejdsgiverbetalte internetforbindelser	52
8.7.2. Brug af åbne netværk ("hotspots")	53
8.7.3. Brug af netværk på offentlige institutioner m.v.	54
8.8. Finansiering	55
9. Informationsindsats	58
9.1. Eksisterende informationsindsatser	58
9.2. Informationsindsatser i andre lande	60
9.3. Mulige kommende informationsindsatser	61
10. Lovlige forretningsmodeller	63
10.1. Eksisterende forretningsmodeller	64
10.1.1. Download a la carte	64
10.1.2. Streaming	67

10.1.3. Downlån.....	68
10.1.4. Abonnementsmodeller – ”All you can eat”	69
10.2. Alternative distributionsformer	71
10.3. Status i udlandet.....	72
10.4. Udvikling af nye forretningsmodeller.....	73
10.5. Barrierer for udvikling af nye forretningsmodeller.....	75
10.6. Fremtidig udvikling af nye forretningsmodeller	76
11. Erfaringer fra andre lande	77
11.1. Finland	77
11.2. Frankrig.....	80
11.3. Holland	83
11.4. Irland	85
11.5. Japan	87
11.6. Kina.....	89
11.7. New Zealand.....	90
11.8. Norge.....	92
11.9. Spanien.....	93
11.10. Storbritannien.....	94
11.11. Sverige	96
11.12. Sydkorea	98
11.13. Tyskland.....	99
11.14. USA.....	101
12. Udvalgets indstillinger	105
12.1. En styrket håndhævelse af ophavsrettigheder på internettet.....	105
12.2. Lovlige forretningsmodeller	106
12.3. Øget information til forbrugerne	107
12.4. Udsendelse af informationsbreve.....	107
12.5. Finansiering af brevmodel	110

Bilag (findes i en selvstændig netpublikation)

- Bilag I: Ernst & Young Rapport, ”Omfanget af digital piratkopiering”
- Bilag II: Notits om anklagemyndighedens behandling af sager vedrørende ophavsretskrænkelser
- Bilag III: Beskrivelse af organiseringen af indsatsen mod ophavsretskrænkelser i det svenske politi og den svenske anklagemyndighed
- Bilag IV: Brugerkontrollerede indholdsfiltere
- Bilag V: Eksisterende nævn
- Bilag VI: Præsentation af britisk brevmodel
- Bilag VII: Præsentation af fransk brevmodel
- Bilag VIII: Netplan rapport, ”Omkostningsestimat for opslag af IP-adresser i danske bredbåndsnet”
- Bilag IX: Udkast til informationsbrev fra rettighedshaverne
- Bilag X: Udkast til informationsblad fra Kulturministeriet

1. Indledning

Ophavsretsloven giver ophavsmænd (kunstnere, komponister, musikere, forfattere m.v.) en tidsbegrænset eneret til de værker, de skaber. Ophavsmanden har eneret til at fremstille eksemplarer af værker (fx musik og film) og til at gøre disse værker tilgængelige for offentligheden, fx ved at lægge dem ud på internettet. Når et værk gøres tilgængeligt på internettet uden ophavsmandens tilladelse – fx i form af ulovlig fildeling – sker der en krænkelse af ophavsmandens eneret. Denne type krænkelse kaldes også piratkopiering.

Af regeringsgrundlaget fra 2007 ”Mulighedernes samfund” fremgår, at piratkopiering er et stigende internationalt problem, hvorfor regeringen vil fremsætte en række forslag til øget bekæmpelse af piratkopiering.

I januar 2007 nedsatte daværende økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen en tværministeriel arbejdsgruppe, som fik til opgave at analysere mulighederne for at styrke indsatsen mod piratkopiering på immaterialretsområdet. I marts 2008 afgav arbejdsgruppen sin rapport¹. Arbejdsgruppen anbefalede, at der blev gennemført en analyse af de nuværende og fremtidige tekniske løsninger til at blokere for hjemmesider samt fildelingssystemer. Samtidig vurderedes de mulige konsekvenser heraf.

I maj 2008 iværksatte Kulturministeriet en møderække med deltagelse af de væsentligste aktører på området. Møderækken havde til formål at undersøge de tekniske muligheder for at identificere ophavsretskrænkelser på internettet samt de tekniske muligheder for at begrænse disse krænkelse. Samtidig redegjorde møderækken for de retsregler, som regulerer området, og – så vidt det var realistisk muligt inden for møderækkens rammer – skabte et overblik over de praktiske, økonomiske og retssikkerhedsmæssige overvejelser, som det vil være relevant at foretage i forbindelse med drøftelser af eventuelle initiativer. Møderækken aflagde rapport i juni 2009.

Møderækkens rapport fra juni 2009 har udelukkende karakter af en faktuel udredning og indeholder ikke konkrete anbefalinger eller initiativer. Som opfølgning på møderækken nedsatte daværende kulturminister Carina Christensen i december 2009 et udvalg om ophavsrettigheder på internettet.

Nærværende rapport udgør udvalgets afrapportering til kulturministeren.

¹ Rapport fra arbejdsgruppen om en styrket indsats mod piratkopiering, marts 2008
<http://www.dkpto.dk/udvikling/RapportPiratkopiering.pdf>

2. Udvalgets kommissorium og sammensætning

Kommissorium

Internettet udgør et uundværligt redskab i dagligdagen for borgere og virksomheder – både i forhold til kommunikation og information. Digitalisering giver store muligheder for alle grupper i samfundet, herunder for udviklingen og udbredelsen af kunst og kultur. For at vi som samfund kan udnytte internettets potentiale fuldt ud, er det væsentligt, at rammerne er hensigtsmæssige, herunder at borgere og virksomheder kan håndhæve deres rettigheder på internettet.

Det fremgår af regeringsgrundlaget fra 2007, at regeringen ønsker at styrke indsatsen mod piratkopiering. Det fremgår således af regeringsgrundlaget, at ”Piratkopiering og varemærkeforfalskning er et stigende internationalt problem, også for danske virksomheder. Regeringen vil fremsætte en række forslag til øget bekæmpelse af piratkopiering.”

Der sker en omfattende ulovlig udnyttelse/piratkopiering af ophavsretligt beskyttet materiale på internettet, og at problemet er stigende. Dette fremgår bl.a. af OECD’s rapport om piratkopiering af digitalt indhold fra foråret 2009. Der findes ikke nogen egentlig klarlæggelse af problemets omfang. En sådan klarlæggelse vanskeliggøres af, at det er svært at finde troværdigt materiale, da der er tale om ulovlige aktiviteter, der ikke registreres systematisk nogen steder.

Internettets struktur gør det nemt at dele musik og film med andre i en kvalitet, der svarer til originalen. Piratkopiering på internettet er skadeligt for både forbrugere, kunstnere, erhvervsliv og samfundet generelt. Piratkopiering mindsker incitamentet til at udvikle ny kunst og kultur. Dette er især et problem i videnssamfundet, hvor vi skal leve af samfundets kreative kræfter.

I forlængelse af Økonomi- og Erhvervsministeriets rapport om en styrket indsats mod piratkopiering fra marts 2008 har Kulturministeriet i perioden maj 2008 - juni 2009 gennemført en møderække om håndhævelse af ophavsrettigheder på internettet. Rapporten fra møderækken fokuserer på ulovlig upload og ulovlig fildeling og indeholder en beskrivelse af de eksisterende muligheder for at identificere og blokere ophavsretskrænkelser på internettet. Rapporten beskriver de gældende regler og retspraksis. Rapporten indeholder en beskrivelse af situationen i en række andre lande. Endelig indeholder rapporten et overblik over nogle af de praktiske, økonomiske og retssikkerhedsmæssige overvejelser, som det vil være relevant at foretage i forbindelse med drøftelser af eventuelle initiativer. Rapporten indeholder ikke konkrete anbefalinger eller initiativer.

I EU-regi blev teledirektivpakken vedtaget i november 2009. Rådet og Parlamentet blev med pakken enige om en aftale, hvor det blev anerkendt, at adgang til internettet er en meget vigtig del af borgernes liv og hverdag, og at det er indgribende, hvis borgernes

adgang til elektroniske tjenester begrænses – herunder hvis der lukkes for en borgers internetforbindelse.

Med teledirektivpakken bliver det præciseret, at reglerne i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention skal iagttages også i det tilfælde, hvor en medlemsstat vil gøre indgreb i borgernes adgang til internettet. Det præciseres desuden, at indgrebet skal være nødvendigt, rimeligt og proportionelt for at kunne indføres, at afgørelsen skal træffes på en måde, hvor borgerne sikres en effektiv juridisk beskyttelse og en fair og uvildig behandling, at princippet om, at man er uskyldig, indtil andet er bevist, overholdes, og at borgeren har ret til at blive hørt.

Flere parter har i forbindelse med møderækken peget på, at der bør nedsættes et udvalg, som kan undersøge mulighederne for at lette håndhævelsen af rettigheder og de retssikkerhedsmæssige aspekter herved mere tilbundsående.

Der nedsættes derfor et udvalg, som får til opgave at overveje initiativer og beskrive konkrete modeller, som kan bidrage til en styrket håndhævelse af ophavsrettigheder på internettet, samt undersøge mulighederne for at skabe bedre grobund for udviklingen af både eksisterende og nye forretningsmodeller/lovlige tjenester med kreativt indhold.

Udvalget skal særligt fokusere på retssikkerheden, både borgernes retssikkerhed i form af beskyttelse af personoplysninger mv. og rettighedshavernes retssikkerhed i form af en effektiv beskyttelse og håndhævelse af deres ophavsrettigheder.

Udvalget består af:

- Kulturministeriet (formand)
- Justitsministeriet (1 medlem)
- Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling (1 medlem)
- Økonomi- og Erhvervsministeriet (1 medlem)
- Advokatsamfundet (1 medlem)
- Forbrugerrådet (1 medlem)
- Samrådet for Ophavsret (1 medlem)
- IFPI (1 medlem)
- Forlæggerforeningen (1 medlem)
- Producentforeningen (1 medlem)
- Telekommunikationsindustrien (1 medlem)
- IT-Branchen (1 medlem)
- DI ITEK (1 medlem)
- Musikzonen (1 medlem)

Kulturministeriet er sekretariat for udvalget. Udvalget skal afgive rapport til kulturministeren i september 2010. Udgifter i forbindelse med udvalgets arbejde afholdes inden for Kulturministeriets eksisterende ramme. Eventuelle merudgifter som følge af

udvalgets forslag afholdes inden for de involverede ressortministeriers respektive eksisterende økonomiske rammer.

Udvalgets sammensætning

Udvalgets formand udpeget af kulturministeren:

Jesper Hermansen, afdelingschef, Kulturministeriet

Udvalgsmedlemmer:

Christina Toftegaard Nielsen, kontorchef, Justitsministeriet

Mette Stürup, Souschef, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

Martin Bresson, kontorchef, Økonomi- og Erhvervsministeriet

Jakob Krag Nielsen, advokat, Advokatsamfundet

Martin Salamon, chefkonsulent, Forbrugerrådet. Anette Høyrup, jurist, Forbrugerrådet, har dog deltaget i udvalgsmøder d. 4/6, 20/8 samt 11/10 2010

Martin Gormsen, vicedirektør (KODA), Samrådet for Ophavsret

Maria Fredenslund, advokatfuldmægtig, indtil juni 2010, herefter Johan Schlüter, advokat, IFPI-Danmark

Christine Bødtcher-Hansen, direktør, Forlæggerforeningen

Peter Schønning, advokat, Producentforeningen

Heidi Heltborg Juul, afdelingsdirektør (TDC), Telekommunikationsindustrien

Jane Eis Larsen, direktør, IT-Branchen

John Kristensen, chefkonsulent, DI ITEK

Lisa Klint, direktør, Musikzonen

Udvalgets sekretariat:

Bente Skovgaard Kristensen, kontorchef, Kulturministeriet

Martin Kyst, chefkonsulent, Kulturministeriet

Maj Vestergaard K-Hafstrøm, fuldmægtig, Kulturministeriet

Marie-Louise Helvang, fuldmægtig, Kulturministeriet

3. Rapportens opbygning og definitioner

Udvalgets kommissorium har dannet rammerne for udvalgets arbejde. Det har været et ønske i udvalget at skabe overblik over indholdet af de eksisterende undersøgelser og rapporter, som behandler omfanget og konsekvenserne af piratkopiering på internettet. Derfor bad udvalget konsulentvirksomheden Ernst & Young om at udfærdige en samlet beskrivelse af problemets omfang baseret på eksisterende undersøgelser og analyser.

Kapitel 4 præsenterer resultaterne af dette arbejde, mens den samlede beskrivelse fra Ernst & Young kan findes i denne rapports bilag I.

I det efterfølgende kapitel 5 beskrives den eksisterende håndhævelse.

Det følger af udvalgets kommissorium, at udvalget har til opgave at overveje initiativer og beskrive konkrete modeller, som kan bidrage til en styrket håndhævelse af ophavsrettigheder på internettet. Kapitel 6, 7, 8 og 9 indeholder beskrivelser af forskellige modeller, herunder en model for udsendelse af informationsbreve samt overvejelser om en bred informationsindsats.

Udvalget har også haft til opgave at undersøge mulighederne for at skabe bedre grobund for udviklingen af både eksisterende og nye forretningsmodeller/lovlige tjenester med kreativt indhold. Resultatet af dette arbejde fremgår af kapitel 10.

En vigtig del af udvalgets arbejde har været at indhente erfaringer fra andre lande. Udvalget har været i kontakt med en række relevante lande, og de indhentede erfaringer fremgår af kapitel 11.

Rapporten afsluttes i kapitel 12 med udvalgets indstillinger til, hvilke modeller der vil være relevante tiltag til at bekæmpe piratkopiering og håndhæve ophavsrettigheder på internettet.

Den teknologiske udvikling går stærkt. Kulturministeriet vurderer derfor, at eventuelle tiltag til at styrke håndhævelsen af ophavsrettigheder på internettet i videst muligt omfang bør være teknologineutrale og ikke kun imødegå krænkelse, som er begået med en bestemt teknologi, fx peer-to-peer teknologi.

I det omfang der i rapporten anvendes udtrykket ”ulovlig upload (ulovlig fildeling)” af ophavsretligt beskyttet materiale, dækker begrebet også andre fremtidige former for ulovlig digital distribution af ophavsretligt beskyttet materiale.

4. Problemets omfang

Der eksisterer en bred vifte af danske og internationale undersøgelser og analyser, som alle beskæftiger sig med ophavsretskrænkelser på nettet. Disse eksisterende undersøgelser og analyser anvender forskellige metoder og belyser forskellige hjørner af den overordnede problemstilling – at definere omfanget af den ulovlige fildeling.

Udvalget har som led i sit arbejde bedt konsulentvirksomheden Ernst & Young om at udfærdige en samlet beskrivelse af problemets omfang baseret på eksisterende undersøgelser og analyser.

Ernst & Youngs beskrivelse af problemets omfang er vedlagt i nærværende rapport som bilag I.

Det fremgår af Ernst & Youngs beskrivelse, at de gennemgåede kilder entydigt peger på, at der er et problem af ikke ubetydeligt omfang, og at omfanget er stigende i de fleste geografiske områder. Der findes ikke konkrete tal for omfanget i Danmark, men tendensen i de øvrige kilder, som dækker forskellige geografiske områder, synes ifølge Ernst & Young at være så klar, at Ernst & Young anser det for sandsynligt, at den også er gældende for Danmark.

Ernst & Young behandler i sin beskrivelse en række kilder, som spænder fra en opfattelse af, at piratkopiering slet ikke påvirker det legale salg af ophavsretligt beskyttede værker eller måske ligefrem har en positiv effekt, til en opfattelse af, at piratkopiering medfører tab af omsætning for de påvirkede brancher, som kan opgøres i milliarder euro om året inden for EU. En undersøgelse foretaget for BASCAP² estimerer således tabet inden for EU i 2008 til 9,9 mia. euro og 186.000 job.

Derudover behandler Ernst & Young de undersøgelser, som forsøger at kvantificere konsekvenserne af og kortlægge årsagerne til piratkopiering. Ernst & Young beskriver også undersøgelser, som søger at afdække sammenhænge i forbrugeres adfærd og derved belyse, om piratkopiering giver anledning til en væsentligt ændret købsadfærd.

Om end de beskrevne kilder når frem til meget forskellige resultater, synes der ifølge Ernst & Young at være grundlag for at konkludere, at piratkopiering har negative økonomiske konsekvenser for brancher, der producerer ophavsretligt beskyttet materiale, og at disse konsekvenser opgøres i mia. euro området inden for EU. Ydermere påvirkes brancher, der producerer komplementære produkter, såsom enheder til visning eller afspilning af ophavsretlig beskyttet materiale (cd-afspillere m.v.).

Ifølge Ernst & Young angives det i kilder, at en væsentlig årsag til piratkopiering er, at forbrugerne har svært ved at afgøre, hvorvidt de forskellige muligheder for at downlo-

² BASCAP er et initiativ under det internationale handelskammer (ICC). Den nævnte undersøgelse er behandlet i Ernst & Youngs rapport afsnit 6, side 22.

de/kopiere er lovlige eller ulovlige, ligesom økonomi menes at have en vis betydning, i den forstand, at nogle forbrugere vælger løsninger, fordi de er gratis.

Endelig beskriver Ernst & Young, at kilder angiver, at det er en medvirkende årsag til et øget omfang af piratkopiering, at opdagelses- og strafrikoen opfattes som værende relativt beskedne.

5. Eksisterende håndhævelse

Den eksisterende håndhævelse af ophavsrettigheder på internettet sker hovedsageligt via retssager anlagt af rettighedshaverne. En uddybende beskrivelse af de eksisterende håndhævelsesmuligheder kan findes i rapporten fra Kulturministeriets møderække om ophavsretten på internettet, som blev fremsendt til Folketinget den 26. juni 2009.

De retssager, som rettighedshaverne anlægger, falder i to kategorier: retssager mod internetbrugere om krænkelse og retssager mod internetudbydere om blokering af hjemmesider. Disse kategorier beskrives nedenfor i hhv. afsnit 5.1. og 5.2.

Anklagemyndigheden kan iværksætte sager om ophavsretskrænkelser begået under særligt skærpende omstændigheder³. Anklagemyndighedens arbejde beskrives nedenfor i afsnit 5.3.

5.1. Retssager om internetbrugeres krænkelse

Overtrædelser af ophavsretsloven kan medføre erstatningspligt, bødestraf og i grove tilfælde fængselsstraf indtil 1 år og 6 måneder. I særligt grove tilfælde, hvor almene hensyn kræver det, er der også mulighed for fængselsstraf indtil 6 år efter straffeloven. Sidstnævnte mulighed har alene sigte på alvorlig kriminalitet af et væsentligt økonomisk omfang og af samfundsmæssig betydning⁴.

Som udgangspunkt er det rettighedshavernes opgave at være opmærksomme på eventuelle krænkelse, at tage skridt til at dokumentere krænkelse og at indbringe eventuelle krænkelse for domstolene, som herefter træffer beslutning om idømmelse af sanktioner, erstatning, godtgørelse og tilintetgørelse m.v. ud fra de gældende regler i henholdsvis ophavsretsloven og straffeloven.

Rettighedshaverne laver i dag en del opsøgende arbejde for at opspore eventuelle krænkelse. Dette sker bl.a. ved, at rettighedshaveren søger efter konkrete ophavsretligt beskyttede titler, som rettighedshaveren har rettighederne til. Denne søgning sker på lige fod med andre brugere af netværket. Resultatet af søgningen giver rettighedshaveren viden om, hvorvidt en konkret fil bliver tilgængeliggjort via netværket uden rettighedshaverens samtykke.

Når rettighedshaverne har fundet en udbyder af den aktuelle fil, kan rettighedshaverne identificere udbyderens IP-adresse. Udbyderens IP-adresse er offentligt tilgængelig information på netværket og kan identificeres af alle brugere af netværket. Herefter kan rettighedshaveren gå til domstolene for at få udleveret oplysninger fra internetudbyderen om, hvilken abonnent der brugte IP-adressen på det konkrete tidspunkt. Disse oplysninger kan efterfølgende bruges til at dokumentere en krænkelse ved en senere retssag.

³Jf. straffelovens § 299b og de tilknyttede bestemmelser.

⁴ For uddybende beskrivelse af de gældende sanktionsregler se afsnit 5 i rapporten fra Kulturministeriets møderække om håndhævelse af ophavsretten på internettet, 2009.

Rettighedshaverne kan også anvende reglerne i retsplejelovens regler om bevissikring⁵ til at anmode fogedretten om at træffe afgørelse om, at der skal foretages en undersøgelse med henblik på at sikre bevis for krænkelse af ophavsretsloven. Bestemmelserne giver mulighed for uanmeldt og tvangsmæssig undersøgelse af en formodet krænkers lokaler og genstande, herunder også af computere, med henblik på at sikre bevis for krænkelse samt omfanget af disse. Undersøgelsen kan ske, hvis rettighedshaverne over for fogedretten kan sandsynliggøre, at der foregår krænkelse af ophavsrettigheder, såsom ulovlig tilgængeliggørelse eller eksemplar fremstilling af ophavsretligt beskyttet materiale, fx fra den formodede krænkers computer.

Rettighedshaverne skal senest 4 uger efter undersøgelsens afslutning anlægge retssag vedrørende de krænkelse, som dannede grundlag for, at undersøgelsen kunne foretages. Anlægger rettighedshaverne ikke denne sag, skal de undersøgte genstande leveres tilbage og kan ikke bruges som bevis i en senere retssag⁶.

5.2. Retssager om blokering af hjemmesider

Ud over retssager om internetbrugeres krænkelse kan rettighedshavere anlægge forbudssager mod internetudbydere. Disse sager handler om blokering af hjemmesider, som anvendes til krænkelse af ophavsrettigheder. I de konkrete sager har rettighedshaverne nedlagt påstand om, at der pålægges internetudbydere en pligt til at blokere for adgangen til konkrete hjemmesider eller på anden måde blokere for en fortsat krænkelse af ophavsrettigheder⁷.

Forbudssager behandles af fogedretten og er reguleret af retsplejelovens almindelige regler om fogedforbud⁸. Retsplejeloven fastslår, at et fogedforbud kan nedlægges, hvis det kan godtgøres eller sandsynliggøres⁹

- at de handlinger, der søges forbudt, strider mod rettighedshaverens ret
- at den, som fogedforbudet retter sig imod, vil foretage handlingerne, som søges forbudt
- at formålet vil forspildes, såfremt rettighedshaveren henvises til at gøre sin ret gældende gennem en almindelig rettergang.

I det omfang, der nedlægges fogedforbud, skal forbuddet justificeres under en senere retssag.

Mulighed for et fogedforbud er på ophavsretsområdet særlig relevant i forhold til rettighedshavernes mulighed for at kunne få nedlagt fogedforbud over for mellemmand,

⁵ Retsplejelovens kapitel 54 a

⁶ For uddybende beskrivelse se afsnit 6.3 i rapporten fra Kulturministeriets møderække om håndhævelse af ophavsretten på internettet, 2009.

⁷ For uddybende beskrivelse se afsnit 10 i rapporten fra Kulturministeriets møderække om håndhævelse af ophavsretten på internettet, 2009.

⁸ Jf. retsplejelovens kapitel 57.

⁹ Jf. retsplejelovens § 642.

hvis tjenester anvendes af tredjemand til at krænke ophavsretten. Det fremgår af info-soc-direktivet¹⁰, at det i EU-medlemsstaterne skal være muligt for rettighedshaverne at få nedlagt sådanne forbud. Forbudsbestemmelserne er senest blevet anvendt i den såkaldte Pirate Bay-sag¹¹.

Hvis rettighedshaverne anmoder om, at forbuddet nedlægges over for en mellemmand, kan tredjemand (fx en hjemmesideindehaver) intervenere som part i forbudssagen, hvis nedlæggelse af et forbud vil stride imod tredjemands ret. Indtrædelsen sker ved en erklæring herom til fogedretten¹².

Justitsministeriet har i øvrigt oplyst, at Retsplejerådet for tiden overvejer spørgsmålet om behandlingen af fogedforbudssager. Justitsministeriet vil drage omsorg for, at spørgsmålet om at forbedre tredjemands muligheder for at varetage sine interesser i forbindelse med en fogedforbudssag inddrages i rådets overvejelser.

5.3. Anklagemyndighedens behandling af sager om ophavsretskrænkelser

Justitsministeriet har som led i udvalgsarbejdet bedt Rigsadvokaten om at udarbejde en beskrivelse af anklagemyndighedens behandling af sager om ophavsretskrænkelser, når disse forfølges af det offentlige.

Rigsadvokaten har i den forbindelse udarbejdet en notits, som er vedlagt denne rapport som bilag II. Det fremgår af rigsadvokatens notits, at sådanne sager normalt behandles i advokaturen for særlig økonomisk kriminalitet eller advokaturen for særlovskriminalitet i den enkelte politikreds.

Til brug for udvalgets arbejde har advokaturen for særlig økonomisk kriminalitet desuden udarbejdet en beskrivelse af organiseringen af indsatsen mod ophavsretskrænkelser i det svenske politi og den svenske anklagemyndighed. Denne beskrivelse findes i bilag III.

Rigsadvokaten udarbejdede i 2006 en visitationsordning for sager om krænkelse af immaterielle rettigheder, herunder ophavsretskrænkelser begået under særligt skærpende omstændigheder. En revideret visitationsordning¹³ blev udarbejdet i november 2010. Formålet med visitationsordningen er bl.a. at skabe ensartede og effektive reaktioner i forbindelse med bekæmpelse af alvorlige ophavsretskrænkelser og ulovlig import af ophavsretligt beskyttede værker samt lignende krænkelse af de øvrige immaterielle rettigheder.

¹⁰ Direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationsområdet (infosoc-direktivet).

¹¹ Højesterets kendelse af 27. maj 2010 i sag 153/2009.

¹² Jf. retsplejelovens § 646, stk. 2, jf. § 499.

¹³ Rigsadvokatens meddelelse nr. 5/2010

Visitationsordningen indebærer, at når politikredsene modtager en anmeldelse om overtrædelse af en immaterialretslov, herunder ophavsretsloven eller straffelovens § 299 b, skal politikredsen fremsende en kopi af anmeldelse til statsadvokaturen for særlig økonomisk kriminalitet, som registrerer henvendelserne og bistår med råd og vejledning. Politikredsen skal også orientere statsadvokaten, hvis der i øvrigt indledes efterforskning i en sag om krænkelse af immaterielle rettigheder fx ophavsrettigheder.

Hvis statsadvokaturen for særlig økonomisk kriminalitet skønner, at en sag efter sit omfang og sin karakter falder under statsadvokatens område, kan statsadvokaten efter aftale med den regionale statsadvokat overtage efterforskningen af sagen.

Hvis der rejses tiltale i en sag, skal der fremsendes kopi af anklageskrift mv. til statsadvokaturen for særlig økonomisk kriminalitet til orientering. Denne skal ligeledes underrettes om sagens udfald sammen med den regionale statsadvokat.

Hvis der ikke rejses tiltale i en sag, skal statsadvokaturen for særlig økonomisk kriminalitet orienteres herom. Dette samme gælder, hvis politiet vurderer at der ikke er grundlag for at indlede en efterforskning eller hvis efterforskningen indstilles.

I de tilfælde, hvor statsadvokaturen for særlig økonomisk kriminalitet ikke er enig i vurderingen af sagen, kan statsadvokaturen anmode om, at sagen forelægges den regionale statsadvokat til afgørelse.

Visitationsordningen er gengivet i denne rapport's bilag II.

5.4. Abonnentansvar

Ved ophavsretskrænkelser på internettet kan det overvejes, hvilket ansvar indehaveren af den enkelte internetforbindelse kan ifalde, dels i forbindelse med en usikret trådløs internetforbindelse, dels generelt. Udgangspunktet er, at internetabonnenten kan ifalde erstatningsansvar for en ophavsretskrænkelser, hvis den pågældende har handlet culpøst, dvs. forsætligt eller uagtsomt.

5.4.1. Ansvar for usikret trådløs internetforbindelse

I sager om krænkelse af ophavsretten er det rettighedshaverne, der har bevisbyrden for, at en internetabonnent forsætligt eller uagtsomt har krænket ophavsretten. Rettighedshaverne har i nogle konkrete landsretssager gjort gældende, at når rettighedshaverne har bevist, at krænkelse er sket fra internetabonnentens internetforbindelse, men ikke hvem i eller uden for husstanden der har foretaget krænkelse, bør det påhvile internetabonnenten at sandsynliggøre, at krænkelse ikke er sket fra den pågældende husstands computere. Landsretten fandt i de konkrete tilfælde ikke anledning til at pålægge internetabonnenten at bevise, at det ikke var internetabonnenten, der havde begået de foreliggende ophavsretskrænkelser. Landsretten fandt endvidere, at rettighedshaverne ikke havde bevist, at internetabonnenten selv havde foretaget op-

havsretskrænkelserne, eller at internetabonnenten havde handlet culpøst i forbindelse med, at andre eventuelt måtte have foretaget ophavsretskrænkelserne¹⁴.

I Tyskland har Forbundsdomstolen i maj 2010 i en konkret sag taget stilling til, hvem der er ansvarlig for ophavsretskrænkelser, der er foregået ved hjælp af en usikret trådløs internetforbindelse¹⁵. I sagen var der foretaget ophavsretskrænkende handlinger fra en nærmere identificeret internetforbindelse (IP-adresse). Det blev i sagen lagt til grund, at ejeren af internetforbindelsen ikke kunne have foretaget de krænkende handlinger, da han var bortrejst på det tidspunkt, hvor krænkelsen fandt sted. Det blev i stedet lagt til grund, at krænkelsen af ophavsretten måtte være begået af en tredjemand, der udefra havde udnyttet den sagsøgte trådløse forbindelse til at få adgang til hans internetforbindelse.

Forbundsdomstolen statuerede, at der påhviler private indehavere af trådløse internetforbindelser en pligt til at kontrollere, at forbindelsen i tilstrækkeligt omfang sikres mod at kunne misbruges af uvedkommende tredjeparter. Indehaveren af forbindelsen havde således en pligt til at sikre sin trådløse forbindelse ved hjælp af kryptering og password-beskyttelse. I den pågældende sag havde sagsøgte undladt dette, og han blev derfor dømt for at have tilsidesat sin pligt til at sikre sin trådløse internetforbindelse mod at udefrakommende tredjemænd kunne bruge misbruge forbindelsen til at begå ophavsretskrænkelser.

Ved den danske Højesteret verserer p.t. en sag om et lignende spørgsmål, og dom forventes afsagt i april 2011.

5.4. 2. Ansvar med omvendt bevisbyrde

Ud over spørgsmålet om, hvem der er ansvarlig for ophavsretskrænkelser, der er begået via en usikret trådløs internetforbindelse, kan spørgsmålet rejses, om der generelt bør gælde et præsumptionsansvar (ansvar med omvendt bevisbyrde) for indehaveren af en internetforbindelse.

I Tyskland har Forbundsdomstolen i den tidligere nævnte dom fra maj 2010 udtalt, at hvis et ophavsretligt beskyttet værk gøres tilgængeligt for offentligheden fra en IP-adresse, som på det pågældende tidspunkt er tildelt en bestemt person, er der en ”faktisk formodning” for, at denne person er ansvarlig for ophavsretskrænkelsen. Forbundsdomstolen udtalte videre, at heraf følger, at der påhviler indehaveren af forbindelsen en ”sekundær pligt til bevisførelse”, hvis denne gør gældende, at en anden person har begået ophavsretskrænkelsen. Forbundsdomstolen henviste i den forbindelse til en tidligere afgørelse fra Oberlandesgericht Köln fra december 2009.

I den afgørelse fra Oberlandesgericht Köln, som Forbundsdomstolen henviste til, havde retten fundet, at en indehaver af en internetforbindelse ikke havde opfyldt sin ”sekun-

¹⁴ jf. omtalen i rapport fra møderækken om håndhævelse af ophavsretten på internettet (Kulturministeriet, juni 2009) s. 24-28.

¹⁵ Dom af 12. maj 2010.

dære pligt til bevisførelse” med hensyn til, hvilken anden person der kunne være ansvarlig for ophavsretskrænkelsen. Hun havde således ikke forklaret, om hendes mand havde benyttet internetforbindelsen, og hun havde heller ikke forklaret, hvilke af hendes fem børn der havde benyttet internetforbindelsen.

Det kan på det foreliggende grundlag ikke afgøres med sikkerhed, om den retstilstand, som følger af de nævnte tyske afgørelser, i forhold til dansk ret kan sammenlignes med en konkret bevisvurdering inden for rammerne af den fri bevisbedømmelse og således er af processuel karakter, eller om retstilstanden i Tyskland reelt kan sidestilles med en materiel regel om erstatningsansvar med omvendt bevisbyrde for internetabonnenter for ophavsretskrænkelser, der er sket via internetforbindelsen.

Etablering af et lovbestemt abonnentansvar med omvendt bevisbyrde ville indebære, at internetabonnenten bliver gjort ansvarlig for andres ophavsretskrænkende handlinger, hvis de er foretaget via internetabonnentens internetforbindelse, medmindre indehaveren af internetforbindelsen kan godtgøre, at krænkelsen ikke er foretaget af ham eller hende.

Udgangspunktet efter dansk ret er, at bevisbyrden for tilstedeværelsen af de forhold, der begrunder et erstatningsansvar, påhviler den, der kræver erstatning. Indførelse af lovbestemt omvendt bevisbyrde ville således være udtryk for en fravigelse af et grundlæggende princip i dansk ret. Omvendt bevisbyrde bør derfor kun indføres ved lov, hvis tungtvejende grunde taler for det.

Nogle af de hensyn, der taler for indførelse af et lovbestemt ansvar med omvendt bevisbyrde, er, at det sandsynligvis ville afholde en del personer fra at foretage ophavsretskrænkelser, ligesom det, som påpeget i rapporten fra møderækken (2009), formentlig ville give den enkelte internetabonnent et væsentligt incitament til at sikre sin trådløse forbindelse mod udefrakommende i det omfang, det er teknisk muligt. På den anden side ville det også påføre den enkelte internetabonnent en byrde i forhold til at skulle gennemskue, hvilke tekniske IT-sikkerhedsløsninger, der vil kunne sikre abonnentens netværk mod udefrakommende i tilstrækkeligt omfang.

Overvejelser om indførelsen af et lovbestemt abonnentansvar med omvendt bevisbyrde rejser et generelt spørgsmål om, hvorvidt et sådant ansvar i givet fald skulle være begrænset til ophavsretskrænkelser, eller om det også skal omfatte andre krænkelse på internettet. I den forbindelse vil det skulle overvejes, i hvilket omfang et abonnentansvar med omvendt bevisbyrde er foreneligt med de eksisterende retstraditioner på alle de relevante retsområder. Det vil i givet fald samtidig skulle overvejes, om et sådant tiltag kan anses for proportionalt i forhold til de enkelte internetabonnenter. Det vil desuden i givet fald være væsentligt at overveje, hvilke problemer et sådant ansvar kan skabe for private og offentlige arbejdsgivere og for institutioner, fx biblioteker, der tilbyder internetadgang til brugerne. Det vil endvidere være væsentligt at undersøge, om der i givet fald må antages at være mulighed for at tegne en forsikring, der dækker et muligt erstatningsansvar.

6. Kompensationsmodel

I forbindelse med drøftelser om piratkopiering i den generelle samfundsdebat bliver der jævnligt peget på, at man eventuelt kunne indføre en form for kompensationsmodel som supplement eller alternativ til den eksisterende rettighedsstruktur. Spørgsmålet er ligeledes blevet rejst i udvalget.

Grundelementet i en sådan model kunne være, at der betales compensation til rettighedshaverne for den kopiering, der finder sted på internettet. Fx kunne man forestille sig, at der betales et årligt engangsbeløb til rettighedshaverne, der giver brugerne adgang til ubegrænset kopiering fra internettet. Kompensationens form, størrelse, fordeling m.v. kan i princippet tage mange former.

6.1. Eksisterende kompensationsmodel

Der findes allerede i dag på et begrænset område inden for ophavsretten en form for kompensationsmodel, nemlig den såkaldte blankbåndsortning i ophavsretslovens §§ 39-46 a. Ordningen blev indført af Folketinget i 1993 for at kompensere for lovlig privatkopiering fra radio, tv og andre fysiske medier. Ordningen lever op til infosoc-direktivet, som blev vedtaget i 2001, og som indeholder en pligt for medlemsstaterne til at have en ordning, der kompenserer rettighedshaverne for den lovlige private kopiering.

Blankbåndsortningen går ud på, at fremstillere og importører af blanke medier, som kan bruges til at lagre lyd eller billeder, skal betale et vederlag til rettighedshaverne. Ordningen er blevet revideret flere gange, senest i 2006, og omfatter nu blanke medier, som fx video- og kassettebånd, hukommelseskort, usb-nøgler, dvd'er og cd'er.

Vederlaget opkræves og fordeles af forvaltningsorganisationen Copydan Båndkopi, som er godkendt af Kulturministeriet. Vederlaget fordeles mellem rettighedshaverne i henhold til en fordelingsnøgle. Vederlagets størrelse er fastsat direkte i ophavsretsloven.

Ordningen tager ikke højde for, om de blanke medier rent faktisk benyttes til at fremstille privatkopier af musik og film, og ordningen har derfor nærmest karakter af en parafiskal afgift.

6.2. Mulige generelle kompensationsmodeller

En overvejelse kunne være at anvende principperne fra båndvederlagsordningen til at indføre en mere generel kompensationsordning, hvorefter rettighedshaverne får tildelt et årligt beløb som compensation for den kopiering, der finder sted på internettet.

I det følgende er beskrevet fire generelle modeller, som hver især kunne danne udgangspunkt for nærmere overvejelser om en kompensationsordning. Modellerne varierer indholdsmæssigt, men rejser alle en række principielle spørgsmål af såvel praktisk som juridisk art, fx mht. hvem der skal betale compensationen, hvem der skal forestå

opkrævningen, hvor stort et beløb rettighedshaverne skal kompenseres med og ikke mindst, om betalingen sker som kompensation for lovlig eller ulovlig kopiering, og om ordningen er frivillig eller baseret på en tvangslicens.

6.2.1. Model 1 ”Internetudbydermodellen”

En mulig model kunne bestå i, at de enkelte abonnenter får en ubegrænset adgang til at kopiere lovligt fra internettet, mod at internetudbyderne betaler et nærmere fastsat beløb til rettighedshaverne pr. abonnent.¹⁶

I forbindelse med en sådan model ville det være muligt for internetudbyderne at vælte udgifterne til den ubegrænsede kopiering over på de enkelte abonnenter. Modellen ville således indebære, at de enkelte abonnenter, som led i betalingen for internetadgangen, også betaler for muligheden for at kunne kopiere ubegrænsede mængder af materiale fra internettet.

En sådan model ville ikke indebære en mulighed for, at abonnenterne får adgang til at uploade materiale uden tilladelse fra rettighedshaverne. Nærmere overvejelser vedrørende en sådan model bør således tage højde for, om den enkelte abonnent frit kan downloade materiale fra alle hjemmesider, uanset om materialet er lagt ud på internettet med rettighedshavernes tilladelse. Denne problemstilling ville i givet fald også få betydning for prisfastsættelsen i forhold til rettighedshaverne.

En eventuel abonnementsafgift kunne enten indføres på baggrund af frivillige aftaler mellem rettighedshaverne og internetudbyderne eller på baggrund af en tvangslicens. Sidstnævnte ville kræve en ændring af ophavsretsloven.

Dette rejser spørgsmålet om, hvorvidt en sådan ordning ville kunne gennemføres inden for rammerne af gældende konventioner - Bernerkonventionen, traktat om ophavsret (herefter WCT), traktat om fremførelser og fonogrammer (herefter WPPT) og EU-direktiver (infosoc-direktivet m.v.).

En analyse af dette spørgsmål forudsætter, at det klargøres, hvilke ophavsretlige enerettigheder der måtte blive berørt af aktiviteterne i fildelingsnetværk. Et grundlæggende træk ved fildelingstjenester er, at brugerne fremstiller digitale kopier (downloader) af de værker, der cirkulerer i fildelingsnetværket. Herudover stiller brugerne af netværket deres egne filer til rådighed for de andre medlemmer af netværket (fildelingen). Denne handling indebærer efter den ophavsretlige terminologi en offentlig fremførelse i form af tilrådighedsstillelse på en sådan måde, at almenheden får adgang til værkerne på et individuelt valgt sted og tidspunkt, dvs. tilrådighedsstillelse on demand. Der er således to ophavsretlige handlinger i spil: 1) eksemplar fremstillingsretten og 2) offentlig fremførelse i form af tilrådighedsstillelse on demand.

¹⁶ En sådan model er nævnt som en mulighed i Kommissionens refleksionspapir fra oktober 2009 om et digitalt fælles marked.

Selve kopieringen omfattes af den eneret, som tilkommer ophavsmanden og andre rettighedshavere. Eksemplarfremsstillingsretten ("the right of reproduction") er en af de basale enerettigheder, der findes i de ophavsretlige konventioner og EU-direktiver. Se fx Bernerkonventionens art. 9 og infoc-direktivets art. 2. Det følger samtidig af konventionerne og EU-direktiverne, at der er et vist frirum til at indføre undtagelser fra eksemplarfremsstillingsretten. Bernerkonventionen indeholder en generel bestemmelse i art. 9, stk. 2, hvorefter der kan gøres undtagelse fra eksemplarfremsstillingsretten, hvis undtagelsen opfylder tre betingelser. Dette kaldes populært for tretrinsetesten.

I infoc-direktivets art. 5, stk. 2, litra b, er det specifikt angivet, at medlemsstaterne kan indføre en undtagelse for så vidt angår reproduktioner foretaget af en fysisk person til privat brug og til formål, der hverken direkte eller indirekte er kommercielle, såfremt ophavsmanden modtager en rimelig kompensation.

Samtlige undtagelser i direktivets art. 5 skal opfylde tretrinsetesten, som findes i direktivets art. 5, stk. 5. Bestemmelsen svarer til tretrinsetesten i Bernerkonventionen. Tretrinsetesten indebærer, at

1. undtagelsen kun må anvendes i visse specielle tilfælde,
2. der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket, og
3. undtagelsesbestemmelsen må ikke indebære urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.

Det vurderes, at indførelsen af en bestemmelse om adgang til digital kopiering i fildelingsnetværk mod betaling af kompensation til rettighedshaverne formentlig ville kunne leve op til første led i tretrinsetesten, hvis undtagelsen begrænses til fysiske persons kopiering til personlig ikke-kommerciel brug. På den anden side indebærer fildeling ikke alene en kopiering til eget brug, men også at filerne stilles til rådighed for andre brugere af fildelingsnetværket. Dette synes at ligge uden for formålet med kopiering til privat brug.

Det er mere uklart, om udnyttelsen kan siges at stride mod den "normale udnyttelse". Det vil kunne anføres, at den normale udnyttelse omfatter både nuværende og fremtidige forretningsformer og indtægtskilder. Hvis en undtagelse udgør en egentlig økonomisk konkurrence med de indtægter, som rettighedshaverne normalt ville opnå på grundlag af deres eneret, kunne det tale for, at undtagelser strider mod den normale udnyttelse¹⁷. Det kunne derfor hævdes, at legalisering af fildeling vil kunne virke hæmmende for etableringen og udbredelsen af lovlige forretningsmodeller. Det vil formentlig også være i strid med den normale udnyttelse af stille kopierne til rådighed for en ubestemt kreds af andre brugere i et fildelingsnetværk.

Vurderingen af den tredje betingelse, om at undtagelsen ikke må indebære urimelig skade for rettighedshavernes legitime interesser, vil afhænge af en konkret afvejning af

¹⁷ Jf. Sam Ricketson & Jane Ginsburg: *International Copyright and Neighbouring Rights* (2005), s. 767-773.

hensynet til rettighedshaverne og hensynet til offentligheden. Der kan argumenteres for, at rettighedshaverne ikke ville lide urimelig skade, i kraft af at de får en økonomisk kompensation.

Sammenfattende kan det konkluderes, at en undtagelse for kopiering i forbindelse med fildeling med stor sandsynlighed ikke vil kunne rummes inden for de konventionsmæssige og EU-retlige rammer, idet en sådan undtagelsesbestemmelse vil være for vidtgående i forhold til tretrinstesten i henholdsvis Bernerkonventionen og infosoc-direktivet.¹⁸

Når det gælder den anden del af aktiviteterne i fildelingsnetværk, nemlig tilrådighedsstillelse af egne filer til andre i netværket, følger det af WCT art. 8, WPPT art. 10 og 14 samt infosoc-direktivets art. 3, at rettighedshaverne har en eneret. Denne eneret vil i henhold til WCT og WPPT kunne begrænses, forudsat betingelserne i tretrinstesten er opfyldt. En undtagelse fra denne eneret, der giver en ubegrænset adgang til uploading (tilrådighedsstillelse on demand) på internettet af beskyttet materiale, vil næppe være i overensstemmelse med forpligtelserne i Bernerkonventionen, WCT og WPPT.

Kataloget over tilladte undtagelser i infosoc-direktivets art. 5 indeholder heller ingen bestemmelser, der giver hjemmel til at indføre en undtagelse fra retten til tilrådighedsstillelse on demand, når det gælder uploading i fildelingsnetværk.

En legalisering af fildeling ville således på dette punkt kræve en ændring af Bernerkonventionen, WCT, WPPT og infosoc-direktivet.¹⁹

I tillæg hertil forekommer det tvivlsomt, om det vil være i overensstemmelse med ophavsmændenes ideelle rettigheder (droit moral) at give en undtagelsesbestemmelse, der åbner for ubegrænset up- og downloading i fildelingsværk. Der ville således kunne forekomme ikke-offentliggjorte værker (fx bootleg-optagelser), som ophavsmanden ikke har givet sit samtykke til bliver offentliggjort.

Et andet spørgsmål er, at indførelsen af en generel vederlagsbetaling for kopiering i forbindelse med køb af internetabonnementer kan risikere at blive opfattet som en ekstra skat på it-udstyr.

Derfor vil nærmere overvejelser vedrørende en sådan model bl.a. skulle indeholde en vurdering af, om modellen er forenelig med regeringens skattepolitik samt regeringens generelle it-politik. Regeringen har en generel digitaliseringsstrategi, som tager afsæt i, at informations- og kommunikationsteknologi (IKT) spiller en vigtig rolle i udviklingen af det danske velfærdssamfund. IKT er afgørende som grundlag for innovation og vækst i erhvervslivet, og når det gælder effektivitet, kvalitet og fleksibilitet i de offentlige serviceydelser.

¹⁸ Se i samme retning, Ds 2007:29 Musik och film på Internet – hot eller möjlighet, s. 376-377.

¹⁹ Jf. Ds 2007:29, s. 376.

Regeringen arbejder målrettet på at sikre en gunstig digital udvikling gennem fem strategiske pejlemærker:

- Danmark får en elektronisk kommunikationsinfrastruktur i verdensklasse.
- Danskerne opnår de fornødne kompetencer til at udnytte denne infrastruktur.
- Danskerne føler sig sikre og trygge ved at anvende infrastrukturen.
- Danskerne bruger infrastrukturen i praksis, fordi der via den udbydes indhold, som giver værdi og nytte.
- Grøn it skal aktivt bidrage til en reduktion af miljøbelastningen i Danmark.

Derudover har regeringen, Kommunernes Landsforening og Danske Regioner en strategi for digitalisering af den offentlige sektor 2007-2010. Strategien skal sikre, at de digitale muligheder bliver udnyttet endnu bedre. Den offentlige sektor skal levere en bedre, mere sammenhængende og effektiv digital service til borgere og virksomheder.

Digitalisering lægger bl.a. op til, at al relevant, skriftlig kommunikation mellem borgerne og den offentlige sektor senest i 2012 skal kunne foregå digitalt. På virksomhedsområdet er målsætningen, at kommunikationen med virksomhederne skal foregå digitalt fra 2012.

Det vil generelt kunne anføres, at tiltag, der kan besværliggøre adgangen eller brugen af internettets tjenester, ikke umiddelbart vil være forenelig med ønsket om en øget digitalisering i Danmark.

Et tredje spørgsmål er, hvordan de opkrævede midler i givet fald skulle fordeles mellem rettighedshaverne. I forbindelse med fordelingen af midler ville det være nødvendigt at overveje fordelingen mellem danske og udenlandske rettighedshavere. En væsentlig del af den musik og de film, der kopieres, stammer fra udlandet. Det følger af Danmarks konventionsmæssige forpligtelser, at udenlandske rettighedshavere skal have vederlag for brug af deres værker, og man kunne derfor argumentere for, at en væsentlig del af det samlede vederlag vil skulle fordeles til rettighedshavere i udlandet.

Der ville desuden skulle tages stilling til compensationens størrelse, herunder om beløbet skulle fastlægges på baggrund af forhandlinger mellem rettighedshaverne og internetudbyderne. Det kunne i den forbindelse være relevant at overveje, om beløbet eventuelt burde fastsættes af et nævn eller, som i blankbåndsordningen, fastsættes i loven.

Endelig vil der skulle foretages en vurdering af, hvordan man skulle forholde sig til download af materiale, der er lagt på internettet uden rettighedshavernes tilladelse.

6.2.2. Model 2 "Finanslovsmodellen"

En anden mulig model kunne være, at staten kompenserer rettighedshaverne for den kopiering, som forbrugerne foretager på internettet.

En sådan model ville indebære en række praktiske udfordringer. Det ville således være nødvendigt at foretage en nærmere fastlæggelse af det beløb, rettighedshaverne skulle kompenseres med, og herefter afgøre, hvor pengene skulle findes i de offentlige budgetter.

Det vil næppe være realistisk at få gennemført en offentligt finansieret kompensationsordning af en sådan størrelsesorden, at den i tilstrækkeligt omfang ville kunne kompensere rettighedshaverne for den omfattende kopiering, som forbrugerne foretager på internettet.

Den nærmere vurdering af compensationens størrelse ville formentlig også være forbundet med vanskeligheder, bl.a. fordi det er vanskeligt at vurdere omfanget af den kopiering, som forbrugerne i givet fald vil foretage på internettet.

I det omfang en eventuel model indebærer indførelsen af tvangslicens i forhold til rettighedshaverne, ville det være nødvendigt at undersøge, om modellen er forenelig med konventionsmæssige og EU-retlige forpligtelser.

Om analysen heraf henvises til beskrivelsen ovenfor i model 1, hvorefter følger, at en undtagelse for kopiering ikke ville kunne rummes inden for de konventionsmæssige og EU-retlige rammer.

Ligesom model 1 rejser model 2 spørgsmål om fordelingen af compensationen mellem rettighedshaverne. I den forbindelse ville det være nødvendigt at overveje fordelingen mellem danske og udenlandske rettighedshavere. En væsentlig del af den musik og de film, der kopieres, stammer fra udlandet. Det følger af Danmarks konventionsmæssige forpligtelser, at udenlandske rettighedshavere skal have vederlag for brug af deres værker, og man kunne derfor argumentere for, at en væsentlig del af det samlede vederlag ville skulle fordeles til rettighedshavere i udlandet.

Der ville desuden skulle tages stilling til compensationens størrelse, herunder om beløbet skulle fastlægges på baggrund af forhandlinger mellem rettighedshaverne og internetudbydere. Det ville i den forbindelse være relevant at overveje, om beløbet eventuelt burde fastsættes af et nævn eller, som i blankbåndsordningen, fastsættes i loven.

Endelig skulle der i forbindelse med overvejelse af denne model foretages en vurdering af, om modellen alene skulle angå download (kopiering) fra internettet, eller om modellen ligeledes skulle give adgang til upload. Endelig ville det skulle vurderes, hvordan man skulle forholde sig til download af materiale, der er lagt på internettet uden rettighedshavernes tilladelse.

6.2.3. Model 3 "Licensmodellen"

En tredje mulig model kunne være, at befolkningen betaler et beløb til staten i stil med licensbetalingen til DR, hvorefter staten fordeler vederlaget til rettighedshaverne.

Udfordringen i forhold til en sådan ordning ville formentlig være, at den kunne opfattes som en skat og dermed ville være i strid med regeringens skattestop. Det bemærkes dog, at den almindelige licensbetaling til DR ikke anses for omfattet af skattestopet.

I det omfang en eventuel model indebærer indførelsen af tvangslicens i forhold til rettighedshaverne, ville det være nødvendigt at undersøge, om modellen er forenelig med konventionsmæssige og EU-retlige forpligtelser.

Om analysen heraf henvises til beskrivelsen ovenfor i model 1, hvorefter følger, at en undtagelse for kopiering ikke ville kunne rummes inden for de konventionsmæssige og EU-retlige rammer.

Ligesom model 1 og 2 ovenfor indebærer en sådan model, at der tages stilling til, hvordan de opkrævede midler i givet fald skulle fordeles mellem rettighedshaverne. I forbindelse med fordelingen af midler ville det være nødvendigt at overveje fordelingen mellem danske og udenlandske rettighedshavere. En væsentlig del af den musik og de film, der kopieres, stammer fra udlandet. Det følger af Danmarks konventionsmæssige forpligtelser, at udenlandske rettighedshavere skal have vederlag for brug af deres værker, og man kunne derfor argumentere for, at en væsentlig del af det samlede vederlag ville skulle fordeles til rettighedshavere i udlandet.

Der ville desuden skulle tages stilling til kompensationens størrelse, herunder om beløbet skulle fastlægges på baggrund af forhandlinger mellem rettighedshaverne og internetudbydere. Det kan i den forbindelse være relevant at overveje, om beløbet eventuelt burde fastsættes af et nævn eller, som i blankbåndsordningen, fastsættes i loven.

Endelig ville der i forbindelse med overvejelse af denne model skulle foretages en vurdering af, om modellen alene skulle angå download (kopiering) fra internettet, eller om modellen ligeledes skulle give adgang til upload. Det ville endvidere skulle vurderes, hvordan man skulle forholde sig til download af materiale, der er lagt på internettet uden rettighedshavernes tilladelse.

6.2.4. Model 4 ”Kompensation for ulovlig kopiering-modellen”

Model 1-3 ovenfor indebærer, at man – enten via aftale eller via lovgivning – lovliggør den ellers ulovlige downloading og ulovlige fildeling og i den forbindelse kompenserer rettighedshaverne for brugen på internettet.

En fjerde model kunne i princippet være at indføre en økonomisk kompensation til rettighedshaverne for den ulovlige downloading og fildeling, fx via statslig kompensation, eller på anden vis. I en sådan model ville den økonomiske kompensation således udbetales til rettighedshaverne, selv om den kopiering, der finder sted på internettet, fortsat må anses for at være i strid med ophavsretsloven og dermed fortsat ville kunne håndhæves af rettighedshaverne.

Ulempen ved en sådan ordning ville være, at kopieringen, uanset kompensationen, fortsat ville blive betragtet som ulovlig. Det betyder, at der fortsat ville foreligge en ophavsretskrænkelser, over for hvilken rettighedshaverne ville kunne tage de almindelige retshåndhævelsesmidler i brug. Desuden ville der efter omstændighederne kunne nedlægges fagedforbud over for internetudbydere.

6.3. Snitflade til lovlige forretningsmodeller

Der kan sandsynligvis findes andre modeller, der udgør mellemformer. Man kunne fx forestille sig, at rettighedshaverne på nærmere bestemte områder indgik aftaler med enkelte operatører (eksempelvis fildelingstjenester) om brugen af værker mod betaling af kompensation i form af en lump sum. Konsekvensen af en sådan aftale ville kunne være, at brugerne af fildelingstjenesten frit ville kunne kopiere og dele ophavsretligt beskyttede filer (musik, film, e-bøger, software m.v.). Bortset fra spørgsmålet om frivillighed, må grænsen mellem en sådan model og lovlige forretningsmodeller i øvrigt antages at være flydende, idet den beskrevne mellemmodel i virkeligheden indebærer en aftale om aktiviteterne i fildelingsnetværket og dermed reelt en klarering af rettigheder. Sådan klarering af rettigheder på internettet sker allerede i dag på en række områder inden for rammerne af de gældende regler, jf. kapitel 10 om lovlige forretningsmodeller.

Det bemærkes, at i det omfang, det måtte overvejes at indføre mere generelle kompensationsmodeller, vil det være relevant at gennemføre en analyse af, i hvilket omfang en sådan kompensationsmodel vil påvirke de lovlige forretningsmodeller, der allerede er på markedet i dag, og i hvilket omfang en kompensationsmodel vil kunne påvirke udviklingen af nye forretningsmodeller.

7. Pop up-modeller

På udvalgets andet møde blev der fremsat ønske om en beskrivelse af en form for pop up-model som supplement eller alternativ til de eksisterende håndhævelsesmuligheder.

Udgangspunktet for en pop up-model kunne være, at internetabonnenter i forbindelse med deres færden på internettet møder et pop up-vindue, når de er på vej ind på en hjemmeside, fx en fildelingstjeneste, hvor kreativt indhold er gjort tilgængeligt uden rettighedshavernes samtykke.

Formålet med et sådant pop up-vindue ville være at advare internetabonnenten om ulovligheder, der foregår på hjemmesiden, eller at inspirere internetabonnenten til at afholde sig fra at foretage eventuelle ulovlige handlinger. Et sådant pop up-vindue ville kunne fungere som et supplement til en eventuel model for udsendelse af informationsbreve. Dermed kan informationsindsatsen bredes ud, idet internetabonnenter informeres både gennem pop up-vinduer og informationsbreve.

I det omfang, et pop up-vindue påvirker internetabonnenter til at afvige fra at besøge konkrete hjemmesider, kan det betyde, at internetabonnenterne dermed afviger fra at besøge hjemmesider, hvor der findes både lovligt og ulovligt materiale. Et pop up-vindue kan dermed være med til, at internetabonnenter utilsigtet begrænser deres adgang til lovligt materiale på internettet. Det vil være hensigtsmæssigt at tage højde for dette i eventuelle videre drøftelser om pop up-vinduer.

Nedenfor defineres pop up-vinduer samt pop up-blokeringsværktøjer. Endvidere beskrives eksisterende pop up-løsninger samt mulige konstruktioner af en pop up-model med henblik på at dæmme op for ulovlig fildeling, herunder de problemstillinger, som skal overvejes i den forbindelse. Afslutningsvist ses på andre landes og organisationers erfaring med pop up-modeller samt effekten af en eventuel pop up-løsning.

7.1. Pop up-vinduer

Et pop up-vindue er et ekstra vindue, der åbner i forbindelse med brug af internetbrowser²⁰, såsom Firefox og Internet Explorer. Pop up-vinduer kan have mange forskellige former og størrelser, men er typisk mindre end selve computerskærmen og vil typisk åbne foran allerede åbne browservinduer. Pop up-vinduer kan aktiveres automatisk, når en bruger går ind på eller væk fra en hjemmeside, eller de kan aktiveres ved en handling fra brugeren, fx et klik, et dobbeltklik eller blot ved, at markøren ruller over et billede, et link m.v.

Et pop up-vindue bliver startet og vist på brugerens computer ved hjælp af særlig kode, der ligger på den hjemmeside, som brugeren besøger. Eller rettere på den server, der

²⁰ En internetbrowser er et EDB-program installeret på en computer, der bruges til at vise indholdet på hjemmesider.

hoster hjemmesiden. Det er hjemmesideindehaveren, der sørger for at etablere koden. Der findes i dag en række former for pop up-løsninger. Disse er beskrevet i det følgende.

Pop up-reklamer

Ofte oplever man, at pop up-vinduer viser reklamer i form af et særligt tilbud til en internetbruger eller en opfordring til brugeren om at deltage i en brugerundersøgelse m.m. Reklamen kan enten være for hjemmesideindehaverens egne produkter, eller det kan være andre virksomheder, som har købt reklamepladsen på den pågældende hjemmeside i form af et pop up-vindue. Til eksempel kan hjemmesiden www.bt.dk således reklamere for sin egen avis, ligesom den kan reklamere for en anden hjemmesides ydelser fx www.jobzonen.dk. Hjemmesideindehaveren kan også have igangsat en undersøgelse af brugervenligheden på hjemmesiden via et pop up-vindue. Til eksempel kan nævnes hjemmesiden www.krak.dk, hvor internetabonnenten ofte mødes med et spørgeskema om hjemmesidens indhold, opsætning og brugerens generelle tilfredshed med hjemmesiden. Hjemmesideindehavere kan også iværksætte brugerundersøgelser for andre virksomheder. Vælger man fx en flyafgang med easyJet.com på hjemmesiden www.momondo.dk, åbnes et pop up-vindue med en brugertilfredshedsundersøgelse af easyJet.com. Pop up-vinduet kan også tage form af en konkurrence, hvorved brugeren kan vinde et abonnement, medlemskab eller lignende. Det vil typisk være indehaveren af hjemmesiden, der iværksætter denne type pop up-vinduer.

Pop up-vinduer med hjælpefunktion

Pop up-vinduer kan også have til formål at hjælpe brugere til at opnå bedre navigation.

Pop up-vinduer kan bl.a. dukke op som led i en proces, internetabonnenten udfører på internettet. Dette kan fx være i forbindelse med et køb, hvor internetabonnenten bliver bedt om at bekræfte, at vedkommende ønsker at foretage et givent køb.

Pop up-vinduer kan ligeledes dukke op som en servicemeddelelse, hvor internetabonnenten fx bliver stillet over for et valg i forhold til vedkommendes videre færden på internettet. Til eksempel kan internetbrugeren vælge, hvilken underside på en given hjemmeside vedkommende ønsker at blive omdirigeret til.

Pop up-vinduer kan tillige være en effektiv måde for hjemmesideindehaverne at informere internetabonnenterne om, hvor de kan søge hjælp til konkrete problemer i forbindelse med browsing på internettet. Visse internetbutikker har fx supportinformationer i pop up-vinduer.

Vinduerne kan også fungere som et hjælpeværktøj på en hjemmeside. Dette er fx tilfældet på www.rejseplanen.dk, hvor internetabonnenten ved at klikke på en knap kan få et pop up-vindue, som indeholder en printvenlig version af en rejseplan, eller som indeholder et kort, der viser rejsen samt afstanden til destinationen. Andre hjælpefunktioner kan være, hvis internetabonnenten klikker på et billede for at se et større billede, hvorefter der åbnes et pop up-vindue med et forstørret billede.

Andre pop up-vinduer

Popup-vinduer kan også indeholde materiale, som kan virke anstødeligt, eller materiale, der kan være led i et svindelnummer. I visse tilfælde kan et klik på et pop up-vindue også være årsag til, at computeren automatisk henter uhensigtsmæssig software (spyware eller adware). Pop up-vinduerne iværksættes ikke nødvendigvis af indehaverne af de hjemmesider, internetabonnenten besøger, men kan være iværksat ulovligt af hackere, andre hjemmesideindehavere, som ønsker trafik på deres hjemmesider m.v.

Blokering af pop up-vinduer

Som standard har de fleste internetbrowsere i dag indbygget pop up-blokering. Dette betyder, at browseren ikke tillader, at der åbnes et ekstra vindue i browseren uden brugerens godkendelse. Det er browserindehaverne alene, som kan foretage en generel ændring af browserens standardindstillinger. De fleste internetbrowsere, som bruges i Danmark, udbydes af internationale virksomheder, fx ejes Internet Explorer af Microsoft, Firefox ejes af Mozilla, og Chrome ejes af Google.

Alternativt kan internetbrugerne på egen hånd indstille deres browser på konkrete computere til at tillade pop up-vinduer generelt eller fra bestemte hjemmesider.

Ud over browserens blokering kan nyere sikkerhedssoftware installeret på computeren også blokere for pop up-vinduer. Dette sker, hvis pop up-vinduet ikke kommer fra den hjemmeside, brugeren er gået ind på, men fra internetudbyderens server. Dette skyldes, at sikkerhedssoftwaren registrerer, om de data, brugeren modtager, er data, brugeren selv har bedt om. Hvis dette ikke er tilfældet, vil sikkerhedssoftwaren blokere for disse data og dermed for pop up-vinduet, der ikke vil blive vist på brugerens skærm.

7.2. Overvejelser om en pop up-model

Der er flere spørgsmål, der er relevante at overveje i forbindelse med en mulig konstruktion af en pop up-model, hvis formål er at bidrage til at nedbringe ophavsretskrænkelser i form af ulovlig fildeling.

Indledningsvist skal det opridses hvilke aktører der rent teknisk har mulighed for at kunne etablere pop up-løsninger, og som derfor ville kunne være relevante i forhold til at iværksætte en model. Herefter beskrives de sammenhænge, hvor pop up-vinduerne eventuelt ville kunne aktiveres, fx i forbindelse med en søgning, et besøg på en hjemmeside eller ved udførelse af en aktuel ulovlig handling på en hjemmeside. Dernæst gennemgås de mulige udførelser af teksten i pop up-vinduet.

7.2.1. Hvilke aktører kan iværksætte en pop up-model

IT- og Telestyrelsen oplyser, at der umiddelbart er følgende mulige aktører, der ville kunne iværksætte en pop up-model: hjemmesideindehaverne, søgemaskineindehaverne og internetudbyderne.

Hjemmesideindehavere som iværksættere af pop up

Hjemmesideindehaverne vil kunne iværksætte pop up-vinduer ved at tilføje en pop up-funktion på deres hjemmesider, der advarer internetabonnenten mod, at der kan findes ulovligheder på den pågældende hjemmeside, eller om, at internetabonnenten er i færd med at foretage sig noget ulovligt.

Man kan imidlertid forestille sig det dilemma, at hjemmesideindehaverne ikke umiddelbart er interesserede i på frivillig basis at iværksætte sådanne pop up-løsninger. Hjemmesideindehaverne ønsker trafik på deres hjemmesider i videst muligt omfang, og man kan forestille sig, at hjemmesideindehaverne frygter, at sådanne pop up-løsninger vil kunne resultere i begrænset trafik på baggrund af pop up-advarslerne. Fx er det vanskeligt at forestille sig en frivillig ordning, hvor en hjemmeside, der gør ophavsretligt beskyttet materiale tilgængeligt på ulovlig vis (fx www.thepiratebay.org), frivilligt etablerer et pop up-vindue, som informerer om, at man risikerer at foretage sig noget ulovligt, hvis man klikker videre på hjemmesiden.

Søgemaskineindehavere som iværksættere af pop up

Hjemmesider, der tillige er søgemaskiner, såsom www.google.com, vil kunne iværksætte pop up-vinduer. Når indehaverne af søgemaskinerne, som jo også er hjemmesideindehavere, nævnes separat, skyldes det, at pop up-funktionen vil skulle have et anderledes indhold, hvis det er søgemaskinerne, der iværksætter modellen. Her vil pop up-funktionen nemlig kunne knyttes til internetabonnenters søgning via disse maskiners søgeværktøjer. Det vil være teknisk muligt for indehaverne af søgemaskinerne at facilitere en sådan løsning.

For søgemaskinerne indebærer en frivillig løsning det dilemma, at søgeprocessen alt andet lige vil blive tungere og mindre smidig for internetabonnenterne, hvilket kan påvirke incitamentet til at benytte søgemaskinerne i en negativ retning.

Internetudbydere som iværksættere af pop up

Internetudbyderne ville også kunne iværksætte en pop up-model, der kan advare deres kunder, dvs. internetabonnenterne, når én af disse forsøger at besøge en hjemmeside, der har tilgængeliggjort ophavsretligt beskyttet materiale på ulovlig vis.

En sådan ordning medfører imidlertid det dilemma for internetudbyderne, at nogle internetabonnenter vil kunne opfatte et pop up-vindue som et tiltag, der gør adgangen til internettet mindre smidig.

Hertil kommer, at funktionen ikke er en standardiseret internetaktivitet, hvorfor det ikke kan udelukkes, at en implementering af sådanne pop up-vinduer muligvis kan være ressourcekrævende for internetudbyderne.

7.2.2. Sammenhæng pop up-vinduerne vil kunne aktiveres i

Et pop up-vindue kan være relevant at aktivere i flere forskellige sammenhænge. Det kan være i forbindelse med internetabonnentens besøg på en hjemmeside, fx en fildelestjeneste, hvor kreativt indhold er gjort tilgængeligt uden rettighedshavernes sam-

tykke, i forbindelse med en søgning på en søgemaskine eller i forbindelse med internetabonnentens ulovlige handling på en given hjemmeside.

Internetabonnentens besøg på en hjemmeside

Det er muligt at tilføje en pop up-funktion på enkelte hjemmesider. I denne situation vil pop up-vinduet aktiveres på internetabonnentens computerskærm, når vedkommende forsøger at tilgå en given hjemmeside.

En sådan konstruktion kræver, at der tages stilling til, hvilke hjemmesider vinduerne skal dukke op på. Fx om det er sider, der udelukkende eller med stor sandsynlighed har ulovligt materiale, fx det tidligere www.napster.com, eller om det er sider, der både har lovligt og ulovligt materiale, fx www.youtube.com.

Internetabonnentens søgning

En anden konstruktion kunne være, at pop up-vinduet aktiveres som resultat af en internetabonnents søgning på et givent ord. fx Pirate Bay på en søgemaskine, så som www.google.dk.

En sådan konstruktion kræver en afklaring af, hvilke søgeord der skal udløse pop up-vinduet. Fx om det skal være ord, der relaterer sig til piratkopiering, ulovlig fildeling m.v., eller om det skal være alle ord, der vedrører kreativt indhold, fx navne på kunstnere, titler på værker m.v.

Ofte vil internetabonnenter, der ønsker adgang til ophavsretligt beskyttet materiale, der er gjort tilgængeligt uden rettighedshaverens samtykke, skrive titlen på værket, de ønsker, frem for ”piratkopiering” m.v. Listen af ord, der skal igangsætte pop up-vinduerne, kan derfor blive meget omfangsrig, da der eksisterer en lang række ophavsretligt beskyttede værker, og da antallet stiger kontinuerligt, i takt med, at der skabes nye værker.

Internetabonnentens ulovlige handling

Man kunne også tænke sig en konstruktion, hvor pop up-vinduerne aktiveres, når internetabonnenten er ved at foretage en ulovlig handling, fx fildeling af værker, der er tilgængeliggjorte uden rettighedshavernes samtykke.

Ifølge IT- og Telestyrelsen er mange ulovlige fildelingstjenester m.v. finansieret af pop up-reklamer. Reklamerne aktiveres bl.a., når internetabonnenten er ved at foretage en ulovlig handling, fx bekræfter, at vedkommende ønsker at downloade et givent musikværk. Sådanne tjenester har således de tekniske forudsætninger for at iværksætte pop up-vinduer, der aktiveres af internetabonnentens ulovlige handling.

Man kan imidlertid forestille sig det dilemma, at fildelingstjenesterne ikke umiddelbart er interesserede i på frivillig basis at iværksætte sådanne pop up-løsninger. Fildelingstjenesterne ønsker trafik på deres hjemmesider i videst muligt omfang, og man kan forestille sig, at fildelingstjenesterne frygter, at sådanne pop up-løsninger vil resultere i

begrænset trafik på baggrund af pop up-advarslerne. Fx er det vanskeligt at forestille sig en frivillig ordning, hvor en hjemmeside, der gør ophavsretligt beskyttet materiale tilgængeligt på ulovlig vis (fx www.thepiratebay.org), frivilligt etablerer et pop up-vindue om, at man risikerer at foretage sig noget ulovligt, hvis man klikker videre på hjemmesiden.

7.2.3. Teksten i pop up-vinduet

Det overordnede formål med teksten i pop up-vinduerne i de ovennævnte pop up-modeller er at informere brugeren om, at denne er ved at foretage en handling, som kan ende med en ophavsretskrænkelse. Den konkrete tekst i et pop up-vindue vil kunne formuleres på flere forskellige måder.

Informationen kan rettes mod brugerens adfærd, fx information om, at vedkommende kan være på vej til eller i færd med at foretage sig noget ulovligt. Denne information vil formentlig kunne øge brugerens bevidsthed om karakteren af den igangværende handling eller den handling, brugeren påtænker at foretage. Samtidig kan det tænkes, at denne information kan have den uhensigtsmæssige effekt, at brugeren får det indtryk, at denne blot ved at gå ind på hjemmesiden foretager en ulovlig handling.

Alternativt kan informationen relatere sig til hjemmesidens indhold, fx information om, at der eventuelt findes ulovligt materiale på den pågældende hjemmeside, som brugeren forsøger at få adgang til. Også denne information vil formentlig kunne øge brugerens bevidsthed om karakteren af den igangværende handling. Derudover kan det tænkes, at denne information kunne have den uheldige effekt, at brugeren kunne få det indtryk, at det kun er hjemmesideindehaveren, der foretager sig noget ulovligt.

Hvordan teksten skal udformes, vil formentligt afhænge af, om pop up-vinduerne i givet fald vil dukke op i forbindelse med, at brugeren besøger en hjemmeside, foretager en søgning på en søgemaskine eller downloader ulovligt materiale.

7.3. Erfaring med pop up-modeller

Pop up-modeller som supplerende initiativer til håndhævelsesregler er så vidt vides ikke gennemført i andre lande.

I Storbritannien har man drøftet problemstillingen i forbindelse med udformningen af Digital Economy Act, som blev vedtaget i april 2010, uden at dette har ført til konkrete tiltag. Ifølge oplysninger fra den engelske forlæggerforening til Forlæggerforeningen er pop up-løsninger imidlertid ikke blev betragtet som en farbar vej i Storbritannien.

AntiPiratGruppen har oplyst, at man har haft overvejelser om et system med pop up-vinduer. I 2003 forsøgte AntiPiratGruppen sig med en teknisk løsning rettet mod fildelelingssystemer. Løsningen blev ikke videreført. Ifølge AntiPiratGruppen skyldes det for det første, at computerbrugerne har mulighed for at installere blokeringsværktøjer, der blokerer pop up-vinduerne, og for det andet, at det afprøvede tekniske system ikke op-

fyldte rettighedshavernes behov for at give selve internetabonnenten meddelelse om, at internetforbindelsen blev brugt til ulovligheder, men kun nåede til computerbrugeren. AntiPiratGruppen har endvidere oplyst, at der ikke blev foretaget målinger af effekten af det tekniske system i Danmark.

7.4. Overvejelser om effekten af en pop up-model

En undersøgelse fra IFPI Norge²¹ viser, at 70 % af de adspurgte internetabonnenter, som er på vej ind på en fildelingstjeneste, hvor fx musik er gjort tilgængelig uden rettighedshaverens samtykke, ville afbryde handlingen, hvis et pop up-vindue blev aktiveret, som oplyste brugeren om, at denne var færd med at foretage sig noget ulovligt. Ifølge IFPI lægger undersøgelsen til grund, at internetabonnenten vil kunne blive mødt med en sanktion som følge af handlingen.

Det er relevant at bemærke, at pop up-blokeringsværktøjer i dag er en standardindstilling i hovedparten af de anvendte browsere. Derfor kan der formentlig være en formodning for, at pop up-vinduer med information om mulige ophavsretskrænkelser ofte vil blive blokeret og dermed ikke vil kunne virke efter hensigten.

Herudover skal det bemærkes, at fildeling ofte sker gennem peer-to-peer-netværk og dermed uden om centrale hjemmesider. En pop up-funktion, som er knyttet til bestemte hjemmesider, vil derfor ikke blive aktiveret, når to brugere deler filer med hinanden direkte frem for via en central hjemmeside.

²¹ Jf. undersøgelse af forbrugernes vaner på internettet – IFPI Norge – side 6.

8. Brevmodel

Af udvalgets kommissorium fremgår det, at udvalget skal se på initiativer, som kan supplere de eksisterende regler om håndhævelse. Man kan derfor fx overveje modeller, som har til formål ad frivillighedens vej at få brugere af kreativt materiale på internettet til at vælge lovlige løsninger frem for ulovlige.

Et muligt initiativ kunne være at sende et informationsbrev til de internetabonnenter, hvis internetforbindelse mistænkes for at blive brugt til krænkelser. Hensigten med informationsbreve ville være dels at gøre internetabonnenten opmærksom på, at internetforbindelsen ifølge rettighedshaverne bruges til ophavsretskrænkende aktivitet, dels at starte en drøftelse i husstanden om piratkopiering.

Et informationsbrev kunne indeholde oplysninger, som fortæller abonnenten, at dennes internetforbindelse ifølge rettighedshaverne bliver brugt til at krænke ophavsrettigheder. Samtidig ville brevet kunne inspirere til at stoppe eventuelle ulovlige aktiviteter, fx ved at informere om muligheder for at installere sikkerhedssystemer på internetforbindelsen.

Det fremgår af udvalgets kommissorium, at udvalget særligt skal fokusere på retssikkerheden, både borgernes retssikkerhed i form af beskyttelse af personoplysninger m.v. og rettighedshavernes retssikkerhed i form af en effektiv beskyttelse og håndhævelse af deres ophavsrettigheder.

Udvalget har på den baggrund taget udgangspunkt i, at eventuelle initiativer ikke kan medføre yderligere typer af overvågning af abonnenternes adfærd på internettet, end der sker i dag, samt at et eventuelt initiativ ikke vil indebære, at internetforbindelser lukkes eller suspenderes. I Danmark bør lukning af en internetforbindelse altid kræve en domstolskendelse af hensyn til abonnentens retssikkerhed, hvilket både er på linje med indholdet af den såkaldte teledirektivpakke, som blev vedtaget i november 2009 i EU, og fremhæves i udvalgets kommissorium²².

De følgende afsnit indeholder en beskrivelse af, hvordan forskellige modeller for udsendelse af informationsbreve kunne indrettes i Danmark, herunder de problemstillinger, som bør overvejes i den forbindelse.

Teledirektivpakken indeholder i øvrigt bestemmelser, hvorefter de nationale myndigheder kan forpligte udbydere af offentlige elektroniske kommunikationsnet og -tjenester til at medtage generelle oplysninger om eksempelvis overtrædelse af reglerne om ophavsret i kontrakter med slutbrugerne og i øvrigt pålægge udbydere at videreformidle sådanne standardiserede oplysninger til alle deres kunder på en – efter de nationale tilsynsmyndigheders opfattelse – hensigtsmæssig måde²³.

²² Jf. Kommissorium for udvalg om ophavsrettigheder på internettet, afsnit 6.5. ff.

²³ Se betragtning 26, artikel 20, stk. 1, artikel 21, stk. 4, og artikel 33, stk. 3, i direktiv 2009/136/EF om ændring af direktiv 2002/22/EF om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester m.fl.

I forbindelse med den danske implementering af den reviderede teledirektivpakke har et forslag til ny lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester været til førstebehandling i Folketinget den 23. november 2010. De nævnte bestemmelser foreslås implementeret ved lovforslagets § 4, stk. 2²⁴. Direktiverne skal være implementeret senest den 25. maj 2011.

For det første er det relevant at se på, hvem der vil kunne udsende informationsbreve. Overvejelser herom er beskrevet i afsnit 8.1.

Afhængigt af, hvem der måtte udsende informationsbreve, vil udsendelsen forudsætte, at der sker en overførsel af persondata fx fra rettighedshaver til internetudbyder eller til en selvstændig instans m.v. De retlige udfordringer i forbindelse med overførsel af persondata i forskellige modeller er beskrevet i afsnit 8.2.

For det andet er det relevant at overveje niveauet af den kontrol af rettighedshavernes materiale, der lægges til grund for udsendelsen af informationsbreve. Overvejelser herom er beskrevet nedenfor i afsnit 8.3.

For det tredje er det relevant i en brevmodel at overveje, i hvilket omfang afsenderen af et informationsbrev skal opbevare information om, hvilke internetabonnenter der er udsendt breve til, og hvad denne information i givet fald vil kunne bruges til. Overvejelser herom er beskrevet nedenfor i afsnit 8.4.

Afsnit 8.5 indeholder overvejelser om udformningen af informationsbreve. Afsnit 8.6 indeholder overvejelser om oprettelsen af en helpdesk og klagemulighed. Afsnit 8.7 indeholder overvejelser om modtagerne af informationsbreve, og endelig indeholder afsnit 8.8 overvejelser om finansiering af modeller for udsendelse af informationsbreve.

Der pågår forskellige tiltag vedrørende udsendelse af breve til internetabonnenter som supplerende initiativer til håndhævelsesreglerne i andre europæiske lande. Frankrig og Storbritannien har gennemført konkrete initiativer i form af den franske Hadopi-model og den britiske Digital Economy Act. I Irland har en domstol i foråret 2010 godkendt et forlig mellem internetudbyderen Eircom og rettighedshaverne, som etablerer en model for udsendelse af informationsbreve til internetabonnenter. Initiativerne i Frankrig, Storbritannien og Irland er forskellige i deres indhold og struktur og varierer i mulighederne for at gribe ind over for ulovligheder på internettet. Initiativerne i de tre lande er nævnt nedenfor i notatet, hvor det er relevant. For en uddybende beskrivelse af initiativerne henvises til kapitel 11 om andre landes erfaringer.

8.1. Overvejelser om afsender af informationsbreve

²⁴ Lovforslagets § 4, stk. 2, indeholder en hjemmel til, at ministeren for videnskab, teknologi og udvikling kan forpligte internetudbydere til at videregive oplysninger om grundlæggende borgerrettigheder og almennyttige oplysninger, fx ophavsretigheder, til abonnenterne.

Det første spørgsmål, som er relevant at overveje, er hvem der ville kunne udsende informationsbreve.

Da rettighedshaverne er dem, som efterforsker krænkelse, kunne en mulighed være, at rettighedshaverne udsender informationsbreve. Da internetudbyderne har kontakten til deres abonnenter, kunne en anden mulighed være, at internetudbyderne udsender brevene. Endelig kunne en tredje mulighed være, at en uafhængig instans – et nyt eller et eksisterende organ – udsender brevene.

I det følgende uddybes de nævnte muligheder.

8.1.1. Rettighedshaverne sender informationsbreve

Den første mulige afsender er rettighedshaverne. Krænkelser af ophavsrettigheder er som udgangspunkt undergivet privat påtale. Det betyder, at det ikke er politiet, men derimod rettighedshaveren selv eller dennes repræsentant (fx AntiPiratGruppen), der efterforsker og skal bevise, at der er sket en krænkelse af ophavsrettighederne. Det påhviler således i dag rettighedshaverne at foretage denne efterforskning og bevissikring, og rettighedshaverne har derfor informationen om krænkelsens eksistens og omfang, ligesom rettighedshaverne har oplysninger om den IP-adresse, hvorfra krænkelsen sker²⁵.

Rettighedshaverne kender imidlertid ikke navn og postadresse på de internetabonnenter, der har fået tildelt IP-adresserne. Det vil derfor ikke være muligt for rettighedshaverne, alene på baggrund af deres egen efterforskning, at udsende informationsbreve. En løsning, hvor rettighedshaverne afsender informationsbreve til internetabonnenter, vil derfor indebære, at personoplysninger i form af navn og postadresse på internetabonnenter vil skulle udleveres til rettighedshaverne. Disse personoplysninger findes hos internetudbyderne, som i givet fald ville skulle udlevere disse. For en nærmere beskrivelse af de retlige udfordringer med denne dataoverførsel henvises til afsnit 8.2.2.

Så vidt vides er der ikke andre lande, der opererer med en model, hvor rettighedshaverne udsender informationsbreve til forbrugerne.

8.1.2. Internetudbyderne sender informationsbreve

En anden mulighed kunne være, at internetudbyderne afsender informationsbrevene. Internetudbyderne har personoplysninger (navn og postadresse) på internetabonnenterne, men har ikke oplysninger om krænkelsens eksistens samt den IP-adresse, hvorfra krænkelsen er sket.

For at gøre det muligt at målrette informationsbrevene til bestemte internetabonnenter vil en sådan løsning derfor kræve, at internetudbyderne modtager de nødvendige oplysninger om krænkelsens eksistens og omfang samt IP-adressen, som rettighedshaver-

²⁵ For uddybende beskrivelse af denne efterforskning og bevissikring, se afsnit 5 i rapporten fra Kulturministeriets møderække om håndhævelse af ophavsretten på internettet, 2009.

ne har indsamlet. Dette giver anledning til en række udfordringer i forhold til persondataloven, som er uddybende beskrevet nedenfor i afsnit 8.2.1.

I en model, hvor internetudbydere udsender breve til internetabonnenter, kan man forestille sig to alternative muligheder:

Den første mulighed indebærer, at internetudbydere på grundlag af oplysninger fra rettighedshaverne om en mulig ophavsretskrænkelse udformer brevene på eget brevpapir og sender dem til internetabonnenterne. Efter denne model vil brevene fremtræde som afsendt af internetudbydere, dog således, at det vil fremgå af brevets ordlyd, at den pågældende abonnents internetforbindelse ifølge rettighedshaverne er blevet brugt til at krænke ophavsrettigheder.

Den anden mulighed indebærer, at rettighedshaverne udformer brevene på eget brevpapir og dermed står som afsender af brevene. Internetudbydernes rolle begrænses til at identificere internetabonnenten bag en konkret IP-adresse og derefter afsende rettighedshavernes brev.

Det bemærkes, at internetudbydere i en række sammenhænge har peget på, at internetudbyderen er en udbyder af adgang til internettet, som har et udbyder/kundeforhold til internetabonnenten, og at det ifølge internetudbydere vil være ødelæggende for forholdet mellem dem og deres abonnenter, hvis de skal stå som afsendere af sådanne informationsbreve. Internetudbydere har peget på, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at tillægge internetudbydere en rolle som ”internetpoliti”, og at der vil være risiko for et sådan rolleskifte, såfremt internetudbydere skulle stå som afsender af målrettede informationsbreve til deres kunder.

I det omfang internetudbydere skal udsende informationsbreve, vil det medføre omkostninger for internetudbydere, som de ikke har i dag. Omkostningerne forbundet hermed vil bl.a. afhænge af, om der er tale om statiske eller dynamiske IP-adresser,

I Storbritannien har man med vedtagelsen af the Digital Economy Act i april 2010 indført en model baseret på, at internetudbydere sender breve ud. I Irland har en domstol i foråret 2010 godkendt en aftale indgået mellem internetudbydere og rettighedshaverne, hvorefter internetudbydere på forsøgsbasis udsender breve til internetbrugere baseret på oplysninger fra rettighedshaverne²⁶.

I Finland overvejes p.t. en model, hvor internetudbydere sender breve ud, men hvor brevene er udformet og underskrevet af rettighedshaverne²⁷.

8.1.3. Selvstændig instans sender informationsbreve

Endelig kunne en tredje mulighed være, at informationsbreve til internetabonnenter blev afsendt fra en tredje part – fx en selvstændig instans.

²⁶ For en nærmere beskrivelse af den britiske og irske model, se kapitel 11.10. og 11.4.

²⁷ For en nærmere beskrivelse af den finske model, se kapitel 11.1.

En sådan model kunne bygge på, at rettighedshaverne indsamler oplysninger om op-havsretlige krænkelse, som de også gør det i dag. Herefter kan rettighedshaverne sen-de oplysninger om krænkelsen samt den IP-adresse, hvorfra krænkelsen er sket, til den selvstændige instans, som herefter kan bede den relevante internetudbyder om oplys-ning om den fysiske postadresse bag IP-adressen og på baggrund af disse oplysninger sende et informationsbrev til den relevante internetabonnent.

En sådan model ville tage højde for internetudbydernes vurdering af deres særlige ud-byder-/kundeforhold. Derudover ville den betyde, at rettighedshavere ikke ville få per-sonoplysninger om internetabonnenter udleveret. Såfremt rettighedshaverne ønsker adgang til sådanne oplysninger med henblik på at anlægge en retssag, ville rettigheds-haverne fortsat skulle indhente en retskendelse²⁸.

Det vil i en sådan model være relevant at overveje sammensætningen af og strukturen for en selvstændig instans.

Overvejelser herom bør ses i lyset af indholdet af de opgaver, som instansen ville skulle varetage, herunder de ressourcer, der er forbundet med varetagelsen. Endvidere bør overvejelserne ses i lyset af de retlige udfordringer, som opstår i forbindelse med overfø-relse og behandling af forskellige personoplysninger, jf. afsnit 8.2., samt i hvilket om-fang der skal ske en prøvelse eller vurdering af rettighedshavernes materiale, inden det kan danne grundlag for udsendelse af et informationsbrev, jf. afsnit 8.3.

Eftersom det vil være forbundet med ressourcemæssige omkostninger at etablere og drive en ny selvstændig instans, vil det være relevant at overveje, om der er behov for at etablere en ny selvstændig instans eventuelt tilknyttet et eksisterende sekretariat, eller om det vil være mere proportionalt med opgavens indhold og hensigtsmæssigt at henlægge opgaven til en eksisterende instans.

En række eksisterende organer/nævn er gennemgået i denne rapport's bilag IV. De gen-nemgåede instanser synes alle at have eksisterende opgaver, der ikke umiddelbart kan udvides med udsendelse af informationsbreve med en positiv synergieffekt til følge.

I Frankrig har man med vedtagelsen af Hadopi-lovgivningen indført en model, hvor en selvstændig instans udsender breve til internetabonnenter på baggrund af oplysninger fra rettighedshaverne. Den nærmere beskrivelse af Hadopi-ordningen ses i kapitel 11.

8.2. Generelle overvejelser om overførelse af personoplysninger

Uanset om man vælger en model, hvor informationsbrevene sendes ud af rettighedsha-verne, internetudbyderne eller en selvstændig instans, så indebærer en model for ud-sendelse af informationsbreve en række forskellige overførsler af personoplysninger,

²⁸ Jf. retsplejelovens § 299 og § 343.

som i sig selv kan udgøre visse retlige udfordringer. I det følgende gennemgås de forskellige overførsler af personoplysninger med henblik på at afklare de retlige spørgsmål, som er relevante at overveje i forhold til reglerne om beskyttelse af persondata.

8.2.1. Rettighedshavers udlevering af oplysninger

Rettighedshaverne indsamler i dag offentligt tilgængelige oplysninger om ophavskrænkelse-eksistens og omfang på internettet. Disse oplysninger består af dato og tidspunkt for upload af bestemte filer, identifikation af disse filer samt den IP-adresse, som upload er sket fra²⁹. Det er alene rettighedshaverne, som har disse oplysninger.

De modeller, hvor afsenderen af informationsbrevet er internetudbyderne³⁰ eller en selvstændig instans³¹, indebærer, at rettighedshaverne overfører en række oplysninger til afsenderen af informationsbrevet.

I den forbindelse vil det være relevant at overveje, hvorvidt en sådan overførsel fra rettighedshaverne af de indsamlede oplysninger ligger inden for rammerne af rettighedshavernes (AntiPiratGruppens) eksisterende tilladelse til at indsamle og behandle personoplysninger^{32 33}.

Datatilsynet udtalte i 2003³⁴, at sammenhængen mellem en IP-adresse og navn og postadresse er en fortrolig oplysning, som er omfattet af persondatalovens regler. Datatilsynet udtalte videre, at denne oplysning isoleret set ikke er af en sådan karakter, at den kan henføres under kategorien følsomme oplysninger. Det vil ifølge Datatilsynet først være en følsom oplysning, når den bliver kædet sammen med rettighedshavernes oplysninger om, at der er sket ulovlig kopiering.

De oplysninger, som rettighedshaverne vil skulle overføre, er en samling af offentligt tilgængelige oplysninger, herunder IP-adresser. Sammenkædningen af IP-adresse og oplysninger om ophavsretskrænkelser med navn og postadresse gør, at personoplysningerne skifter karakter fra almindelige ikke-følsomme personoplysninger³⁵ til følsomme personoplysninger³⁶. Derfor vil rettighedshavernes videregivelse af oplysninger formentlig ikke kunne ske inden for rammerne af persondatalovens bestemmelser, men i stedet kræve, at der bliver skabt udtrykkelig lovhjemmel.

Internetudbydernes behandling og opbevaring af trafikdata

²⁹ For en uddybende beskrivelse af indsamlingen af disse oplysninger, se i rapporten fra Kulturministeriets møderække om håndhævelse af ophavsretten på internettet, 2009.

³⁰ Denne model er beskrevet i kapitel 8.1.2.

³¹ Denne model er beskrevet i kapitel 8.1.3.

³² Jf. persondatalovens kapitel 12.

³³ Det norske datatilsyn udstedte i 2006 en lignende tilladelse til et norsk advokatfirma. Denne tilladelse var tidsbegrænset og blev ikke forlænget i 2009, idet det norske datatilsyn ikke ønskede at give en hidtil tidsbegrænset tilladelse en permanent virkning. Det norske personvernsmånevn afgjorde d. 5. november 2010, at datatilsynet afslag på forlængelse af tilladelsen var sket uberettiget og tilladelsen er nu forlænget.

³⁴ Datatilsynets udtalelse af 20. november 2003 i sag 2002-219-0135.

³⁵ Omfattet af persondatalovens § 6.

³⁶ Omfattet af persondatalovens § 8.

Sammenkædningen af IP-adresse med oplysninger om abonnenten kræver behandling af trafikdata hos internetudbydere. Under den gældende regulering på Videnskabsministeriets område må internetudbydere ikke opbevare og behandle trafikdata ud over i nødvendigt omfang for at fremføre kommunikation eller debitere forbrug.

Den danske regulering af behandling af trafikdata følger af e-data-direktivet³⁷. Det vil derfor være nødvendigt at etablere udtrykkelig hjemmel om adgang til og behandling af trafikdata med henblik på udsendelse af informationsbreve, uanset hvilken afsender der er tale om.

Ministerens for videnskab, teknologi og udvikling har i teleloven hjemmel til at fastsætte regler om behandling af trafikdata. Hjemmelen i teleloven implementerer e-data-direktivets bestemmelser om behandling af bl.a. trafikdata.

8.2.2. Internetudbydernes udlevering af abonnentoplysninger

I en model, hvor afsenderen af informationsbrevet er rettighedshaverne³⁸ eller en selvstændig instans³⁹, vil det være nødvendigt, at internetudbydere udleverer oplysninger om internetabonnenters navn og postadresse.

Retsplejeloven⁴⁰ giver i dag mulighed for at anvende domstolssystemet for at få udleveret abonnentoplysninger fra internetudbydere til brug for en senere retssag⁴¹.

Reglerne i retsplejeloven kan anvendes med henblik på, at rettighedshaverne kan få oplyst, hvem et sagsanlæg skal rettes imod. Retsplejelovens regler kan derfor næppe anvendes i de situationer, hvor personoplysninger *alene* ønskes udleveret til rettighedshaver med henblik på at kunne udsende informationsbreve.

Man kunne derfor overveje, om internetudbydere frivilligt kunne udlevere personoplysninger uden forudgående retskendelse eller retlig forpligtelse. Datatilsynets udtalelse fra 2003⁴² berørte muligheden for en sådan frivillig udlevering af oplysninger til AntiPiratGruppen.

Datatilsynet udtalte, at udlevering af abonnentoplysninger uden forudgående retskendelse eller retlig forpligtelse kun vil kunne ske, hvis persondatalovens interesseafvejning⁴³ berettiger det.

Om denne konkrete interesseafvejning udtalte Datatilsynet bl.a., at AntiPiratGruppen har en berettiget interesse i at få oplysningerne fra internetudbydere. Samtidig lagde

³⁷ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor som senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/136/EF.

³⁸ Denne model er beskrevet i kapitel 8.1.1.

³⁹ Denne model er beskrevet i kapitel 8.1.3.

⁴⁰ For uddybende beskrivelse, se afsnit 6.3. i rapporten fra Kulturministeriets møderække om håndhævelse af ophavsretten på internettet, 2009.

⁴¹ Se U 2003.2263 Ø og U 2005.1410 V.

⁴² Datatilsynets udtalelse af 20. november 2003 i sag 2002-219-0135.

⁴³ Jf. persondatalovens § 6, stk. 1, nr. 7.

Datatilsynet også til grund, at udlevering af oplysningerne fra internetudbydere kan have så betydelige konsekvenser for de registrerede, at der bør tages væsentlige hensyn til dem. Datatilsynet lagde i den forbindelse navnlig vægt på, at sammenkædningen af oplysningerne om en IP-adresse og AntiPiratGruppens materiale fører til oplysninger om et formodet strafbart forhold vedrørende en identificeret person.

Datatilsynet fremhævede også, at det bør tillægges betydning, at internetudbydernes udlevering til politiet af oplysninger om, hvilke abonnenter der har benyttet en bestemt IP-adresse, sker på grundlag af en retskendelse. Hertil kommer, ifølge Datatilsynet, hensynet til internetudbydernes forhold til abonnenterne, herunder navnlig den forventning, som abonnenterne kan have om, at oplysninger om abonnementet ikke gøres tilgængelige, medmindre der foreligger en retskendelse.

Samlet set fandt Datatilsynet, at der indgår så væsentlige og modsatrettede hensyn i vurderingen af, om internetudbydere kan udlevere oplysninger om IP-adresse til AntiPiratGruppen, at spørgsmålet herom bør forelægges domstolene. Derfor vurderede Datatilsynet, at internetudbydere *ikke* frivilligt kan udlevere oplysninger om IP-adresse uden forudgående retskendelse eller anden retlig forpligtelse.

En mulighed kunne derfor være, at internetudbydere bliver forpligtet ved lov til at udlevere abonnentoplysninger.

I den forbindelse er det relevant at bemærke, at EU-Domstolen i Promusicae-sagen⁴⁴ har påpeget, at de enkelte medlemsstater ikke er afskåret fra at indføre en sådan pligt, forudsat at reglen afspejler en afvejning mellem hensynet til kommunikationshemmeligheden og hensynet til en effektiv håndhævelse af ophavsretten og andre lovfæstede formuerettigheder og i øvrigt iagttager almindelige fællesskabsretlige principper, herunder særligt proportionalitetsprincippet.

8.2.3. Konklusion om overførelse af personoplysninger

For samtlige modeller, man kan overveje vedrørende afsendelse af informationsbreve, gælder, at det vil være en forudsætning for gennemførelse af modellerne, at der indføres en udtrykkelig lovhjemmel til den behandling af personoplysninger, som ville skulle finde sted. Lovhjemmelen vil – afhængig af den konkrete model – skulle dække:

- rettighedshavernes videregivelse af IP-adresse (alle modeller),
- rettighedshavernes videregivelse af oplysninger om ophavsretskrænkelser begået på den pågældende IP-adresse (alle modeller),
- eventuel behandling af disse oplysninger inden udsendelse af informationsbrev (model 2 og 3),
- eventuel videregivelse af IP-adresse fra selvstændig instans til internetudbydere med henblik på at få udleveret navn og postadresse på personen bag IP-adressen (model 3),

⁴⁴ For uddybende beskrivelse se afsnit 6.2. i rapporten fra Kulturministeriets møderække om håndhævelse af ophavsretten på internettet, 2009..

- internetudbydernes eventuelle videregivelse af oplysninger om abonnentens navn og postadresse til afsenderen af informationsbrevet (model 1 og 3),
- eventuel videregivelse af oplysninger til rettighedshaverne om afsendelse af informationsbreve (model 2 og 3).

Desuden ville afsenderen af informationsbrevet skulle anmeldes til Datatilsynet med angivelse af, hvilke personoplysninger afsenderen behandler. Afsenderen vil også være undergivet en oplysningspligt i forhold til personer, som afsenderen modtager oplysninger om, men som ikke modtager et informationsbrev, jf. persondatalovens § 29.

En sådan specifik regulering vil være *lex specialis* i forhold til persondatalovens bestemmelser. Der vil i den forbindelse være behov for en konkret vurdering af, om reguleringen vil kunne finde sted inden for rammerne af databeskyttelsesdirektivet.

Oplysninger om strafbare forhold er ikke omfattet af databeskyttelsesdirektivets bestemmelse i art. 8 om særligt følsomme oplysninger. Efter direktivet er det således muligt at anvende de mindre restriktive regler i art. 7 på behandlingen af sådanne oplysninger. Ved den danske gennemførelse af direktivet valgte man imidlertid at regulere behandlingen af oplysninger om strafbare forhold på stort set samme måde som andre særligt følsomme oplysninger, jf. persondatalovens § 8.

Da oplysninger om strafbare forhold ikke er omfattet af direktivets restriktive regler i art. 8, vil det være muligt i et vist omfang at fravige persondatalovens § 8. En sådan fravigelse vil som minimum skulle leve op til betingelserne i direktivets art. 7. Det følger af direktivets art. 7, litra e, at behandling af (ikke-følsomme) personoplysninger kan finde sted, hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave i samfundets interesse eller henhørende under offentlig myndighedsudøvelse, som den registransvarlige eller en tredjemand, til hvem oplysningerne videregives, har fået pålagt at skulle udføre.

På den baggrund vil det formentlig være muligt inden for rammerne af databeskyttelsesdirektivet at tilvejebringe en særlig lovhjemmel, der muliggør behandling og videregivelse af personoplysninger mellem rettighedshaverne, internetudbyderne og evt. en selvstændig instans med henblik på udsendelse af informationsbreve.

8.3. Vurdering af rettighedshavernes materiale

Uanset om man overvejer en model, hvor informationsbrevene afsendes af rettighedshaverne, af internetudbyderne eller af en selvstændig instans, vil det være relevant at overveje, i hvilket omfang afsenderen af informationsbrevene skal foretage en vurdering af materialet om krænkelsens eksistens og omfang, inden oplysningerne kan danne grundlag for udsendelse af et informationsbrev.

Behovet for en konkret vurdering af oplysningerne fra rettighedshaverne vil også kunne indgå i vurderingen af, hvilke krav det vil være relevant at stille til kompetencer og

uafhængighed hos dem, der i givet fald skal foretage vurderingen af rettighedshavernes oplysninger.

8.3.1. Kontrol af rettighedshavernes materiale

En mulighed kunne være, at rettighedshavernes materiale om eksistensen og omfanget af de ophavsretskrænkende aktiviteter umiddelbart og uden nærmere kontrol kan danne grundlag for udsendelse af informationsbreve.

En anden mulighed kunne være, at afsenderen af informationsbrevet foretager en vis kontrol af rettighedshavernes materiale, inden det kan danne grundlag for udsendelse af informationsbreve.

Udstrækningen af en eventuel kontrol bør ses i lyset af formålet med udsendelsen af informationsbreve – nemlig information målrettet den enkelte internetabonnent – sammenholdt med retssikkerhedsmæssige overvejelser og økonomiske ressourcer forbundet med en dybdegående prøvelse.

En tilbundsgående juridisk vurdering af eksistensen og omfanget af en eventuel krænkelse af ophavsrettigheder ligger som udgangspunkt hos domstolene i forbindelse med retssager om ophavsretskrænkelser. Disse sager er normalt civile retssager og føres derfor inden for forhandlingsmaksimens rammer. Det indebærer, at i tilfælde, hvor internetudbyderen ikke går aktivt ind i sagen, fx fordi de ikke møder op i retten, vil en sagsøger eller forbudsrekvirent få medhold uden bevisførelse, hvis påstanden er begrundet i sagsfremstillingen og det i øvrigt fremkommer.

Der har fra flere sider været udtrykt bekymring for, om internetabonnenternes retssikkerhed i tilstrækkelig grad vil blive varetaget uden en selvstændig kontrol af rettighedshavernes materiale.

Behovet for vurdering eller kontrol af rettighedshavernes materiale forud for udsendelsen af informationsbreve må ses i lyset af hensigten med udsendelsen af brevene, som er at begrænse ulovlig fildeling gennem en forbrugeroplysende indsats, men ikke at etablere et nyt domstolslignende system. Dette kan tale for, at udsendelse af informationsbreve sker uden en vurdering eller kontrol af rettighedshavers materiale, idet der er tale om informationsbreve uden tilknyttede sanktioner.

En mulighed kunne være, at det blev fastsat, at rettighedshaverne skulle fremlægge en række minimumsoplysninger, før der kan udsendes informationsbreve. Fastsættelsen af disse minimumsoplysninger kunne etableres enten via en aftale mellem relevante aktører, fx rettighedshavere, internetudbydere og forbrugerorganisationer, eller som en del af eventuel lovgivning.

Minimumsoplysningerne kunne være:

- oplysninger om omfanget af krænkelsen, herunder konkret angivelse af, hvilke værker der er krænkede
- oplysninger om tidspunktet for krænkelsen
- oplysninger om, hvilken IP-adresse og hvilket netværk krænkelsen er sket igennem.

Det kunne også overvejes, om der eventuelt også skulle stilles krav om kontradiktion, således at internetabonnenten fik mulighed for at udtale sig om henvendelsen fra rettighedshaverne. Da der imidlertid kun er tale om informationsbreve og ikke om sanktioner, vil kontradiktion dog næppe være praktisk eller proportionalt. Derimod kan det være relevant at oprette en helpdeskfunktion, jf. afsnit 8.6.

Man kunne også overveje, om der bør gælde en forældelsesfrist for rettighedshavers materiale. Det kunne fx være senest 1-3 måneder efter, at en formodet krænkelse er konstateret.

Om anvendelsen af oplysningerne om afsendte informationsbreve under en eventuel retssag henvises til afsnit 8.4.2 nedenfor.

8.3.2. Bagatelgrænse for udsendelse af informationsbreve

I forlængelse af ovenstående overvejelser om indholdet af en eventuel prøvelse kan det endvidere være relevant at overveje, om det ville være hensigtsmæssigt at indføre en bagatelgrænse, således at internetabonnenter, fra hvis internetforbindelse (IP-adresse) der sker krænkelse, som ikke overstiger et nærmere fastsat omfang, ikke modtager et informationsbrev.

Det er imidlertid vanskeligt at sikre sig den fornødne dokumentation for omfanget af ophavsretskrænkelser i fildelingsnetværk, begået af de enkelte abonnenter. Rettighedshaverne kan i dag alene sikre dokumentation, der giver et øjebliksbillede af, hvilke krænkelse der er foregået på en specifik IP-adresse på et specifikt tidspunkt, men ikke fx hvilken computer der er benyttet. Desuden vil det kunne konstateres, så snart et eksemplar af et værk, fx et musikalbum, en film eller en bog er hentet af én bruger af netværket, men det vil ikke være muligt at finde frem til vedkommende, som oprindeligt har uploadet materialet til netværket (førsteuploaderen).

I lyset af dette ville det være vanskeligt at fastsætte en operativ bagatelgrænse, bl.a. fordi det ikke er muligt for rettighedshaverne at foretage en præcis angivelse af omfanget af de ophavsretskrænkelser, der er foretaget på en bestemt IP-adresse. Desuden ville systemet indeholde en bagatelgrænse, idet rettighedshaverne, under udvalgsarbejdet, har tilkendegivet kun at ville anmode om udsendelse af informationsbreve i de tilfælde, hvor der både er sket uploading og downloading på den pågældende IP-adresse. Rettighedshaverne ville således ikke bringe processen i anvendelse, hvis der alene var konstateret ulovlig downloading på IP-adressen.

Da uploading indebærer, at den, der uploader, bidrager aktivt til, andre personer får mulighed for at tilegne sig det beskyttede materiale uretmæssigt, kunne man overveje at begrænse udsendelsen af informationsbreve til alene at ske på baggrund af dokumenteret ulovlig upload af materiale, jf. 8.3.1.

8.4. Brug af informationer om udsendte breve

En gennemførelse af en model for udsendelse af målrettede informationsbreve til konkrete internetabonnenter vil gøre det relevant at overveje, i hvilket omfang afsenderen af informationsbrevene skal opbevare information om, hvilke internetabonnenter der er udsendt breve til, og hvad denne information i givet fald vil kunne bruges til.

Man kan forestille sig en model, hvor afsenderen ikke opbevarer nogen oplysninger om, hvem der er sendt breve til. En sådan model ville betyde, at det ikke vil være muligt at identificere, om internetabonnenter modtager informationsbreve ad flere omgange.

En række regler indeholder pligt til at opbevare information, fx offentlighedsloven og forvaltningsloven. Såfremt afsenderen af informationsbrevene er omfattet af sådanne regler, vil afsenderen være forpligtet til at opbevare information om, hvilke breve der er sendt, og til hvem disse breve er afsendt.

Hvorvidt afsenderen vil være omfattet af sådanne regler, beror på en konkret vurdering af, hvem afsenderen er. Hvorvidt afsenderen vil være omfattet af offentlighedsloven, afhænger fx af, om afsenderen kan siges at udøve offentlig forvaltning. Private klagenævn falder uden for offentlighedslovens anvendelsesområde⁴⁵, mens institutioner, der er oprettet ved det offentliges foranstaltning eller i henhold til lov, som udgangspunkt er omfattet af offentlighedsloven⁴⁶.

8.4.1. Breve til gengangere

Forestiller man sig, at afsenderen opbevarer information om, hvilke internetabonnenter der er sendt breve til, vil det være naturligt at overveje, i hvilket omfang denne information kan anvendes efterfølgende.

Det må anses for sandsynligt, at ikke alle internetabonnenter, efter modtagelsen af et første informationsbrev, vil ophøre med de muligt ulovlige aktiviteter. Derfor lægges det til grund, at der vil være gengangere i det nye materiale, som rettighedshaverne indsamler. I forlængelse heraf vil det være relevant at overveje, om afsenderen af informationsbrevene skulle kunne samkøre oplysninger om tidligere udsendte breve med de nye informationer om internetabonnenterne for derigennem at identificere gengangere.

En sådan proces vil formentlig kunne være relevant, såfremt afsenderen af informationsbrevet skulle kunne iværksætte særlige tiltag i forhold til gengangere, fx udsendelse af et informationsbrev, som varierer i ordlyden fra det første informationsbrev.

⁴⁵ Jf. kommenterede offentlighedslov, side 65.

⁴⁶ Jf. kommenterede offentlighedslov, side 66.

Indholdet og formuleringen af eventuelle informationsbreve beskrives nærmere nedenfor i afsnit 8.5.

Hensigten med en graduering af informationsbreve ville være at øge effektiviteten af brevenes forbrugeroplysende virkning. Samtidig kan en graduering dog muligvis opleves som, at brevet skifter karakter fra at være forbrugeroplysende til at være håndhævende.

En graduering af brevenes indhold kendes fra de tiltag, man har indført i Frankrig med den såkaldte Hadopi-lov⁴⁷. Den franske model går ud på udsendelse af breve med tilknyttede sanktioner og risiko for sanktioner.

8.4.2. Information til rettighedshaver om afsendelse af breve

Den overordnede hensigt bag udsendelsen af informationsbreve er at begrænse ulovlig fildeling gennem forbrugeroplysning. Internetabonnenterne vil således på et tidligt tidspunkt blive opmærksomme på brugen af deres internetopkobling, frem for at internetabonnenterne først modtager information om eventuelle ophavsretskrænkelser, når rettighedshaverne indleder en retssag mod internetabonnenterne.

Såfremt rettighedshaverne ikke er afsendere af informationsbrevet, ville det være relevant at overveje hensigtsmæssigheden ved eventuelt at orientere rettighedshaverne om, at informationsbrevene er blevet sendt. Formålet med en sådan orientering til rettighedshaver skulle i givet fald være i videst muligt omfang at undgå, at internetabonnenten modtager et informationsbrev og samtidig oplever, at rettighedshaverne indleder en retssag.

Samtidig vil det være relevant at overveje, hvorvidt en orientering til rettighedshaver vil være proportional med informationsbrevets forbrugeroplysende karakter og indholdet af den eventuelle prøvelse, som ligger til grund for udsendelse af informationsbrevet.

I det omfang afsendelsen af informationsbreve vil kunne have betydning i en eventuel retssag, vil det kunne være relevant at orientere rettighedshaverne. Såfremt det er tilfældet, vil det være naturligt, at internetabonnenten også oplyses om, at rettighedshaver bliver orienteret om afsendelsen af informationsbrevet.

Derudover vil en orientering af rettighedshaverne medvirke til at effektivisere udsendelsen af informationsbreve, idet man kunne forestille sig, at der udsendes et begrænset antal breve til den enkelte internetabonnent. Efter fx 2 afsendte breve kunne rettighedshaver blive orienteret om, at der ikke vil blive sendt flere informationsbreve til internetabonnenten.

⁴⁷ Populært kaldet "3-strikes-modellen". Modellen beskrives nærmere i kapitel 11.2.

Hvis man ønsker, at rettighedshaverne bliver orienteret om afsendelsen af informationsbreve, kan man forestille sig flere muligheder:

Den første mulighed kunne være, at rettighedshaverne af egen drift retter henvendelse til afsenderen af informationsbrevet forud for iværksættelsen af en eventuel retssag med henblik på at afklare, hvorvidt der pågår en proces med udsendelse af informationsbreve. Indførelse af pligt til en sådan forudgående henvendelse til afsenderen af informationsbrevet ville ikke forhindre rettighedshavernes håndhævelse, da disse har en grundlæggende ret til at håndhæve deres rettigheder ved domstolene. Det ville således i givet fald være op til rettighedshaveren at beslutte, om en igangværende proces med afsendelse af et informationsbrev betød, at rettighedshaveren indtil videre undlod at håndhæve sine rettigheder ved domstolene.

Den anden mulighed kunne være, at rettighedshaverne modtog en kvittering fra afsenderen, hver gang rettighedshavernes materiale resulterer i, at der afsendes et informationsbrev til en abonnent bag en bestemt IP-adresse. Denne model stiller visse krav til udformningen af en kvittering.

Såfremt kvitteringen indeholder oplysninger, som kan identificere abonnenten, vil der formentlig være tale om personfølsomme oplysninger, særligt set i lyset af, at hensigten med kvitteringen vil være at informere rettighedshaver om, at abonnenten er informeret om, at der ifølge rettighedshaver er sket en krænkelse af ophavsrettigheder på internettet. Det vil derfor formentlig kræve en klar lovhjemmel, såfremt en sådan "identificeringskvittering" skal sendes til rettighedshaver.

En alternativ fremgangsmåde kunne være, at kvitteringen kunne udformes, så den indeholder en neutral tilkendegivelse af, at en bestemt anmeldelse har ført til afsendelse af et informationsbrev, uden at internetabonnenten identificeres.

Der kan stilles spørgsmål til, i hvilket omfang en "neutral kvittering" kan sikre, at der ikke iværksættes en retssag sideløbende med udsendelse af informationsbrevet. Da kvitteringen ikke identificerer brevmottageren, og da rettighedshaveren ikke ad anden vej kender brevmottagerens identitet, vil der fortsat være en potentiel risiko for, at rettighedshaveren starter en retssag sideløbende. Omvendt vil det være rettighedshavers egen beslutning, hvorvidt en konkret mistanke om krænkelse skal indbringes for domstolene, eller om den i stedet skal videregives med henblik på udsendelse af et informationsbrev.

En tredje mulighed kunne være, at rettighedshaverne ved den tredje henvendelse til afsenderen af informationsbreve vedrørende den samme internetabonnent modtager underretning om, at der allerede har været afsendt to breve til den pågældende internetabonnent inden for en defineret tidsgrænse, og at der derfor ikke sendes yderligere breve. Rettighedshaverne vil på den baggrund kunne træffe beslutning om, hvorvidt der skal indledes retslige skridt mod internetabonnenten og i den forbindelse få en retskendelse om, at internetudbyderen skal oplyse identiteten på internetabonnenten. Fordelen ville

være, at afsenderen ikke, hver gang der var afsendt et brev, skulle give besked til rettighedshaverne. Processen ville derfor være administrativt mere enkel og dermed mindre omkostningskrævende.

En fjerde mulighed kunne være, at afsenderen af informationsbrevene udformede anonymiserede lister over mængden af breve sendt til den enkelte internetabonnent. Efter konkret anmodning kunne rettighedshaverne få udleveret en liste med oplysning om, i hvilket omfang der er sendt breve til internetabonnenter, som internetudbyderne har identificeret ud fra rettighedshavernes oplysninger om IP-adresser. Såfremt rettighedshaver herefter måtte ønske at kende navn og postadresse på den enkelte internetabonnent, vil det kræve en domstolskendelse efter retsplejelovens almindelige editionsregler. Denne model er indeholdt i den britiske model for udsendelse af informationsbreve, som blev vedtaget i the Digital Economy Act i 2009. Modellen indebærer, at rettighedshaveren kun får indblik i navn og postadresse på internetabonnenter via en domstolskendelse og til brug for en retssag.

8.4.3. Brug af oplysninger om afsendte breve under evt. retssager

Hvis det forudsættes, at afsenderen af informationsbreve opbevarer oplysninger om, hvor mange breve der er sendt til den enkelte internetabonnent, opstår spørgsmålet, hvad disse oplysninger kan bruges til. Man kan forestille sig to scenarier:

1. Rettighedshaverne kan bruge oplysningerne om afsendte informationsbreve under en eventuel retssag, og det er op til domstolene at vurdere den bevismæssige vægt af oplysningerne i overensstemmelse med det almindelige princip om fri bevisbedømmelse.
2. Det bestemmes udtrykkeligt i loven, at rettighedshaverne afskæres fra at anvende oplysningerne om afsendte informationsbreve under en eventuel retssag.

Det første scenarie forudsætter, at rettighedshaverne kan få oplysninger om, at en internetabonnent har modtaget to breve, jf. de fire muligheder beskrevet ovenfor under 8.4.2. Rettighedshaverne vil herefter kunne beslutte, om de vil anlægge en retssag for så vidt angår den tredje konstaterede krænkelse. Ud fra almindelige regler om fri bevisbedømmelse vil rettighedshaverne ikke være afskåret fra under en senere retssag at fremlægge oplysningerne om, at der har været sendt to informationsbreve til internetabonnenten. Det vil herefter være op til domstolene at vurdere, hvilken betydning disse oplysninger vil kunne tillægges under den konkrete retssag. Det vil ikke kunne udelukkes, at oplysningerne om tidligere afsendte informationsbreve vil kunne få betydning for domstolenes vurdering af, hvorvidt den påståede krænker har været i god tro.

Det andet scenarie forudsætter, at der indføres en egentlig lovhjemmel, der afskærer brugen af oplysninger om afsendte informationsbreve som bevismiddel. Denne løsning ville indebære en understregning af, at brevmodellen ikke har noget med håndhævelse af rettigheder at gøre, men derimod skal ses som en selvstændig og uafhængig proces. Løsning vil imidlertid ikke være i overensstemmelse med det almindelige princip inden for retsplejen om fri bevisførelse.

Det bemærkes, at rettighedshaverne under udvalgsarbejdet har tilkendegivet, at det afhænger af de konkrete omstændigheder i hver enkelt sag, om de vil gøre brug af brevprocessen eller ej. Vælger rettighedshaverne at gøre brug af brevprocessen, har de samtidig tilkendegivet, at de ikke under en eventuel senere retssag mod en internetabonment vil gøre krav gældende, der vedrører de mulige krænkelse, der har givet anledning til afsendelse af første og andet brev til abonnenten. En eventuel retssag vil således alene vedrøre den tredje krænkelse.

8.5. Udformning af informationsbrev

Som det fremgår af de erfaringer, Kulturministeriets møderække indhentede i 2009 fra andre lande som fx Norge, Storbritannien og Frankrig⁴⁸, kan udformningen af eventuelle informationsbreve til internetabonnenter om mulige ophavsretskrænkelser variere, og brevene kan indeholde forskellige informationer.

Ved udformningen af informationsbreve i en dansk brevmodel vil det være vigtigt at fastholde fokus på det overordnede formål med sådanne breve, jf. kapitlets indledende afsnit. Det følger af dette afsnit, at formålet med en brevmodel ville være at gøre internetabonnenten opmærksom på, at der ifølge rettighedshaverne er sket ophavsretskrænkelser via den konkrete internetforbindelse, samt vejlede denne om, hvordan man bedst muligt sikrer sin internetforbindelse mod eventuelle udefrakommende.

Det ville derfor være naturligt, at informationsbrevene bliver udformet i en venlig, oplysende og informerende tone. Informationsbrevene bør indeholde information om formålet med informationsbrevet, herunder information om informationsbrevets selvstændige rolle i forhold til en eventuel senere retssag. Hvis man vælger en model, hvor det er internetudbyderen, som skal udsende brevet, ville ordningen kunne indrettes således, at brevet udformes af rettighedshaverne på eget brevpapir, mens internetudbyderens rolle alene består i at lægge brevet samt et informationsblad fra Kulturministeriet i en neutral kuvert med internetabonnentens navn og postadresse på. Fordelen ved denne model ville være, at brevet ikke ville blive opfattet som hidrørende fra internetudbyderne. Som eksempel på, hvordan brevet fra rettighedshaverne og informationsbladet fra Kulturministeriet kunne se ud, henvises til denne rapport's bilag IX og X. Den endelige udformning af brev og informationsblad vil i givet fald ske i forbindelse med etableringen af det lovgrundlag og de regler, som er nødvendige for at kunne gennemføre en brevmodel.

Informationsbrevet bør indeholde information om, at der ifølge oplysninger fra rettighedshaverne er foregået ophavsretskrænkende aktiviteter via den konkrete internetforbindelse på et bestemt tidspunkt. I den forbindelse bør informationsbrevet indeholde letforståelig information om reglerne i ophavsretsloven. Samtidig bør informationsbrevet indeholde vejledning om, hvordan internetabonnenten kan spore og slette fildelings-

⁴⁸ For uddybende beskrivelse, se rapport fra Kulturministeriets møderække om håndhævelse af ophavsretten på internet.,2009.

software på en computer, og hvordan man installerer filtrerings- og blokeringsværktøjer⁴⁹, i det omfang det ønskes. Informationsbrevet ville også kunne indeholde oplysninger om, hvor man kan downloade lovligt materiale (lovlige tjenester). Endelig kan brevet opfordre til, at man i husstande med store og voksne børn drøfter korrekt adfærd på internettet i relation til ophavsretsbeskyttet materiale. Uanset informationsbrevets ordlyd kan det ifølge Forbrugerrådet ikke udelukkes, at nogle internetabonnenter vil opfatte informationsbrevet som en trussel, fordi brevet vil indeholde oplysninger om, at der ifølge rettighedshaverne er sket en krænkelse af ophavsrettigheder på internettet, foretaget via abonnentens internetforbindelse.

Det må derfor forventes, at udsendelse af informationsbreve vil indebære en diskussion i offentligheden om regulering af internettet, overvågning og krænkelse af den private sfære.

Et brev med advarsel om sanktioner vil formentlig opfattes som mere indgribende over for internetabonnenten end et forbrugeroplysende brev. Ordlyden af informationsbrevet kunne dog varieres ved udsendelse til gengangere. Man kunne således forestille sig, at eventuelle efterfølgende breve indeholder oplysninger om, at det er det andet brev. I forbindelse med at informationsbrevet indeholder oplysninger om, hvilken type krænkelse der har udløst afsendelsen af brevet, vil det under alle omstændigheder være naturligt, at brevet objektivt og neutralt informerer om indholdet af de sanktionsbestemmelser, som vil være relevante, såfremt rettighedshaverne på et senere tidspunkt måtte iværksætte en retssag. Det er vigtigt, at denne information formuleres, så den ikke har karakter af en advarsel men en information, så internetabonnenten kan agere på et oplyst grundlag.

8.6. Helpdesk og klagemulighed

Som supplement til udsendelsen af informationsbreve vil det være relevant at oprette en helpdeskfunktion, hvor internetabonnenter, der har modtaget informationsbrev, kan rette henvendelse og få svar på spørgsmål. En mulighed kunne være, at helpdeskfunktionen varetages af afsenderen af informationsbrevet eller af rettighedshaverne, som har leveret den dokumentation, der ligger til grund for udsendelsen af informationsbrevet.

I det omfang informationsbrevet udsendes i en automatiseret proces uden en forudgående vurdering af rettighedshavers dokumentationsmateriale, vil en mulighed være, at rettighedshaverne varetog helpdeskfunktionen, idet afsenderen af brevet i en sådan proces alene har videreformidlet oplysninger fra rettighedshaverne til internetabonnenterne.

⁴⁹ Filtrerings- og blokeringsværktøjer er uddybende beskrevet i denne rapport's bilag 3.

Såfremt der sker en vurdering af rettighedshavers dokumentationsmateriale hos afsenderen af informationsbrevene, vil det være relevant at overveje, om denne skulle forestå helpdeskfunktionen.

Der vil være behov for, at modtagerne af breve vil kunne få oplyst fra rettighedshaverne, hvad der har udløst brevene. Desuden vil der skulle være mulighed for, at den enkelte internetabonnent kan få klarlagt, om der er sket en fejl.

Det kan også overvejes at etablere en klagemulighed i en model for udsendelse af informationsbreve. Dette vil være relevant, hvis brevene udsendes på baggrund af en materiel prøvelse, samt hvis oplysninger om udsendelse af breve tilbageføres til rettighedshaverne.

Derfor bør det overvejes, hvilke spørgsmål en klageinstans i givet fald ville kunne handle, og herunder, om det i givet fald vil være relevant at etablere en klageinstans.

8.7. Modtagere af informationsbreve

Ifølge rettighedshaverne bør der udsendes 50.000 breve årligt. Som det fremgår af denne rapport's bilag I, findes der mange undersøgelser om omfanget af ulovlig kopiering på internettet. Det er imidlertid vanskeligt at udlede det præcise omfang af problemet. Med 50.000 udsendte breve er der ifølge rettighedshaverne en vis sandsynlighed for, at en husstand, der fildeler ulovligt, modtager et brev eller kender andre, der har fået et brev.

De beskrevne brevmodeller indebærer som udgangspunkt, at der sendes informationsbreve til postadressen hos den internetabonnent, hvis IP-adresse ifølge rettighedshaverne er blevet brugt til ophavsretskrænkelser på internettet. Ofte vil der være tale om almindelige husstande, men det rejser spørgsmålet, hvorledes man skal forholde sig til arbejdsgiverbetalte internetforbindelser, internetforbindelse på skoler, institutioner m.v. samt offentligt tilgængelige "access points" såsom netcaféer, trådløst internet i butikker og offentlige transportmidler.

8.7.1. Brug af arbejdsgiverbetalte internetforbindelser

Der er grundlæggende to forskellige typer arbejdsgiverbetalte internetforbindelser. Den simple udgave (der er den normalt forekommende) er en almindelig uafhængig internetforbindelse direkte fra en internetudbyder til medarbejderen. Medarbejderen er registreret hos internetudbyderen som bruger, men regningen bliver sendt til medarbejderens arbejdsgiver.

Denne opkobling svarer til en helt almindelig internetforbindelse, og ulovlig adfærd fra brugerens side vil kunne spores tilbage til brugerens IP-adresse og dermed til brugerens navn og postadresse. I denne situation vil instansen således kunne sende informationsbreve direkte til den enkelte bruger, som måtte have foretaget ophavsretskrænkende handlinger.

Der findes dertil en mere kompliceret udgave af en arbejdsgiverbetalt internetforbindelse. Her bliver medarbejderens computer direkte forbundet til arbejdsgiverens lukkede net via internettet ved hjælp af en særlig beskyttet kanal kaldet VPN. Først derfra får medarbejderen adgang til internettet.

I sådanne tilfælde benytter medarbejderen en af arbejdsgiverens IP-adresser, og medarbejderens eventuelle ulovlige adfærd på internettet kan i denne situation alene spores tilbage til arbejdsgiveren. Udefra vil det se ud, som om brugeren sidder på sin arbejdsplads og går på internettet via sin arbejdscomputer.

Typisk vil arbejdspladsen på grund af it-sikkerhedsmæssige hensyn logge kritiske aktiviteter på deres net. I disse tilfælde vil det typisk være muligt at rekonstruere, hvilken medarbejder, der har foretaget den muligt ulovlige handling.

I denne situation kan man derfor ikke sende et informationsbrev direkte til den enkelte medarbejder. Man kan derimod overveje, om det vil være hensigtsmæssigt at sende informationsbreve til arbejdsgiveren, der som følge af sin logning vil kunne finde frem til den medarbejder, der har foretaget de ophavsretskrænkende handlinger. Hvis man går i denne retning, skal man være opmærksom på, at flertallet af arbejdsgivere formentlig ikke ønsker at agere som "internetpoliti" i forhold til sine ansatte. Det er i den forbindelse relevant at sikre medarbejderens privatliv.

8.7.2. Brug af åbne netværk ("hotspots")

Et hotspot er et lokalt trådløst net, der giver adgang til internettet. Hotspots kan bruges eller udbydes af private borgere, virksomheder eller af offentlige institutioner. Brug af et hotspot kan kræve brugerregistrering og være beskyttet af en adgangskode, eller det kan være fuldstændig åbent.

Et hotspot kan udformes på forskellige måder. En privat borger kan stille sit trådløse net til rådighed for andre brugere. Hvis nettet ikke er beskyttet af en adgangskode, kan alle uden hindringer få adgang til nettet, såfremt de har en kompatibel computer eller telefon.

Mange firmaer har også etableret hotspots til deres kunder. Hotspots er meget udbredt på bl.a. caféer og konferencesteder med eller uden registrering. DSB tilbyder gratis trådløst internet i S-togene. Brugeren skal registrere sig for at kunne bruge servicen. Gratis Danmark, der står for driften af det trådløse net, verificerer ikke, om de registrerede brugeroplysninger er korrekte.

Også offentlige institutioner har etableret hotspots. Eksempelvis tilbyder Københavns Biblioteker hotspots til brugerne.

På hjemmesiden www.openwifi.dk findes en løbende opdateret oversigt over gratis hotspots i Danmark.

Identifikation af brugere på et hotspot giver visse udfordringer, idet et hotspot alene uddeler IP-adresser til brugerne. Det er disse IP-adresser, man identificerer, når der konstateres tilfælde af ophavsretlige krænkelse.

IT- og Telestyrelsen har oplyst, at det dog er teknisk muligt for udbyderen af hotspottet at foretage en yderligere identifikation af brugeren, såfremt udbyderen af hotspottet vælger at etablere en server med noget særligt software⁵⁰.

Serveren vil med den rette software tildele personlige adgangskoder (dvs. éntydig bruger-id og password) til hver enkelt bruger, som igen skal bruges for at få adgang til internettjenester gennem hotspottet. På den måde registreres og verificeres den enkelte bruger.

For at brugeren entydigt kan identificeres, skal serverens brugervalidering holdes op imod en troværdig datakilde, der entydigt identificerer personen – eksempelvis mod CPR-registerets personoplysninger. I modsat fald vil brugeren kunne registrere sig under et hvilket som helst brugernavn – såsom 'Anders And'.

En løsning med verifikation via CPR-registeret rejser spørgsmål i forhold til persondataloven, bl.a. fordi CPR-nummer er en fortrolig oplysning.

Avancerede servere af denne type kan for større kommercielle udbydere være meget kostbare – i størrelsesordenen 100.000 kr. til 200.000 kr. Meget simple servere, der alene skal foretage brugerregistrering og -verifikation, kan anskaffes for ca. 15.000 kr. Udgifter til adgang til og udtræk fra CPR-registeret kendes ikke.

Regeringen har i 2009 med afsæt i rapporten "De danske samfunds indsats og beredskab mod terror"⁵¹ og regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse nedsat en arbejdsgruppe, som inden udgangen af 2010 skal komme med anbefalinger om en mulig brugerregistreringsordning vedrørende taletidskort, internetcaféer, gratis hotspots og internetadgang på biblioteker mv. Arbejdsgruppen skal i den forbindelse gennemgå og vurdere de tekniske muligheder for at registrere sådanne oplysninger, inddrage erfaringer fra andre lande, belyse økonomiske og administrative konsekvenser samt inddrage telebranchen i arbejdet.

Arbejdsgruppens erfaringer kan formentlig kaste lys og mulighederne for brugerregistrering i bredere forstand.

8.7.3. Brug af netværk på offentlige institutioner m.v.

⁵⁰ Serveren skal være en såkaldt AAA-server for 'Authentication' (brugerverifikation), 'Authorization' (kontrol af brugerrettigheder) og 'Accounting' (taksering af tjenester). Der er tradition for at kalde en AAA-server for en RADIUS-server.

⁵¹ For uddybning, se anbefaling 16 i den nævnte rapport.

Når det gælder netværk på offentlige undervisningsinstitutioner m.v., der anvendes til at begå ophavsretskrænkelser på internettet, støder man på samme problem med at identificere de personer, der har foretaget de krænkende aktiviteter.

Informationsbreve, der sendes til sådanne institutioner, vil muligvis kunne have en gavnlige effekt, idet institutionen vil kunne indskærpe over for brugerne, at de ikke må benytte institutionens netværk til ophavsretskrænkende formål⁵².

8.8. Finansiering

Finansieringen af en model for udsendelse af informationsbreve til internetabonnenter afhænger af, hvilken model der vælges. Grundlæggende kan man forestille sig følgende modeller for finansiering: offentlig finansiering, partsfinansiering eller en kombination af disse.

Det fremgår af udvalgets kommissorium, at eventuelle merudgifter som følge af udvalgets forslag skal afholdes inden for de involverede ministeriers eksisterende økonomiske rammer. En mulighed er, at en model for udsendelse af informationsbreve finansieres af rettighedshaverne og eventuelt delvist af internetudbydere.

Den britiske model for udsendelse af informationsbreve, skal i praksis udfoldes i et samarbejde mellem rettighedshaverne og internetudbydere. De britiske myndigheder har oplyst, at finansieringen forledes med 75 % til rettighedshaverne og 25% til internetudbydere. Der vil ikke være statslig finansiering.

I Irland har rettighedshavere og nogle internetudbydere indgået aftaler om udsendelse af informationsbreve, hvortil udgifterne afholdes af rettighedshavere og internetudbydere i forening.

Den franske Hadopi-model har resulteret i oprettelsen af en særlig myndighed - Hadopi (Haute Autorité pour la Diffusion des Œuvres et la Protection des Droits sur Internet). Denne myndighed er statsfinansieret.

Som led i udvalgsarbejdet har Kulturministeriet bestilt en teknisk redegørelse fra Netplan, der indeholder et omkostningsestimat for opslag af IP-adresser i danske bredbåndsnet. Redegørelsen er optrykt som bilag VIII i udvalgets rapport. Redegørelsen omhandler det led i den samlede proces med udsendelse af informationsbreve i en brevmodel, hvor internetudbydere matcher en bestemt IP-adresse med oplysninger om navn og adresse på internetabonnenten.

En af hovedforudsætningerne for den tekniske model, som Netplan beskriver, er, at internetudbydere opretter og vedligeholder en såkaldt Linje-Identitets-database (LID-database), hvori der løbende sker en registrering af sammenhængen mellem en konkret

⁵² Se om erfaringerne i USA med udsendelse af breve til universiteter i kapitel 11.14.

internetabonnet og den IP-adresse, som abonnenten har fået tildelt. Det forudsættes desuden, at der etableres en databaseplatform baseret på Microsofts SQL Server 2008.

Netplans beregning er opdelt i anlægs- og driftsomkostninger for en automatiseret model til adressematch. Omkostningerne er beregnet ud fra den forudsætning, at der årligt udsendes 50.000 breve. Omkostningerne er fordelt på tre grupper af internetudbydere: en stor, en mellemstor og en lille. Det antages, at der overordnet set er 16 internetudbydere på det danske bredbåndsmarked, hvoraf en er defineret som stor, 6 er mellemstore og 8 er små.

Konklusionen i Netplans redegørelse er, at de samlede anlægs- og driftsomkostning over en 3-årig periode vil beløbe sig til ca. 10 mio. kr. fordelt på de 16 internetudbydere. Heraf udgør anlægsomkostningerne ca. 6,5 mio. kr., mens driftsomkostningerne beløber sig til 3,75 mio. kr. Omkostningerne pr. ekspedition vil alt andet lige være større for en lille internetudbyder end for en stor udbyder.

Den estimerede pris for at sende et brev varierer alt efter, om der er tale om en stor udbyder, en mellemstor eller en lille. For en stor udbyder udgør prisen 12 kr. pr. brev, for en mellemstor udbyder 148 kr. pr. brev og for en lille udbyder 294 kr. pr. brev⁵³.

Redegørelsen er behæftet med en række forbehold, herunder med hensyn til de tekniske løsninger, som de enkelte internetudbydere anvender. Hertil kommer, at redegørelsen ikke tager højde for mobilt bredbånd, men det lægges til grund, at langt den meste ulovlige fildeling finder sted via fastnetbredbåndsforbindelser, fibernet og kabel-tv. Desuden antages det, at omkostningsniveauet for mobilt bredbånd maksimalt vil være 50 % højere end omkostningsniveauet for faste netværk.

Modellen har været forelagt internetudbyderne, som har været enige i metodetilgangen. De fremkomne beløb er dog alene baseret på Netplans umiddelbare vurdering af internetudbydernes forventede omkostninger, idet Kulturministeriet ikke har fået tal for faktiske/forventede omkostninger fra internetudbyderne.

Endelig skal det bemærkes, at Netplans redegørelse alene omfatter de estimerede omkostninger for at finde identiteten på en internetabonnet, som har foretaget ulovlig fildeling på internettet. Dette må dog antages at være den mest omkostningskrævende del af processen med udsendelse af informationsbreve.

Omkostninger til papir, kuverter, porto, arbejdskraft og rettighedshavernes arbejde med at finde IP-adresser, der bliver brugt til ulovlig fildeling, er ikke omfattet af redegørelsen.

⁵³ Såvel de anslåede samlede beløb som fordelingen af omkostninger pr. brev for forskellige kategorier af internetudbydere er således primært indikative og ikke baseret på en faktisk omkostningsberegning hos de enkelte udbydere.

Der er fra rettighedshavernes side kalkuleret med, at der skal udsendes ca. 50.000 breve om året. Med en portoudgift på 6 kr. pr. brev⁵⁴ vil de samlede portoudgifter beløbe sig til 300.000 kr. årligt.

Ifølge et estimat fra rettighedshaverne vil deres udgifter til at dokumentere ophavsretskrænkelser på internettet og sende breve til internetudbydere beløbe sig til ca. 2 mio. kr.

Et muligt alternativ til afsendelse af fysiske breve kunne være afsendelse af e-mails. Der er ikke i lovgivningen krav om, at internetudbydere skal indsamle, registrere eller tilknytte abonnenternes e-mail-adresser til de almindelige abonnentoplysninger som navn, adresse, telefonnummer mv. Som en undtagelse hertil fremgår det af logningsbekendtgørelsens § 6, at udbydere af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester til slutbrugere skal registrere oplysninger om afsendende og modtagende e-mail-adresser vedrørende egne e-mail-tjenester. Adgangen til disse loggede data er indskrænket.

Det vil være vilkårligt, hvorvidt internetudbyderen har abonnentens e-mail-adresse. Dette kan skyldes, at:

- abonnenten kan benytte en webmail-tjeneste, fx gmail.com eller hotmail.com, der er uafhængig af internetudbyderen
- internetudbyderen ikke indsamler e-mail-adresser i forbindelse med indgåelse af abonnementet
- abonnenten ikke har givet samtykke til at blive kontaktet via e-mail i markedsføringsøjemed eller har tilbagekaldt dette samtykke, jf. markedsføringslovens § 6, hvorefter udbyderen ikke har anledning til at beholde en tidligere indsamlet e-mail-adresse.

Det ville således være behæftet med en betydelig usikkerhed, om informationsbreve, der fremsendes som e-mails, ville nå frem til og blive læst af internetabonnenterne.

⁵⁴ Post Danmarks portotakst for B-breve pr. 1. april 2011

9. Informationsindsats

Fra forskellige sider udtrykkes jævnligt behov for mere information til forbrugerne om ophavsrettigheder på internettet. Dette behov bekræftes til dels af en undersøgelse⁵⁵ foretaget af Forbrugerrådet i 2007 af forbrug og kendskab til digital musikkopiering. Undersøgelsen er foretaget blandt 789 forbrugere. Undersøgelsen viste, at en del forbrugere var usikre på rammerne for digital musikkopiering, herunder hvilke muligheder der er lovlige, og hvilke der er ulovlige.

Selvom Forbrugerrådets undersøgelse vedrørte digital kopiering og altså ikke egentlig upload/download på internettet, så kan undersøgelsens resultater ses som et signal på, at der er brug for information til forbrugere om mulighederne for at bruge ophavsretligt beskyttet materiale, også når brugen foregår via internettet.

Internettet bliver en stadig mere integreret del af forbrugernes hverdag, og teknologiske fremskridt betyder, at det i dag er nemt at bruge kreativt materiale på en række måder, fx som download, streaming, downlån etc. og i forskellige sammenhænge.

Idet udvalget har til formål at overveje initiativer, som kan bidrage til en styrket håndhævelse af ophavsrettigheder på internettet, vil det være naturligt at overveje, hvordan et eventuelt initiativ om information til forbrugere kan struktureres.

9.1. Eksisterende informationsindsatser

Der eksisterer i dag en række informationstiltag på det ophavsretlige område og beslægtede områder, som er påvirket af piratkopiering. Derudover findes informationsindsatser, som er målrettet andre end forbrugerne, men som stadig har et informativt sigte.

Alle disse tiltag er beskrevet nedenfor, med henblik på at skabe overblik over eksisterende informationsindsatser og fungere som et inspirationskatalog for eventuelle fremtidige initiativer.

Kulturministeriet lancerede i marts 2004 hjemmesiden **infokiosk.dk**, der har til formål at udbrede kendskabet til og forståelsen for ophavsretten. Infokiosk.dk indeholder generel vejledning og information om ophavsret. Derudover indeholder hjemmesiden en væsentlig mængde spørgsmål/svar om ophavsretlige emner, herunder mulighed for digital kopiering. Endelig kan man på infokiosk.dk finde forskellige pjecer om ophavsret, som Kulturministeriet har udgivet.

Derudover lancerede en række ministerier i december 2008 hjemmesiden **stoppiraterne.dk**, der har til formål at oplyse forbrugere og virksomheder om piratkopiering, herunder piratkopiering af kreativt materiale på internettet. Hjemmesiden indeholder der-

⁵⁵ <http://www.forbrugerradet.dk/emner-internet/alle/digitalerettigheder/musikdownload2007/>.

for links og henvisninger til Kulturministeriets hjemmeside infokiosk.dk. Ministerierne bag hjemmesiden er Økonomi- og Erhvervsministeriet, Justitsministeriet, Kulturministeriet, Skatteministeriet, Udenrigsministeriet og Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse.

Hjemmesiden **ophavsret.dk** er bl.a. etableret af KODA, Copydan, Gramex og AntiPiratGruppen som en del af kommunikationsprojektet PIO (Projekt Image og Ophavsret). Hjemmesidens målsætning er at være en samlende platform for nyheder, debat og baggrund om ophavsret i Danmark, for derigennem at bidrage til en større indsigt i ophavsretten. PIO's overordnede formål er at fremme forståelsen for ophavsretten i Danmark samt at gøre det let at være lovlige, påvirke bevidstheden omkring ophavsret samt at fremme forståelsen af sondringen mellem ytringsfrihed og ulovlig brug af beskyttede værker.

UBVA (Udvalget til beskyttelse af videnskabeligt arbejde) har lavet en informationsindsats på sin hjemmeside bl.a. om undervisning på internettet. Derudover har UBVA udgivet bogen "Ophavsret for begyndere", der bl.a. forklarer, hvad man må og ikke må på internettet.

Forvaltningsorganisationen KODA arbejder med en række forskellige kommunikationsindsatser, der alle på forskellig vis henvender sig til brugere af kreativt materiale på internettet. KODA arbejder på nuværende tidspunkt på en folder om ophavsret med titlen "**Prøv lige og hør**". Formålet er at appellere til unge fra 10 år og opefter til at være mere ansvarlige, når de bruger musik. Folderen er tænkt som en del af **KODA Skolekontakt**, som er et tilbud til skoler om at få besøg af en musiker. Hensigten med dette tilbud er at lave musiske aktiviteter med børnene og på den måde give dem et indblik i værdien af det arbejde, der ligger i at skabe musik. KODA har oplyst, at trykning og udsendelse af folderen ikke er fuldt finansieret, og at man derfor søger eksternt medfinansiering.

TeleIndustrien har oplyst, at man ikke har iværksat egentlige informationskampagner, men påpeger, at der fx i forbindelse med markedsføring af **TDC Play** er fremhævet, at det er et lovligt alternativ til ulovlig fildeling.

Derudover oplyser TeleIndustrien, at internetudbyderen TDC har bidraget til den europæiske branchesammenslutning (**ETNO**) oplysningsside om beskyttelse af ophavsret⁵⁶.

Danmarks Undervisningsportal **emu.dk** og **Medierådet for børn og unge** informerer via deres hjemmesider til undervisere, forbrugere samt børn og unge om ophavsretlige forhold, herunder adfærd på internettet.

⁵⁶ <http://www.etno.be/Default.aspx?tabid=2086>.

Musikzonen⁵⁷ har oplyst, at man er ved at udarbejde en ny hjemmeside, som bl.a. vil indeholde links til de forskellige rettighedshaverorganisationer med henblik på at skabe forståelse og mulighed for at stille spørgsmål om ophavsret.

Som en relateret informationsindsats kan **Patent- og Varemærkestyrelsens** såkaldte **IP-blog** fremhæves. Det er en webblog, hvor styrelsens medarbejdere skriver om en række varemærke-, design- og patentrelaterede emner. Bloggen indeholder bl.a. indlæg om aktiviteter i det nedenfor beskrevne EU-observatorium og indlæg om EU-toldstatistikker for tilbageholdelse af piratkopierede varer ved EU's ydre grænse, som også vedrører ophavsretlige emner.

EU-kommissionen nedsatte i 2009 et såkaldt "**Observatory on Counterfeiting and Piracy**". Dette observatorium har bl.a. til formål at formidle viden om immaterielle rettigheder og piratkopiering og at skærpe forbrugerne bevidsthed om de negative konsekvenser ved piratkopiering. Derudover skal observatoriet bl.a. forbedre kvaliteten af information og statistik om piratkopiering inden for EU. Observatoriet er i en opstartsfasen, men har i 2009/2010 afholdt en skolekonkurrence om piratkopiering, som netop havde til formål at øge kendskabet til piratkopieringsproblematikken.

Endelig bør det nævnes, at den daværende Rettighedsalliance⁵⁸ i 2004-2006 iværksatte kampagnen "**Drop kopierne – bevar originalerne**". Kampagnen indeholdt bl.a. fire små film (trailers) pjecer, klistermærker etc. Kampagnens formål var at skabe opmærksomhed om "kulturlivets naturlige fødekæde", herunder, at hvis kunstnere og producenter skal kunne frembringe ny kunst, så er publikum nødt til at betale for den i stedet for at kopiere den.

9.2. Informationsindsatser i andre lande

I forbindelse med udvalgets arbejde har Kulturministeriet været i kontakt med en række lande for at indhente erfaringer og oplysninger om håndhævelse af ophavsrettigheder. En samlet gennemgang af de oplysninger, som er indkommet fra de adspurgte lande, kan findes nedenfor i kapitel 11. Landene er bl.a. blevet spurgt om omfanget af informationsindsatser i de enkelte lande, og de indkomne besvarelser er gengivet nedenfor.

I **Finland** iværksatte en bred sammenslutning af rettighedshavere samt internetudbydere og medieselskaber en landsdækkende oplysningskampagne om ophavsret. Kampagnen startede i foråret 2010 med en række reklamer i biografen og i tv og forventes at fortsætte i en række andre medier i nærmeste fremtid. Kampagnen har haft et pædago-

⁵⁷ Musikzonen er mødested for musikbranchens virksomheder, sammenslutninger, foreninger og offentlige institutioner og er platform for deres samarbejde og netværk. Musikzonen er organiseret som en medlemsforening og er grundlagt af konsortiepartnere KODA, IFPI, DMF, Dansk Erhverv, DI ITEK, TDC, CBS, ROSA/ SPOT og Rytmaskonservatorium.

⁵⁸ Rettighedsalliancen var en sammenslutning af følgende organisationer: Dansk Artist Forbund, Danske Dramatikeres Forbund, Danske Filminstruktører, Dansk Journalistforbund, Dansk Kapelmesterforening, Dansk Musiker Forbund, Dansk Skuespillerforbund, Dansk BiblioteksCenter A/S, Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheorganisation, Dansk Handel & Service, Gramex, KODA/NCB, FILMRET, Foreningen af Danske Videogramdistributører, Forening af Filmudlejere i Danmark - FAFID, Producentforeningen og IFPI Danmark.

gisk sigte, men det primære formål har været at skabe opmærksomhed på ophavsret og piratkopieringsproblematikken. Regeringen har ikke været involveret i arbejdet, men har været med til at finansiere projektet.

I **New Zealand** arbejder rettighedshaverorganisationer aktivt imod ulovlig fildeling og har bl.a. iværksat oplysningskampagner om ophavsret.

I **Norge** har et advokatfirma, som er specialiseret i at bistå rettighedshavere i sager om ophavsretskrænkelser på internettet, etableret hjemmesiden ansvarliginternett.no, som giver information om skillelinjen mellem lovlig og ulovlig fildeling.

I **Spanien** iværksætter regeringen og rettighedshaverne løbende kampagner, bl.a. med sigte på at øge børns og unges kendskab til ophavsret.

I **Storbritannien** har de kreative industrier, særligt musikbranchen, iværksat forskellige kampagner.

I **Sverige** har Justitsministeriet udgivet en brochure om ophavsret, som er rettet mod lærere og elever på gymnasieniveau. Brochuren indeholder svar på spørgsmål om, hvorfor ophavsretten eksisterer, og hvad der ifølge loven er lovligt og ulovligt, fx når det gælder fildeling.

I **Tyskland** har Justitsministeriet iværksat en oplysningskampagne, ”Kopier behøver originaler”. Desuden er oplysningskampagner genstand for selvstændig drøftelse i de branchesamtaler, som pågår i 2010 mellem rettighedshaverne, internetudbyderne og de tyske myndigheder⁵⁹.

I **USA** er det oftest rettighedshaverorganisationerne, som iværksætter informationskampagner for at bekæmpe krænkelser af ophavsrettigheder. Flere af kampagnerne sidestiller ulovlig fildeling med andre ulovlige aktiviteter som fx butikstyveri. Andre kampagner prøver at sætte et ansigt på de kunstnere, der bliver påvirket ved krænkelser af deres ophavsrettigheder. Rettighedshaverorganisationerne gør desuden en del ud af at informere om, hvor man lovligt kan hente beskyttet materiale på internettet. Endelig har rettighedshaverorganisationerne udviklet materiale, der er målrettet undervisningsbrug fx projektet ”Join the © team”. Dette projekt har til formål at vise, at ligesom kopiering i klasseværelset er forkert, så kan kopiering uden for skolen også skabe problemer.

9.3. Mulige kommende informationsindsatser

Den faktuelle kortlægning i afsnit 9.1. og 9.2. viser, at den eksisterende informationsindsats i væsentlig grad er baseret på etablering af hjemmesider og brede informations-

⁵⁹ Se om de tyske branchesamtaler i kapitel 11.13.

kampagner. Denne type informationsindsats beror i høj grad på, at målgruppen for kampagnen aktivt søger informationen fx ved at gå ind på de oprettede hjemmesider.

Derfor kunne man overveje, om fremtidige informationsindsatser i højere grad skulle være mere opsøgende, og hvordan sådanne initiativer i givet fald skulle udformes.

I den forbindelse vil det være relevant at overveje, hvilke aktører der kunne være relevante som initiativtagere til sådanne opsøgende informationsinitiativer, og hvorledes disse initiativer skulle finansieres.

10. Lovlige forretningsmodeller

Udviklingen af det digitale samfund, herunder den stigende udbredelse af bredbånd og de nye teknologiske muligheder, gør det muligt og billigt at distribuere kreativt materiale, fx musik, film, spil samt lyd- og e-bøger på et langt større marked end tidligere og dermed øge borgernes adgang til kulturel mangfoldighed. Samtidig indebærer dette også nye afsætningsmuligheder for rettighedshaverne.

Den teknologiske udvikling indebærer nye udfordringer og nye muligheder for, at rettighedshavere og andre relevante aktører kan distribuere, sælge og formidle kreativt materiale, så brugen heraf sker på en måde, som giver rettighedshaverne den økonomiske kompensation, de er berettiget til.

Internetudbyderne er aktører, som inden for de senere år er begyndt at beskæftige sig med udnyttelse af ophavsrettigheder. Internetudbyderne kan styrke deres forretningsgrundlag ved at inddrage indhold og dermed inddrage udnyttelsen af ophavsrettigheder til at udbyde nye digitale tilbud og dermed øge kundetilfredsheden på såvel internetforbindelser som mobiltelefonabonnementer. Internetforbindelser er i dag så udbredte i Danmark, at internetudbyderne ikke længere i samme grad som tidligere kan konkurrere på at have den bedste forbindelse til en fordelagtig pris. I stedet er der en tendens til, at fokus har flyttet sig hen imod, hvilken internetudbyder der kan bibeholde sine stamkunder ved at levere den bedste helhedsoplevelse – de bedste fordele, fx et bredt udbud af musik, som let kan downloades eller streames⁶⁰.

Internettet som distributionsplatform for kreativt materiale er også genstand for internationalt fokus.

EU-Kommissionen lægger senest i meddelelsen om Europas Digitale Dagsorden⁶¹ op til, at der skal udvikles et dynamisk indre marked, hvor der bl.a. skal være nemmere adgang til digitalt indhold, så EU-borgere i højere grad kan udnytte den digitale tidsalders fordele. Ministerrådet har efterfølgende tilsluttet sig EU-Kommissionens arbejde for skabelsen af et fuldt ud funktionsdygtigt digitalt indre marked⁶².

I 2008 fastslog EU-Kommissionen, at nogle af udfordringerne på det digitale indre marked er piratkopiering og udbuddet af kreativt materiale. Derfor fremhævede EU-Kommissionen ved samme lejlighed, at det er vigtigt at tackle udfordringerne på området korrekt, da det kan være nøglen til fremtidig vækst, beskæftigelse og innovation i Europa⁶³.

⁶⁰ The music industry 2010, Informa, januar 2010, side 4.

⁶¹ KOM (2010) 245 af 19. maj 2010 "En digital dagsorden for Europa".

⁶² Rådskonklusioner af 31. maj 2010.

⁶³ Meddelelse fra Kommissionen om kreativt online-indhold på det indre marked, afsnit 1.1.

Ifølge EU-Kommissionen vil lovlige muligheder for at få adgang til kreativt indhold være et middel til at bremse ulovlig fildeling⁶⁴. Derfor er det relevant at understøtte en fortsat udvikling af de lovlige tjenester og de forretningsmodeller, som ligger bag.

Som opfølgning på EU-Kommissionens meddelelse om kreativt online indhold vedtog medlemsstaterne i efteråret 2008 rådskonklusioner om udviklingen af lovlige online tilbud⁶⁵. Af rådskonklusionerne fremgår, at udviklingen af lovlige onlinetilbud, der er varierede, af høj kvalitet, tilgængelige, brugervenlige og attraktive for forbrugerne på den ene side og forebyggelse og bekæmpelse af piratkopiering på den anden side, er nødvendige for udviklingen af informations- og kommunikationssamfundet.

Dette kapitel indeholder en beskrivelse af de forskellige former for eksisterende forretningsmodeller og præsenterer de toneangivende, eksisterende internettjenester, som i Danmark udbyder kreativt materiale via forskellige forretningsmodeller.

10.1. Eksisterende forretningsmodeller

Danmark er et af de lande, hvor udviklingen af forretningsmodeller for udbud af kreativt online-indhold har været i gang i længere tid. En af årsagerne hertil er formentlig, at mange danskere har en internetforbindelse og ofte en internetforbindelse med en høj hastighed.

I dette afsnit beskrives de grundlæggende karakteristika ved de mest almindelige former for forretningsmodeller: download a la carte, streaming, **downlån** samt abonnementsmodeller – ”all you can eat”. Under hver kategori af forretningsmodeller beskrives de toneangivende, eksisterende danske tjenester, som er baseret på den enkelte forretningsmodel.

10.1.1. Download a la carte

Tjenester, der tilbyder kreativt materiale som fx musik, film, e- og lydbøger m.v. til download mod betaling, giver brugerne mulighed for at erhverve en digital kopi af fx en bog, en film eller et stykke musik. Ifølge IFPI⁶⁶ står forretningsmodeller, der tilbyder et bredt udvalg af enkeltstående downloads (såkaldte a la carte modeller), for hovedparten af indtægterne på musiksælget online og er i støt vækst. Ifølge tal fra KODA blev der i 2005 foretaget 3 mio. downloads mod betaling. Dette tal var i 2009 steget til 21 mio. downloads. Disse tal indeholder ikke de downloads, som sker via abonnementsordningerne TDC Play, Telia ”Fri Musik” og bibliotekernes låneordninger. Omfanget af disse downloads er ikke oplyst.

⁶⁴ Meddelelse fra Kommissionen om kreativt online-indhold på det indre marked, afsnit 2.1.

⁶⁵ Rådskonklusioner om creative content, dok. 13605/4/08.

⁶⁶ IFPI's Music Report fra 2010.

Downloadtjenesterne findes i forskellige modeller med og uden forskellige former for kopispærring (DRM-systemer)⁶⁷. Brugernes muligheder for at anvende det materiale, de har downloaded, er således forskellige fra tjeneste til tjeneste.

En af de mest internationalt kendte downloadtjenester er **iTunes**, som indtil videre findes i 23 forskellige lande. Der findes også flere danske versioner af forretningsmodeller for download. Bl.a. har stormagasinet Bilka åbnet en onlinebutik, der tilbyder musik, film og lydbøger til download.

Download a la carte var formentlig en af de tidligste forretningsmodeller på det digitale marked. Nedenfor gennemgås de toneangivende downloadtjenester i den danske musikbranche samt e-bogs- og lydbogsbranchen.

Ifølge oplysninger fra KODA⁶⁸ findes der i Danmark i 2010 ca. 30 såkaldte a la carte-butikker, som tilbyder downloads a la carte. Disse a la carte-tjenester tilbyder hovedsageligt musik i form af enkelte numre eller hele album, men der udbydes også film og lydbøger til download. Fælles for tjenesterne er, at der er tale om en form for distribution, som giver brugeren mulighed for at vælge mellem hele album og enkelte numre på baggrund af en betaling pr. stk.

Musikbranchen

Musikken udbydes typisk i forskellige formater, fx WMA (Microsofts Windows Media Audio) og Mp3. De forskellige formater betyder, at tjenesterne ofte er målrettet medier (fx mobiltelefoner, MPS-afspillere) med bestemte styresystemer. Fx kan musik i WMA-format kun afspilles fra et medie, som bruger Windows styresystem fra Microsoft.

Brugen af kopispærring (DRM) varierer fra tjeneste til tjeneste. Nogle tjenester, fx **Musikshoppen** (udbudt af radiokanalen The Voice), **TDC Musik** (udbudt af internetudbyderen TDC) samt **Bilka Musik** (udbudt af detailkæden Bilka), giver brugerne mulighed for at overføre downloads til andre medier, herunder bærbare musikafspillere og fysiske cd'er.

Oplysningerne om, i hvilket omfang musikken kan overføres mellem forskellige medier, vil typisk fremgå af de generelle betingelser for brug af tjenesten eller i forbindelse med det enkelte musiknummer.

Der findes også tjenester, som fx **cdon.dk**, der tilbyder musik til download uden brug af kopispærring og i formater, der understøttes af alle musikafspillere, som understøtter Mp3 format.

E-bogs-branchen

⁶⁷ Digital Rights Management (DRM) er en digital beskyttelsesforanstaltning, der giver rettighedshaverne en vis kontrol med spredning og kopiering af digitale værker. Rettighedshaverne kan fx anvende DRM til at forhindre, at en downloaded fil kopieres fra et medie til et andet, fx fra computer til Mp3-afspiller eller iPod. Langt det meste musik udgives i dag uden DRM.

⁶⁸ Jf. mundtlig præsentation for udvalget den 15. marts 2010.

Det danske såkaldte e-bogs-marked, dvs. salget af bøger i digitalt/elektronisk format, er ifølge Forlæggerforeningen i sin spæde opstart. Salget er hidtil primært foregået fra internettjenesten **ebog.dk**, som blev til i 2007 på opfordring fra branchen for at skabe én fælles salgsportal med fokus på lærebøger. Internettjenestens aktiviteter er nu overtaget af den digitale publicerings- og distributionsvirksomhed Publizon⁶⁹, og fokus er at sælge e-bøger via samme internetportaler, som de trykte bøger sælges fra, fx saxo.com og **g.dk**. Publizon kan benyttes af alle forlag, der ønsker at få deres e-bøger og lydbøger distribueret til forbrugerne via biblioteker, netboghandlere og andre netbutikker.

E-bøger distribueres med eller uden kopisporringssystemer⁷⁰.

Københavns Universitetsforlag, Museum Tusulanum, var et af de første danske forlag, som oprettede en salgsportal for e-bøger, og det er et af de få danske forlag, som har indgået aftale med Google om salg af e-bøger fra Google Books.

Der findes også enkelte initiativer med reklamefinansierede e-bøger, fx **Ventus.dk**, udbudt af Ventus publishing ApS.

Lydbogsbranchen

Der er blevet produceret og solgt lydbøger i Danmark igennem mange år. Tidligere var markedet stort set kun et biblioteksmarked, da produktions- og distributionsomkostninger var høje. Det skyldes bl.a., at det tekniske medie, som lydbogen den gang blev indspillet på, var kassettebånd. En lydbog kunne let fylde omkring 20 kassettebånd.

I takt med den teknologiske udvikling, hvor lydbogen i dag kan ligge på én Mp3 eller sælges som download, er lydbogsproduktionen i højere grad blevet rettet mod det kommercielle marked. Bibliotekerne er dog fortsat en væsentlig aftager af lydbøger, bl.a. via digitalt udlån via **netlydbog.dk**, som beskrives i afsnit 9.1.3

Det kommercielle marked for digitale lydbøger er i vækst, men udgør ifølge Forlæggerforeningen en meget lille del af det samlede bogmarked. Konkret udgjorde omsætningen af lydbøger 2 % af bogmarkedets totale omsætning i 2009⁷¹.

Lydbøger sælges i dag som a la carte-download via en række internetvirksomheder, som også sælger fysiske bøger/lydbøger.

Eksempler på onlineforhandlere er saxo.com, lydbog.dk, ennybog.dk og lytenbog.dk.

Computerspilsbranchen

Ifølge Producentforeningen er det computerspil til pc'ere som hidtil har karakteriseret det digitale marked i Danmark. Den traditionelle distributionsmåde er almindelig e-

⁶⁹ Publizon er en digital publicerings- og distributionsvirksomhed, der bl.a. fungerer som leverandør til tjenesten netlydbog.dk, og som ejes af Danmarks to største forlag, Gyldendal og Lindhardt&Ringhof.

⁷⁰ E-bøger kan distribueres med vandmærkning eller som såkaldte tethered downloads, hvorefter bogen kun kan læses på det specifikke medie, som brugeren har købt det til.

⁷¹ Forlæggerforeningens bogbarometer, 2009.

handel med fysiske eksemplarer, som afregnes pr. stk, men også a la carte-download bliver anvendt. Markedet er under udvikling, og en række spilproducenter udbyder i dag deres spil til som downloads via internetportaler som **Sony Playstation Network** og **Microsoft Xbox live**. Det er muligt at få adgang til disse portaler direkte fra de relevante spilkonsoller.

Producentforeningen har oplyst, at der i Danmark eksisterer ca. 23 digitale tjenester, som lovligt tilbyder computerspil som e-handel eller download a la carte. Disse tjenester er både nationale og udenlandske tjenester, som er tilgængelige i Danmark.

Et eksempel er portalen **Steam**, som udbyder downloads a la carte af forskellige typer computerspil. Derudover kan man på **Steam** downloade gratis spil og diverse tilføjesprogrammer til eksisterende spil. Desuden indeholder **Steam** et socialt forum, hvor brugere kan mødes virtuelt og udveksle erfaringer.

10.1.2. Streaming

Tjenester, der tilbyder kreativt materiale til streaming, giver brugerne mulighed for at afspille eller aflytte værker direkte fra internettet. Streaming er karakteriseret ved, at brugeren **ikke** får en permanent kopi af værket på sin computer som ved download, men alene kan lytte til eller afspille værket via en internetbaseret udbudstjeneste.

For at kunne streame kreativt materiale er det nødvendigt, at brugeren har en stabil internetforbindelse med en vis hastighed. Streaming af en film kræver hurtigere internetforbindelse end streaming af et musiknummer. Streaming er en forholdsvis ny udbudsform, da den er udviklet, i takt med at internetforbindelsernes hastigheder er blevet øget.

Brugernes fordel ved streaming frem for download er, at brugerne typisk ikke er afhængige af, at værket ligger på et bestemt medie, fx på en Mp3-afspiller, men derimod kan få adgang til værkerne fra alle typer medier, fx computer eller mobiltelefon, blot der er adgang til internettet.

Musikbranchen

Danmark har flere udbydere af musik-streamingtjenester. De største danske udbydere, TDC PLAY, Telenors WiMP og 3's musiktjeneste, er gratis for eller tilbydes med rabat til teleselskabernes abonnenter. Denne type abonnementsordning beskrives uddybende nedenfor i afsnit 10.1.4.

En af de internationalt mest kendte streamingmodeller er den svenske musiktjeneste **Spotify**, som har mere end 7 mio. brugere i 7 lande. Tjenesten tilbyder ubegrænset streaming og er finansieret af reklamer samt af abonnementsbetalinger. Tjenesten er ikke tilgængelig i Danmark.

En dansk streamingtjeneste, som er under udvikling, er **WavesOut**, som tilbyder gratis streaming af indie og elektronisk musik. **WavesOut** er finansieret via reklamer på

hjemmesiden, og ifølge **WavesOut** er det overordnede formål at fungere som udstillingsvindue. Derfor er det hensigten, at det skal være nemt at komme fra **WavesOut** og hen til en hjemmeside, hvor det er muligt at købe musikken. Konceptet svarer til **bandbase.dk**, der er den største aktør på dette felt i Danmark.

Det er også muligt at streame alle DR's radiokanaler fra **DR.dk**, mens de sendes. Denne tjeneste er gratis. Det samme gælder mulighed for streaming fra mere end 30 radiostationer.

Endelig er en af de mest benyttede streamingtjenester på internettet Googles **YouTube**, som rummer både dansk og udenlandsk materiale. **YouTube** er reklamefinansieret og karakteriseret ved at rumme brugergenereret indhold.

Filmbranchen

Der findes flere forskellige tjenester på det danske filmmarked på internettet. Ifølge en optælling udarbejdet af European Audiovisual Observatory⁷² var der i 2009⁷³ 13 forskellige tjenester, som tilbyder film til streaming via internettet, og som er tilgængelige i Danmark.

Telenor har i foråret 2010 introduceret et samarbejde med svenske **Voddler**, der er en streamingbaseret tjeneste, som udbyder film, tv-serier og dokumentarfilm. Målsætningen på Voddler er, at 90 % af indholdet på tjenesten skal være gratis ved at koble reklameblokke på hver enkelt film. Reklamerne bliver vist i begyndelsen og i slutningen af filmen.

Markedet for streaming af spillefilm mod betaling (det såkaldte video on demand - VoD) er i hastig udvikling. Ifølge KODA viser indberetningerne fra de forskellige tjenester en samlet omsætning i 1. halvår 2010 på ca. 42. mio. kr.

Lydbogsbranchen

De danske biblioteker har i sommeren 2010 åbnet en ny portal for digitale biblioteksservices, **digi-bib.dk**. Portalen er rettet mod biblioteker og tilbyder bl.a. at bibliotekerne kan give deres brugere adgang til at streame lydbøger via **www.netlydbog.dk**, således at lydbogsfilen ikke lagres på brugerens computer, men afspilles i realtid.

10.1.3. Downlån

Forretningsmodeller, der tilbyder kreativt materiale til downlån, fungerer typisk som en form for bibliotekstjenester, der giver brugerne adgang til materiale i en kortere periode via såkaldt downlån. Det materiale, som downlånes af den enkelte bruger, er beskyttet af DRM på en måde, så materialet bliver utilgængeligt ved låneperiodens udløb.

⁷² Europæisk institution oprettet i 1992 på foranledning af det Europæiske Råd og EU-kommissionen i samarbejde med den europæiske av-branche.

⁷³ EAO Yearbook 2009.

Denne forretningsmodel bliver i Danmark fortrinsvis brugt på udlån af musik og bøger, som er bibliotekernes kerneområder. Bibliotekerne har etableret en ny fælles internet-portal, **digi-bib.dk**, som giver bibliotekerne mulighed for at give deres brugere adgang til downlån af musik og lydbøger via konkrete hjemmeside som **netmusik.dk**, **ebib.dk** og **netlydbog.dk**.

Musikbranchen

Netmusik.dk er en biblioteksservice, som ejes af de danske biblioteker. Ordningen er baseret på, at de enkelte biblioteker tilmelder sig. Herefter har alle registrerede biblioteksbrugere i bibliotekets hjemkommune adgang til musikken på **netmusik.dk**. I april 2010 var 100 danske folkebiblioteker tilmeldt tjenesten.

Netmusik.dk er verdens første tjeneste for onlinelån af musik og giver adgang til over 2 mio. musiknumre. Musikken downlånes til brugerens computer og er uafhængig af bibliotekernes normale åbningstider. Tjenesten er gratis.

De lydfiler, som downlånes gennem tjenesten, er beskyttet af en særlig kopispærring. Det betyder, at brugerne får adgang til de downlånte lydfiler i én uge fra første afspilning. Herefter ophører musikfilen med at fungere.

E-bogs-branchen

Ebib.dk åbnede i januar 2007 og er en tjeneste, som giver mulighed for at downlåne e-bøger fra forskellige forhandlere hos en række biblioteker. Tjenesten er baseret på en række aftaler mellem de forskellige biblioteker (folke- og universitetsbiblioteker) og forhandlerne. Brugere skal derfor være registreret hos et af disse biblioteker for at kunne benytte tjenesten.

Tjenesten giver som udgangspunkt brugerne adgang til e-bogen i en uge. Der kan dog være begrænsninger i antal udlån eller andet, hvilket det enkelte bibliotek kan have fastsat. E-bogen downlånes som pdf-fil til brugerens computer og kan kun læses fra den computer, som den er downlånt til.

Lydbogsbranchen

Netlydbog.dk blev etableret i 2008 og er en tjeneste, som giver mulighed for at downlåne lydbøger hos en række biblioteker. Lydbøgerne er beskyttet af Microsofts kopispærringsteknologi. Det betyder, at filerne kun kan afspilles på bestemte Mp3-afspillere, som bruger Microsofts styresystemer (fx ikke en iPod), og at filerne kun er tilgængelige i 30 dage, efter de er hentet af brugeren.

10.1.4. Abonnementsmodeller – ”All you can eat”

Der findes forskellige tjenester, der tilbyder streaming eller download på abonnementsbasis. Disse tjenester kaldes ofte ”all you can eat”-tjenester eller access-tjenester, idet tanken bag abonnementsmodeller er, at brugeren betaler et vist beløb og herefter har fri adgang til en stor mængde kreativt materiale.

Nedenfor beskrives et udtræk af de eksisterende abonnementsmodeller på det danske marked for onlinemusik.

Musikbranchen

De eksisterende forretningsmodeller, der tilbyder musik på basis af abonnemeter, er hovedsageligt udviklet af internetudbydere. Dette gælder bl.a. **Telia Musik** og den velkendte **TDC Play**, som begge tilbyder ubegrænset download af musikfiler, dog på forskellige vilkår.

Telia Musik ejes af internetudbyderen Telia og tilbyder ubegrænset adgang til download af musik. Der er tale om en abonnementsbaseret model, der også kan benyttes af kunder, der ikke har abonnement hos Telia.

For at benytte Telia Musik skal brugeren downloade særligt software i form af Telia Music Player, som er en musikafspiller, der downloades til brugerens mobiltelefon og/eller computer. De lydfile, som kan downloades, er beskyttet af DRM og kan derfor ikke konverteres til andre formater.

TDC Play ejes af internetudbyderen TDC og blev lanceret 1. april 2008. Tjenesten knytter sig til kundens bredbåndsabonnement eller mobiltelefonabonnement og ophører, hvis kunden ophører med at være abonnent hos TDC.

TDC Play giver brugerne fri adgang til mere end 6 mio. musiknumre, som kan downloades eller streames til brugerens computer eller mobil. De lydfile, som downloades gennem tjenesten, er beskyttet af kopispærringsteknologi, men det er muligt at overføre lydfile fra computer til mobiltelefon, hvis man både er internet- og mobiltelefonabonnent hos TDC⁷⁴.

Ifølge oplysninger fra KODA⁷⁵ er der inden for abonnementsordningerne en udvikling hen imod streaming frem for tidsbegrænsede downloads.

Telenor har i foråret 2010 lanceret en abonnementsordning, **WiMP**, som er baseret på streaming og udbydes til Telenors danske abonnenter.

Ligeledes er **3 Musik** en abonnementsbaseret streamingmodel, som ejes af internetudbyderen 3. Tjenesten giver abonnenten adgang til streaming af musik via to forskellige portaler: mobilportalen Planet 3 og webportalen 3 Musik. Musikken kan kun afspilles fra mobiltelefoner.

En særlig tendens ved abonnementsmodellerne er, at de i stigende grad bliver koblet sammen med salg af fysiske enheder, fx mobiltelefoner.

⁷⁴ TDC Play er baseret på såkaldt thethered downloads, som betyder, at det downloadede materiale kun i begrænset omfang kan flyttes til andre medier end det medie, hvorpå materialet er downloadet.

⁷⁵ Jf. mundtlig præsentation for udvalget.

Der udvikles også nye fysiske medier, som er skræddersyede til at fungere sammen med en abonnementsmodel, fx **Touch Diva**, som er en musikafspiller, der streamer musik direkte fra internettet, forudsat brugeren indbetaler til en abonnementsordning. Det er også muligt at streame digitale radiostationer via en Touch Diva. Virksomheden bag Touch Diva er i foråret 2010 under rekonstruktion⁷⁶.

Nokia har også udviklet en abonnementsmodel, **Nokia comes with music**, som giver adgang til download af musik i forbindelse med køb af en mobiltelefon. Princippet er, at brugerne ved køb af en Nokia mobiltelefon får adgang til fri download i et år med mulighed for at forlænge abonnementet. Modellen er ikke tilgængelig i Danmark men bl.a. i Tyskland og Finland.

Computerspilsbranchen

Ifølge oplysninger fra Producentforeningen forventer computerspilzonen, at udviklingen i computerspilsbranchen vil ligne den i musikbranchen og dermed bevæge sig i retning af abonnementsmodeller, formentlig koblet med fysiske medier, som er skræddersyet til formålet.

Et område, som er i fremdrift, er onlinespil, som er bygget op omkring et internetforum og baseret på abonnementsbetaling, fx **World of Warcraft**. Disse spil fungerer ved, at man køber et spil, som installeres på brugerens computer. Sammen med spillet får man en kode, som bruges til at skaffe adgang til et tilknyttet internetforum. Selve spillet foregår på dette internetforum, og adgangen hertil kontrolleres af spiludbyderen. En piratkopi af det spil, som installeres på den enkelte computer, vil ikke have stor værdi, idet spillet kun kan fungere, hvis man samtidig har adgang til internetforummet.

10.2. Alternative distributionsformer

Ifølge KODA gøres der i disse år mange forsøg på alternative måder at distribuere musik på. På internettet findes mange tjenester, der tilsigter at give kunstnere mulighed for at distribuere mere eller mindre direkte til forbrugerne, således at kunstnerne opnår en større andel af slutbrugernes betaling. Dette kan ske ved, at kunstnerne selv udgiver deres plader på eget selskab eller et fælles selskab som fx Gateway, som er oprettet af Dansk Musiker Forbund. Disse kan også sørge for, at musikken uploades til onlinetjenester.

Der udvikles også tjenester, som distribuerer indhold på vegne af selvudgivende kunstnere, fx **digidi.dk**. Ifølge KODA er det endnu for tidligt at vurdere, hvor stor volumen sådanne tiltag vil få.

Visse kunstnere ønsker at promovere deres musik selv. Ifølge KODA er det tilfældet, hvis kunstnerne er amatører, eller fordi de er i starten af deres karriere, hvor det endnu

⁷⁶ Det fremgår af det centrale virksomhedsregister, at virksomheden TouchDiva Europe A/S er under konkurs.

ikke er muligt at tjene penge på musikken. Sådanne kunstnere uploader typisk deres musik til tjenester som fx **Myspace.com** eller **Bandbase.dk**. Sidstnævnte er den største danske tjeneste af sin art, og de enkelte kunstnere, der uploader deres musik, kan vælge mellem, om den skal kunne streames eller både streames og downloades af brugerne. Musikken på Bandbase.dk kan tilgås gratis, og der er i foråret 2010 mere end 80.000 danske musiknumre tilgængelige på Bandbase.dk. De kunstnere, som tilgængeliggør deres materiale på bandbase.dk, er sikret en andel af de reklameindtægter m.v., der genereres på siden.

Nogle kunstnere eksperimenterer med en forretningsmodel, hvor de forærer deres musik væk og accepterer ikke-kommerciel fildeling. Dette kan eksempelvis ske ved at bruge en såkaldt Creative Commons licens for ikke-kommerciel brug⁷⁷. Denne licens giver mulighed for, at alle andre brugere kan fildele det konkrete musiknummer, så længe fildelingen ikke sker til kommerciel brug. Derved opnår kunstnerne, at musikken bliver distribueret til en bred række forbrugere, men samtidig kan det være en udfordring at identificere de tilfælde, hvor fildelingen sker til kommerciel brug, og i givet fald håndhæve ophavsrettighederne i sådanne tilfælde.

10.3. Status i udlandet

Musikbranchen

En opgørelse foretaget af Informa i februar 2010⁷⁸ viser, at aftaler om udbud af kreativt onlineindhold ofte bliver indgået over hele verden. Opgørelsen viser, at aftalerne vedrører såvel musik som musikvideoer og omhandler forretningsmodeller hovedsageligt i form af a la carte-modeller, dog både streaming og downloads samt reklamefinansierede downloads.

En række nye tjenester er blevet præsenteret på markedet i de senere år, og derfor er der ifølge Informa en spirende tendens til, at markedet begynder at konsolidere sig⁷⁹. Det ses bl.a. ved, at større aktører som fx Apple og MySpace har opkøbt mindre aktører som fx LaLa (streamingbaseret tjeneste) og Imeem (tjeneste som er baseret på et socialt mødeforum, hvor brugere kunne streame materiale til hinanden). Det kan være interessant at bemærke, at begge disse mindre aktører var streamingbaserede tjenester. Opkøbene kan derfor muligvis indikere, at fremtidige forretningsmodeller i højere grad kan blive baseret på streamingtjenester.

Som en del af indsatsen mod internetpirateri har et udvalg under det franske kulturministerium i januar 2010 færdiggjort en rapport med en række anbefalinger, som har til formål at udvikle lovlige, attraktive alternativer til forbrugerne.

En af disse anbefalinger er at indføre et ”music online-kort” særligt rettet mod unge forbrugere. Kortet har en værdi af 50 euro. Det foreslås, at forbrugeren betaler 25 euro,

⁷⁷ En detaljeret gennemgang af de forskellige Creative Commons licenser kan findes på www.creativecommons.dk.

⁷⁸ Music & Copyright, issue 406, Feb. 10th, 2010, Informa UK Ltd., side 3.

⁷⁹ Music & Copyright, issue 406, Feb. 10th, 2010, Informa UK Ltd., side 3.

og at regeringen sammen med musikbranchen betaler differencen. ”Music online-kortet” skal bruges til at skaffe adgang til et bredt spektrum af onlinemusiktjenester, så forbrugeren reelt opnår en abonnementsordning til disse tjenester. Ifølge oplysninger fra det franske kulturministerium er det franske digitale marked karakteriseret af en række private udbudsplatforme, som mangler gennemslagskraft på grund af lav rentabilitet. Det er dette forhold, ”music online-kortet” søger at opveje og derigennem flytte unge forbrugere fra piratkopiering til lovlig brug af musik m.v.

E-bogs-branchen

Der findes en række udenlandske e-bogs-udgivere inden for lærebogsmarkedet. Fx har det store engelske lærebogsforlag Francis and Taylor et e-bogs-salg, som bl.a. har dannet forbillede for det danske **ebog.dk**-projekt. Kendetegnende for mange af de udenlandske internettjenester med fokus på lærebøger er, at biblioteksmarkedet udgør en stor del af omsætningen. Det skyldes først og fremmest, at store sprogområder som fx engelsk og spansk har mulighed for at indgå licensaftaler med biblioteker i hele verden. Her står danske forlag over for en ikke uvæsentlig udfordring i at fungere i et lille sprogområde, hvor reelt kun danske biblioteker er aftagere.

Ifølge Forlæggerforeningen er **Amazon** formentlig den største forhandler af e-bøger på det kommercielle marked, men Forlæggerforeningen forventer, at **Google** også får en dominerede position – særligt hvis det såkaldte Google-forlig om indscanning af alle engelsksprogede bøger bliver en realitet⁸⁰. Ligeledes forventer Forlæggerforeningen, at **Apple** vil komme til at indtage en ikke uvæsentlig position med iBooks. En række engelske og amerikanske forlag har opbygget relativt store portaler for salg af egne udgivelser.

Lydbogsbranchen

På området for lydbøger er Apple via **iTunes** en aktør på markedet. Ligeledes tilbyder Amazon gennem internettjenesten **audible.com** både traditionelle a la carte-downloads og abonnementsmodeller med fast månedlig betaling.

Andre tiltag

Den ovenfor nævnte arbejdsgruppe under det franske kulturministerium foreslår tillige i sin rapport, at der etableres en ad hoc-skat med en særlig lav skattesats (1-2 %) på reklameindtægter fra brugen af onlinetjenester i Frankrig. Det estimerede provenu forventes at være i størrelsesordenen 10 mio. euro årligt, som betales af store virksomheder med onlineannoncering, fx Google, Microsoft og Facebook.

10.4. Udvikling af nye forretningsmodeller

Forbrugerundersøgelser fra Storbritannien, Norge og Danmark⁸¹ viser, at når brugerne skal anvende internettjenester, som udbyder kreativt materiale, så lægger de bl.a. vægt

⁸⁰ Forliget bliver i øjeblikket vurderet ved de amerikanske domstole.

⁸¹ Digital Music Survey, IPSOS, oktober 2009, adspurgte 1.008 britiske borgere, YouSee forbrugerundersøgelse, december 2009, adspurgte 824 danske borgere samt Norstat, 2009 adspurgte 1000 norske borgere.

på, at tjenesten er let og bekvem at bruge, og at der er et stort udbud af materiale på tjenesten, samt at der er hurtig adgang til nyt materiale gratis eller til en lav pris.

Forbrugernes krav vil formentlig være parametre, når der skal udvikles lovlige alternativer til ulovlig fildeling. Det vil derfor være relevant, at udbydere af lovlige tjenester har fokus på fordelene ved de eksisterende tjenester samt undersøger, hvorfor forbrugerne vælger at benytte ulovlige tjenester på trods af lovlige alternativer. Forbrugerne stiller grundlæggende krav om tilgængelighed, kvalitet og pris.

I en forbrugerundersøgelse fra 2010⁸² fremhæves det, at forbrugerne umiddelbart ikke er villige til at betale for kreativt indhold online, når der også findes gratis alternativer, selvom disse er ulovlige. I undersøgelsen fremhæves det yderligere, at der er en større tendens blandt forbrugere under 20 år til at ville betale for kreativt materiale, når der spørges ind til konkrete kreative kategorier, fx musik, musikvideo og film.

Ifølge den samme forbrugerundersøgelse⁸³ mener 78 % af de adspurgte, at hvis de allerede abonnerer fx på en avis eller et andet nyhedsmedie, bør onlinedelen af dette medie være frit tilgængelig. Samtidig tilkendegiver 71 % af de adspurgte, at kvaliteten af det tilgængelige onlinemateriale skal være bedre, end den er i øjeblikket, såfremt man skal betale for det.

Ifølge anbefalingerne i en undersøgelse foretaget i 2009⁸⁴ på vegne af flere hollandske ministre⁸⁵ bør de kreative brancher satse på at udvikle nye forretningsmodeller, som i højere grad indeholder en vis kommerciel diversitet, eller som kan matche det udbud og de behov, som slutbrugeren efterlyser.

Tal for den globale internettrafik⁸⁶ viser, at peer-2-peer fildeling fortsat udgør en stor del af internettrafikken (tallet dækker over både den lovlige og den ulovlige fildeling). Men væksten er langsommere end tidligere. Ifølge rapporten⁸⁷ kan denne ændring skyldes en øget optimering af selve internettet og internetforbindelserne, men også at fildelingstrafikken flytter til andre formidlingskanaler, fx streaming og direkte download, som oplever en stigning.

Tallene fra ATLAS⁸⁸ viser også, at film er den hurtigst voksende filtype på internettet. Der kan være flere grunde til dette, herunder et voksende udbud samt en udvikling af internettets hastighed, som gør det nemmere at streame og se videoer eller film i en bedre kvalitet.

⁸² The Nielsen Company, februar 2010, 27.000 adspurgte forbrugere i 52 lande.

⁸³ The Nielsen Company, februar 2010, 27.000 adspurgte forbrugere i 52 lande, side 5.

⁸⁴ "Ups and downs – economic and cultural effects of filsharing on music, films and games", TNO-rapport, 2009, side 115

⁸⁵ Uddannelsesministeren, kulturministeren, videnskabsministeren, økonomiministeren og justitsministeren.

⁸⁶ ATLAS, Internet Observatory rapport, juni 2009.

⁸⁷ ATLAS, Internet Observatory rapport, juni 2009.

⁸⁸ ATLAS, Internet Observatory rapport, juni 2009, side 28.

Den teknologiske udvikling af internettets hastighed og kapacitet er en god platform for at udvikle nye forretningsmodeller, hvor brugeren oplever en bred adgang til kreativt materiale af en høj kvalitet. Samtidig giver de nye teknologiske muligheder også bedre adgang til ulovlig fildeling. Derfor er det vigtigt at understøtte udviklingen af de lovlige alternativer.

10.5. Barrierer for udvikling af nye forretningsmodeller

Flere af udvalgets medlemmer har peget på, at piratkopiering er en væsentlig barriere for udviklingen af nye, lovlige og rentable forretningsmodeller.

Ifølge Samrådet for Ophavsret er det ikke muligt at konkurrere med ulovligt gratis indhold, som har de indbyggede konkurrencefordele, at det ulovlige indhold er gratis, meget brugervenligt og dermed let at få fat i. Forbrugerne skal ikke betale for det gratis ulovlige indhold, da der ikke er udgifter for udbyderne til at betale rettighedshaverne for brugen af de beskyttede værker. Derudover bliver ulovlig gratis musik ifølge Samrådet for Ophavsret opfattet som meget brugervenligt, da forbrugeren ikke skal registreres eller fx finde et kreditkort frem for at betale.

IFPI fremhæver, at man oplever, at forbrugerne vælger at benytte sig af ulovlige tjenester, selv om musikken stilles til rådighed lovligt og gratis andetsteds. Ifølge IFPI skyldes det, at de ulovlige tjenester også tilbyder sociale netværk etc.

Forbrugerrådet har peget på, at manglende brugervenlighed og interoperabilitet, fx begrænsninger i muligheden for at flytte downloadede filer til et nyt afspilningsmedie, er barrierer for udbredelsen af nye forretningsmodeller. Ligeledes har Forbrugerrådet påpeget, at der er behov for en øget gennemsækelighed i kontrakterne, som forbrugerne skal indgå for at få adgang til de lovlige internet tjenester. Endelig har Forbrugerrådet fremhævet, at brugen af tekniske kopispærringssystemer ikke er en effektiv løsning, da det ikke hindrer ”professionelle” overtrædere, som har de tekniske forudsætninger for at kunne omgå kopispærringssystemer.

Forbrugerrådet har også fremhævet den manglende adgang til grænseoverskridende køb, fx amazonMp3.com og spotify.com.

Samrådet for Ophavsret har også anført, at der ifølge Samrådet er et behov for, at lovgivningen i højere grad understøtter brede og generelle aftaler om onlinebrug. Samrådet har nævnt som eksempel, at ophavsretslovgivningen ikke indeholder specifikke aftalelicensbestemmelser for de nye områder for masseudnyttelse, der er opstået på internettet, fx fildeling, podcasting og upload/tilrådighedsstillelse af brugergenereret digitalt indhold, hvor klarering af rettigheder på individuelt niveau ikke er praktisk mulig.

Musikzonen har fremhævet, at manglende opstartskapital formentlig er en væsentlig barriere for iværksættere, som ønsker at etablere nye platforme for distribution af kreativt materiale.

Forlæggerforeningen har peget på, at en anden årsag til, at e-bogs-salget er på et minimum, er, at de fysiske medier, som skal anvendes til at læse e-bøger, de såkaldte e-bogslæsere, stort set ikke har været tilgængelige på det danske marked. Det har således ikke været muligt at anvende de nye digitale og ikke mindst mobile medier til at skabe vækst i markedets opstartsfasen, som det fx har været tilfældet med iPod og andre medier til download af musik. Dette marked er dog under hastig vækst, fx på Gyldendals hjemmeside www.g.dk kan man nu købe både e-bogs-læsere og en række e-bøger både på dansk og engelsk⁸⁹.

Telekommunikationsindustrien har fremhævet vigtigheden af, at lovgivningen er teknologineutral, således at den er fleksibel i forhold til nye forretningsmodeller. I den forbindelse peger Telekommunikationsindustrien på vigtigheden af at sikre, at lovgivningen ikke hindrer en udvikling af forretningsmodeller, som ikke er begrænset til det danske marked.

10.6. Fremtidig udvikling af nye forretningsmodeller

De barrierer for udviklingen af nye forretningsmodeller, som er blevet fremhævet i det foregående afsnit, er i væsentlig grad forankret i markedet. Den fremtidige udvikling af nye forretningsmodeller vil derfor i væsentlig grad bero på udviklingen i branchen samt på de teknologiske muligheder for at bruge kreativt materiale på nye måder.

Den ophavsretlige lovgivning indeholder en række bestemmelser, som gør det muligt at udøve kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder på bestemte områder, som er defineret i loven, fx offentlig fremførelse af udgivne musikværker og kopiering til undervisningsbrug. Derudover blev ophavsretsloven ændret i 2008, så den nu indeholder en generel hjemmel til at indgå aftaler om brug af beskyttet materiale med aftalelicensvirkning⁹⁰. Det betyder, at det nu er muligt at aftale kollektiv forvaltning for konkrete anvendelser af materiale, som ikke er nævnt i de specifikke bestemmelser i ophavsretsloven.

Hensigten med denne lovændring har været at fremtidssikre ophavsretslovgivningen, så den imødekommer nye og fremtidige måder at bruge kreativt materiale på.

⁸⁹ Primo september udbød www.g.dk 125 e-bogs-titler.

⁹⁰ Jf. ophavsretslovens § 50, stk. 2.

11. Erfaringer fra andre lande

I forbindelse med udvalgets arbejde er det blevet besluttet at undersøge, hvilke aktuelle tiltag der findes i en række lande, som kan være relevante for udvalgets videre arbejde. De lande, Kulturministeriet har indhentet oplysninger fra, er Finland, Frankrig, Holland, Irland, Japan, Kina, New Zealand, Norge, Spanien, Storbritannien, Sverige, Sydkorea, Tyskland og USA.

De stillede spørgsmål

De spørgsmål, som blev sendt til de ovenfor nævnte lande, er følgende:

4. Har I juridiske instrumenter, frivillige aftaler eller andre løsninger, der er målrettet til at forebygge eller forhindre ulovlig fildeling online i jeres land?
5. Er der sådanne juridiske instrumenter, frivillige aftaler eller andre løsninger på vej?
6. Har I juridiske instrumenter, frivillige aftaler eller andre løsninger, der indebærer, at der udsendes breve til internetabonnenter?
7. Hvilke nye forretningsmodeller og lovlige løsninger med hensyn til distribution af musik, film, bøger m.v. kender I til i jeres land?
8. Hvis I har juridiske instrumenter eller løsninger målrettet til at forebygge ulovlig fildeling, eller hvis de er på vej, har der været diskussion af overensstemmelse med E-handels-direktivet eller databeskyttelsesdirektivet? (Kun stillet til EU-lande)
9. Har I, eller kender I til andre, som har iværksat informationskampagner rettet mod brugere og forbrugere med henblik på at mindske ulovlig fildeling?
10. Har I kendskab til barrierer, der eksisterer i forhold til at udvikle nye forretningsmodeller og andre lovlige løsninger med henblik på at distribuere ophavsretligt beskyttet materiale i jeres land?
11. Kan I beskrive den seneste udvikling omkring den svenske statsanklagemodel? (Kun stillet til Sverige)

Svarene fra de førnævnte lande gennemgås i alfabetisk rækkefølge i det følgende. Teksten udgør et ekstrakt af de oplysninger, Kulturministeriet har modtaget.

11.1. Finland

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

Den finske ophavsretslov indeholder bestemmelserne §§ 60a, 60b og 60c, som vedrører forebyggelse af adgang til materiale, der krænker ophavsrettigheder.

§ 60a, vedrører rettighedshaverens (eller dennes repræsentants) mulighed for via retskendelse at få oplysninger (navn og postadresse) fra internetudbyderen om en internetabonnent, der gør ophavsretligt beskyttet materiale tilgængeligt uden rettighedshaverens samtykke. Omkostningerne afholdes af rekvirenten.

§ 60b, indeholder mulighed for rettighedshaverne for at gå til domstolene med henblik på at standse enkeltpersoners formodede retskrænkelser, dvs. tilgængeliggørelse af materiale, der krænker ophavsrettigheder. Når sagen antages ved domstolen, skal dommeren samtidig træffe beslutning om, at tilgængeliggørelsen af det pågældende materiale skal ophøre (nedlæggelse af forbud). Domstolen kan pålægge en betinget bøde for at sætte beslutningen i kraft (sikkerhedsstillelse).

Før der kan anlægges retssag efter § 60b, skal domstolen have nedlagt forbud mod de formodede retskrænkelser, jf. § 60c.

Det følger af § 60c, at domstolene – på opfordring fra rettighedshaveren – kan nedlægge forbud mod en formodet retskrænkelse, såfremt visse betingelser er opfyldt, og hvis det er tydeligt, at rettighedshavernes rettigheder ellers vil blive skadet betydeligt. Internetudbyderen skal således standse tilgængeliggørelse af materiale, der krænker ophavsrettigheder. Hvis krænkelserne ikke ophører, kan internetudbyderen idømmes bøder.

På rettighedshaverens anmodning kan domstolen nedlægge et foreløbigt forbud for at standse tilgængeliggørelsen af materiale, der krænker ophavsrettigheder, uden forudgående at have hørt den formodede krænker, hvis det vurderes at være nødvendigt af hensyn til sagens hastende karakter.

Det foreløbige forbud ophæves, hvis der ikke bliver anlagt sag inden en måned fra det tidspunkt, hvor forbuddet blev nedlagt.

Hvis det foreløbige forbud afvises, eller sagen ikke kan antages af andre grunde, eller hvis sagen afbrydes som følge af, at sagsøgeren har opgivet søgsmålet eller udebliver fra retssagen, skal rekvirenten af forbuddet betale erstatning til den person, som forbuddet blev nedlagt mod, ligesom den formodede krænker skal have erstatning for den skade og de omkostninger, som gennemtvangelsen af forbuddet måtte have påført den pågældende.

2. Kommende tiltag

Se pkt. 3.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

I september 2008 inviterede den finske kulturminister, Stefan Wallin, en gruppe eksperter til en møderække ("branchesamtaler"), hvor man skulle diskutere mulighederne for at fremme elektronisk handel med ophavsretligt beskyttet materiale og mulighederne for at reducere ulovlig fildeling via internettet. En arbejdsgruppe bestående af embedsmænd blev nedsat i maj 2009 med det formål at undersøge, om det er nødvendigt at gennemføre ændringer i lovgivningen for at udsende meddelelser og målrettede breve til internetabonnenter, hvis IP-adresse benyttes til ulovlig fildeling.

Arbejdsgruppen kom med to anbefalinger:

- I den finske ophavsretslov skulle oplysninger som nævnt i § 60a, dvs. navn og post-adresse på personer, hvis IP-adresse er blevet anvendt til ulovlig fildeling, sikres, hvis der er risiko for, at informationer ellers ville gå tabt.
- Ændring af lov om beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor, så der åbnes mulighed for, at internetudbydere kan udsende breve til deres abonnenter om formodede ophavsretskrænkelser på deres internetopkobling.

I sommeren 2010 sendte de finske myndigheder et lovforslag i høring, som fulgte de anførte anbefalinger. Høringen gav anledning til visse forbedringer og tekniske ændringer i forarbejderne til lovforslaget.

Formålet med lovforslaget er at styrke og differentiere de metoder, som findes i dag for at mindske ulovlig fildeling. Med lovforslaget skabes bedre forudsætninger for lagring af kontaktoplysninger for internetforbindelser. Derudover skabes hjemmel til et alternativ til domstolssystemet i form af muligheden for at udsende breve til dem, som krænker ophavsrettigheder.

Forslaget forpligter internetudbydere til at sende breve ud til deres abonnenter på vegne af de organisationer, som varetager rettighedshavernes interesser. Internetudbyderen skal blot formidle brevene fra rettighedshaverne til abonnenterne. Med denne model sikres det, at abonnenternes personlige oplysninger bliver hos internetudbyderen og ikke videregives til rettighedshaverne. Med modellen er der lagt op til, at internetudbydere alene skal være postkontor, og således heller ikke skal lagre oplysninger om, hvilke abonnenter der modtager breve, eller hvor mange breve de modtager. De finske myndigheder har oplyst, at modellen skal finansieres af rettighedshaverne i sin helhed.

Lovforslaget blev fremsat den 29. oktober 2010. De finske myndigheder forventer, at forslaget bliver vedtaget medio 2011, og at de første breve kan udsendes omkring et halvt til et helt år efter.

4. Nye forretningsmodeller

Finland henviser til indholdstjenesterne Spotify, Nokia Comes with Music og iTunes på musikområdet, samt SF Anytime på filmområdet.

5. Overensstemmelse med EU-direktiver

Finland oplyser, at ophavsretslovens §§ 60a-60c er i overensstemmelse med E-handelsdirektivet og databeskyttelsesdirektivet.

6. Informationskampagner

Finland oplyser, at en landsdækkende oplysningskampagne om ophavsret blev iværksat i foråret 2010 af en bred sammenslutning af rettighedshaverorganisationer samt internetudbydere og medieselskaber. Kampagnen startede med en række reklamer i biografen og i tv og forventes at fortsætte i en række andre medier i nærmeste fremtid. Kampagnen har haft et pædagogisk sigte, men det primære formål har været at skabe op-

mærksomhed om ophavsret og piratkopieringsproblematikken. Regeringen har ikke været involveret i arbejdet, men har været med til at finansiere projektet.

7. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

Finland oplyser, at den største udfordring er mængden af ulovlig distribution af ophavsretligt beskyttet materiale. Herudover nævner Finland indholdstjenesternes brugervenlighed, priser samt spørgsmålet om, hvor attraktivt det pågældende kreative indhold er, som barrierer.

11.2. Frankrig

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

Frankrig har oplyst, at lov om beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder på internettet (Hadopi-loven) er vedtaget.

Hadopi-loven er første del af et toleddet initiativ, som har til formål at beskytte ophavsrettigheder på internettet ved at formindske omfanget af internetpirateri. Anden del af initiativet består af oplysning samt oprettelse og promovning af lovlige kilder til online downloadtjenester. Initiativerne skal bidrage til at sikre underholdnings- og kulturbranchen indtægter fra internettet i fremtiden.

Hadopi-loven er blevet til på baggrund af mere end tre års arbejde i det franske parlament. Lovgivningen omfatter identifikation, overvågning og straf, herunder afsendelse af advarselsbreve til internetbrugere, der downloader ulovligt, og som ikke har sikret deres internetforbindelse. Der er oprettet en særlig myndighed, der skal foretage overvågningen, kaldet Hadopi (Haute Autorité pour la Diffusion des Œuvres et la Protection des Droits sur Internet), hvorfra loven også har fået sit navn. Hadopi har et årligt budget på ca. 10 mio. euro og beskæftiger 50-60 personer.

Loven fungerer overordnet efter '3-strikes' princippet. Ordningen fungerer på den måde, at rettighedshaverne indsender indberetninger til organet Hadopi om ophavsretskrænkende aktiviteter på en internetbrugers IP-adresse. Herefter anmoder Hadopi internetudbydere om navn, postadresse og e-mail adresse på internetabonnenten bag IP-adressen. Hadopi sender herefter en e-mail til abonnenten, hvori der gøres opmærksom på, at de ulovlige aktiviteter skal ophøre, ligesom der i brevet informeres om lovlige muligheder for download samt om, hvordan man sikrer sin internetforbindelse. Hvis der inden for en 3 måneders periode konstateres en ny krænkelse på samme IP-adresse, sendes en e-mail og et brev med samme indhold, denne gang i form af en advarsel. Hvis også denne advarsel sidde overhørig sendes endnu et fysisk brev, hvoraf følger, at sagen kan indbringes for domstolene, som kan træffe afgørelse om bødestraf på op til 3.750 euro og/eller spærring af adgangen til internettet i en måned, alt efter omfanget af lovovertrædelsen. Hvis internetbrugeren gentagne gange bryder loven, kan vedkommende efter en retssag idømmes en bøde på 300.000 euro og med en strafferamme på op til 3 års fængsel. Hadopi-loven giver også mulighed for, at en domstol kan idømme bø-

der og suspendere internetadgangen i tilfælde, hvor en internetabonnent ved uagtsomhed ikke har sikret sin internetforbindelse.

Alle tre led i processen giver mulighed for, at internetabonnenten kan indgive en skriftlig indsigelse til Hadopi. Efter den anden advarsel vil abonnenten desuden kunne kræve et møde med Hadopi.

Der går ingen oplysninger tilbage til rettighedshaverne om afsendte advarselsbreve.

Hadopi foretager ikke en egentlig prøvelse af det materiale, som rettighedshaverne indsender. Det er heller ikke sikkert, at alle anmeldelser munder ud i afsendelse af advarselsbreve til internetabonnenterne. Hadopi foretager en kvalitativ vurdering af, hvilke typer af ophavsretskrænkelser man ønsker at forfølge.

Hadopi-loven er et resultat af et bredt samarbejde mellem regeringen og de berørte brancher. Det franske kulturministerium har understreget, at det har været en betingelse for lovens tilblivelse, at man har kunnet samle brancherne på tværs af fagområder, som alle repræsenterer forskellige interesser.

Loven har af forskellige grunde givet anledning til debat. I det oprindelige lovforslag var der indsat mulighed for at spærre lovovertræderes adgang til internettet uden domstolsprøvelse. Dette punkt blev imidlertid ændret efter oppositionen sendte lovforslaget til det franske forfatningsråd, der vurderede, at dette forhold var forfatningsstridigt. Loven indebærer endvidere en række tekniske problemer i forhold til, hvorvidt man kan straffe flere internetbrugere på samme IP-adresse, samt spørgsmål om, hvorvidt man kan bevise, hvem der reelt downloadede det ulovlige materiale.

I sensommeren 2010 godkendte den franske Kommission for informationsteknologi og frihedsrettigheder (CNIL), der bl.a. overvåger regeringens brug af data om privatpersoner, Hadopis procedurer for dataindsamling og databehandling. I oktober 2010 udsendte Hadopi de første 100.000 e-mails. Hadopi forventer at gå videre med andet skridt med udsendelse af såvel e-mails som advarselsbreve i januar 2011.

Som andet led i kampen mod internetpirateri nedsatte det franske kulturministerium i september 2009 en arbejdsgruppe for intellektuelle ejendomsrettigheder og internet ("Mission Creation & Internet"). Arbejdsgruppen havde til formål at udvikle lovlige, attraktive alternativer til forbrugerne i forbindelse med underholdnings- og kulturtilbud på internettet. Herudover var formålet at informere om ophavsret og dermed øge respekten for ophavsret på internettet samt at undersøge, hvordan kunstnere og underholdningsindustrien sikres indtægter fra internettet. Arbejdsgruppen blev nedsat i samarbejde med parter fra de berørte brancher.

I januar 2010 afleverede arbejdsgruppen en rapport, der skitserede en række anbefalinger til at opnå de ønskede mål⁹¹.

Rapporten indeholder forslag om en ad hoc-skat med en lav skattesats (1-2 %) på reklameindtægter fra brugen af onlinetjenester i Frankrig. Det estimerede provenu ved en sådan skat vil være omkring 10 mio. euro om året. Indtægterne vil primært stamme fra de store virksomheders onlineannoncering fx Google, Microsoft, AOL, Yahoo og Facebook.

For at få unge til at anvende lovlige download tjenester foreslås det i rapporten, at man indfører et slags musikbetalingskort ("Music Online"). Kortet skal have en pålydende værdi af 50 euro, men sælges til forbrugere for omkring 20-25 euro. Forskellen mellem den pålydende værdi af kortet og betalingen fra forbrugerne afholdes af staten og musikbranchen. Kortet skal gælde til et bredt spektrum af musiktjenester på internettet. Rapporten lægger op til, at der derved skabes et slags abonnementssystem, der fremstår som et reelt alternativ til de ulovlige tjenester.

I marts 2010 fremlagde en forskningsenhed fra universitetet i Rennes en uafhængig, foreløbig evaluering af Hadopi-loven. Rapporten viser, at der i perioden mellem september og december 2009 sås en stigning på 3 % i antallet af personer, der downloader ulovligt materiale på internettet i Frankrig. Af rapporten følger tillige, at der er sket et fald på 15 % i antallet af personer, der benytter sig af download via peer-to-peer. Imidlertid tegner rapporten samtidig et billede af, at der omtrent er sket en tilsvarende stigning i brugen af de øvrige fildelingsmetoder. Rapporten synes at konkludere, at det er et problem, at loven ikke tager tilstrækkeligt højde for fildelingsmetoder, som ikke er peer-to-peer, fx streaming fra internettet. Det franske kulturministerium anfægter anvendeligheden af rapportens resultater, da lovens sanktioner endnu ikke er bragt i anvendelse.

2. Kommende tiltag

Se under pkt. 1.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

Se under pkt. 1.

4. Nye forretningsmodeller

Ingen oplysninger givet.

5. Overensstemmelse med EU-direktiver

Frankrig oplyser, at Hadopi-loven ikke er i strid med E-handels-direktivet.

I forhold til databeskyttelsesdirektivet vil Kommissionen for informationsteknologi og frihedsrettigheder (CNIL) vurdere lovens elementer om databeskyttelse, hvorfor man

⁹¹ Rapporten kan findes på: <http://www.culture.gouv.fr/mcc/Actualites/A-la-une/Remise-du-rapport-de-la-mission-creation-et-internet>.

fra fransk side regner med at kunne foregribe eventuelle uoverensstemmelser mellem Hadopi-loven og direktivet.

6. Informationskampagner

Der er ingen konkret information.

7. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

Frankrig henviser til, at de tjenester, der udbyder online download på de private platforme, mangler gennemslagskraft på grund af for lidt rentabilitet for udbydere og for forbrugerne.

11.3. Holland

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

Holland har oplyst, at de principper om retshåndhævelse af immaterielrettigheder, der gælder for krænkelse i den fysiske verden, tillige gør sig gældende for krænkelse i den digitale verden. I Holland er det imidlertid ikke ulovligt at downloade kreativt materiale fra internettet. Ifølge oplysninger fra Holland er det kun upload af materiale, der er ulovligt.

Hertil bemærker Holland, at man har været omhyggelig med at implementere retshåndhævelsesdirektivet. Med direktivet blev der indført mulighed for at kræve, at mellemmand, fx en internetudbyder, skal blokere adgangen til en hjemmeside, hvis tredjeemand udnytter internetudbyderens internetopkobling til at krænke ophavsrettigheder. Internetudbyderen kan blive pålagt ansvar hvis de er informeret om, at brugere af deres internetopkobling krænker ophavsrettigheder eller på anden måde handler ulovligt, hvis der ikke er grund til at tvivle på rigtigheden af oplysningen herom, og hvis ikke udbyderen hurtigst muligt fjerner det pågældende materiale eller blokerer adgangen dertil.

Den hollandske ophavsretslovs § 26d åbner mulighed for, at en domstol kan pålægge mellemmand, fx internetudbyderen, at blokere adgang til en hjemmeside, som krænker ophavsrettigheder. Domstolene skal tage stilling til, hvilken rollen internetudbyderen har i krænkelsen, proportionaliteten i kravet, hensynet til rettighedshaveren, samt hvilke tab internetudbyderen vil lide som følge af forbuddet.

Ud over muligheden for at få nedlagt forbud indeholder den hollandske ophavsretslov også mulighed for at få udleveret personlige informationer om krænkere (navn og post-adresse etc.) fra mellemmandene, dvs. internetudbyderne.

I Holland har den offentlige sektor og organisationer i den private sektor indgået en frivillig aftale om proceduren ”notice-and-take-down”⁹², dvs. at internetudbyderne skal

⁹² Yderligere information om adfærdskodekset ”notice-and-take-down” kan findes på: http://www.samentegencybercrime.nl/NTD/NTD_English?p=content.

fjerne ophavsretskrænkende materiale, når de bliver gjort opmærksom på det af rettighedshaverne. Aftalen er udformet som et adfærdskodeks og er rettet mod fjernelse af ulovligt materiale på internettet i Holland. Aftalerne har ikke til formål at forhindre ulovlig fildeling og opstiller således ikke nye obligatoriske forpligtelser, men hjælper organisationerne til at operere inden for det eksisterende regelsæt i relation til fjernelse af ulovligt materiale på anmodning fra tredjemand. Det er frivilligt, om man vil følge adfærdskodekset.

Som en effekt af ”notice-and-take-down” kan internetabonnenter blive kontaktet af den pågældende internetudbyder med henblik på indhentelse af oplysninger eller med anmodning om, at internetabonnenten fjerner indhold på internettet. Henvendelsen kan være i form af et brev, men internetudbyderen kan også vælge en anden kommunikationsform.

2. Kommende tiltag

I 2008 nedsatte parlamentet i Holland en arbejdsgruppe med henblik på at afdække en række problemstillinger på ophavsretsområdet, herunder håndhævelse af ophavsrettigheder på internettet og piratkopiering. Arbejdsgruppen bestod af fire personer fra parlamentet. Regeringen var ikke involveret i dette arbejde. Arbejdsgruppen afgav rapport i juni 2009. Anbefalingen fra arbejdsgruppen var, at den private sektor gives en periode på 3 år (”grace period”) til at udvikle nye forretningsmodeller, som er attraktive for forbrugere. Forretningsmodellerne skal være et alternativ til tjenester, hvor musik og film kan downloades ulovligt. Hvis den private sektor inden for den fastsatte periode havde skabt tilstrækkeligt mange attraktive nye forretningsmodeller, anbefalede arbejdsgruppen, at regeringen igangsatte et arbejde med et udkast til lovforslag, der forbyder download.

Som et respons på arbejdsgruppens arbejde fremsendte Justitsministeriet, Økonomiministeriet, og Ministeriet for Uddannelse, Kultur og Videnskab i Holland et fælles brev til parlamentet den 30. oktober 2009. Regeringen var positivt indstillet over for det udførte arbejde og støttede anbefalingen om at give rettighedshaverne og den private sektor mulighed for at udvikle nye lovlige forretningsmodeller for film og musik i det digitale miljø, herunder licenser for download. Den hollandske regering oplyste endvidere, at man ville overveje at arbejde på et lovforslag, der skal forhindre download fra ulovlige kilder, forudsat at den private sektor udvikler lovlige forretningsmodeller.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

Se under pkt. 1.

4. Nye forretningsmodeller

Holland henviser til en rapport fra februar 2009 med titlen ”Ups and Downs Economic and cultural effects of file sharing on music, film and games”, hvor der er en generel

gennemgang af forskellige typer af forretningsmodeller⁹³. Rapporten er bestilt af en række ministerier og udarbejdet af tre anerkendte hollandske forskningsinstitutter.

I rapporten nævnes Sellaband som en konkret forretningsmodel. Sellaband giver forbrugere mulighed for at investere i et band eller en artist, hvorved de får mulighed for at lytte til bandets eller artistens demo online. Hvis investeringerne i et band eller en artist overstiger 50.000 dollars, giver Sellaband det pågældende band eller artist mulighed for at indspille et album. Forbrugere, der investerer i et band eller en artist, bliver andelshavere, mens Sellaband får indspilningsrettighederne⁹⁴.

5. Overensstemmelse med EU-direktiver

Ingen oplysninger givet.

6. Informationskampagner

Holland oplyser, at de ikke har kendskab til informationskampagner, der er igangsat for nyligt, men henviste generelt til, at rettighedshaverorganisationer løbende informerer om ulovlig fildeling, herunder igangsætter mere konkret rettede kampagner.

7. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

Ingen oplysninger givet.

11.4. Irland

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

Den irske ophavsretslov⁹⁵ indeholder en bestemmelse om "notice-and-take-down", dvs. at internetudbydere skal fjerne ophavsretskrænkende materiale, når de bliver gjort opmærksom på det af rettighedshaverne. Bestemmelsen åbner mulighed for, at medlemmænd som internetudbydere kan blive pålagt et medansvar for krænkelsen, hvis de er vidende om, at deres internetfaciliteter udnyttes til at krænke ophavsrettigheder, og hvis de ikke fjerner materialet eller blokerer adgangen dertil umiddelbart efter, de har fået kendskab til forholdet. Bestemmelsen er en implementering af retshåndhævelsesdirektivet.

2. Kommende tiltag

Ifølge oplysninger fra de irske myndigheder forventes ingen kommende tiltag.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

Irland har oplyst, at der ikke findes offentlige tiltag, der involverer udsendelse af breve.

⁹³ Jf. rapportens side 21-25.

⁹⁴ Sellaband er imidlertid gået konkurs for nyligt.

⁹⁵ The Copyright and Related Act 2000.

De irske myndigheder henviser imidlertid til det forlig, den irske internetudbyder Eircom og organisationen Irish Recorded Music Association (IRMA) indgik i januar 2009, som var resultatet af en retssag anlagt af IRMA i 2008⁹⁶.

Forliget mellem IRMA og Eircom fastlægger rammerne for en frivillig procedure med udsendelse af advarselsbreve til internetabonnenter, som gentagne gange downloader materiale, der krænker ophavsrettigheder på internettet. Proceduren indebærer i sidste ende lukning af abonnentens internetforbindelse efter ”3-strikes”-modellen. Proceduren, som blev indført i februar 2009, er iværksat uden offentlig indblanding eller finansiering og er indtil videre den eneste af sin art i Irland.

Den 16. april 2010 afsagde den irske Højesteret dom om lovligheden af forliget og af ”3-strikes”-modellen. Højesteret vurderede, at det er tilladt at lukke abonnenters internetforbindelser, hvis de gentagne gange downloader ulovligt. Med dommen fastslog Højesteret tillige, at det ikke er en overtrædelse af reglerne om databeskyttelse, hvis rettighedshaverne udleverer IP-adresser på internetabonnenter, der downloader ulovligt⁹⁷.

Efter domsafsigelsen igangsatte IRMA og Eircom et pilotprojekt, som skal sikre, at processerne i modellen fungerer, og i juni 2010 blev de første advarselsbreve sendt ud.

Modellen med udsendelse af breve indledes med, at tredjepart – på IRMA’s foranledning – udvælger en række IP-adresser, der krænker ophavsret på diverse hjemmesider. De IP-adresser, der er tilknyttet Eircom, kontrolleres af tredjeparten og oversendes til Eircom. Eircom verificerer de fremsendte data og fjerner IP-adresser, som ikke kan verificeres. Dernæst foretager Eircom krydsreferencer mellem IP-adresserne og deres kundekartotek. Eircom kan herefter tage kontakt til internetabonnenten og informere denne om, at IP-adressen bliver brugt til ophavsretskrænkelser. Fortsætter de ulovlige handlinger, fremsender Eircom et advarselsbrev. Brevet indeholder oplysning om, at det er ulovligt at hente materiale, der krænker ophavsrettigheder på internettet, samt at den pågældende ulovlige aktivitet skal ophøre, i modsat fald vil internetforbindelsen blive lukket. Fortsætter de ulovlige handlinger på trods af advarslen, lukkes internetforbindelsen.

IRMA er ikke involveret i processen og modtager ingen kundeoplysninger fra Eircom.

Pilotprojektet skal evalueres efter et tre måneders forløb. Evalueringen har bl.a. til formål at afklare antallet af notifikationer, som parterne kan forvente at behandle årligt.

4. Nye forretningsmodeller

⁹⁶ IRMA anlagde retssag mod Eircom mhp. at pålægge internetudbyderen en forpligtelse til at overvåge ulovlig fildeling samt til at blokere for hjemmesider, der gør ophavsretligt beskyttet materiale tilgængeligt uden rettighedshavernes samtykke.

⁹⁷ Dommen af 16. april kan findes via følgende link:

<http://www.courts.ie/Judgments.nsf/09859e7a3f34669680256ef3004a27de/7e52f4a2660d8840802577070035082f?OpenDocument> og dommen er indgående beskrevet i Entertainment Law Review vol. 21, issue 6, side 209.

Ingen oplysninger givet.

5. Overensstemmelse med EU-direktiver

Der henvises til dommen i pkt. 3 ovenfor.

6. Informationskampagner

Ingen oplysninger givet.

7. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

Ingen oplysninger givet.

11.5. Japan

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

Det følger af den japanske ophavsretslov, at upload af filer på en sådan måde, at de kan distribueres til en større kreds af uspecificerede brugere, kræver, at uploaderen har kopieringsrettighederne eller har givet sin tilladelse. I modsat fald er handlingen en overtrædelse af lovens artikel 23, stk. 1. Artikel 96, stk. 2, i den japanske ophavsretslov vedrører transmissionsrettigheder for fonogramproducenter på musikområdet.

I januar 2010 blev den japanske ophavsretslov strammet, således at også den efterfølgende fildeling kan være en krænkelse af ophavsrettighederne. Hvis det kan påvises, at en bruger var vidende om, at der var tale om ulovligt indhold, vil vedkommende ligeledes kunne retsforfølges.

Straffen for overtrædelse er i henhold til lovens artikel 119, stk. 1, op til 10 års fængsel og/eller bøde på op til 10 mio. JPY (ca. 600.000 kr.).

Der har været en række konkrete tilfælde med anholdelse og domsfældelse. I 2010 har Japanese Society for Rights of Authors, Composers and Publishers (JASRAC) i samarbejde med politi og flere andre organisationer iværksat en række sager.

2. Kommende tiltag

Ifølge oplysninger fra de japanske myndigheder forventes ingen kommende tiltag.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

I 2006 igangsatte organisationerne JASRAC, ACCS (Association of Copyright for Computer Software) og organisationen for internetudbydere Telecom-ISAC Japan (Information Sharing and Analysis Center) et forsøg med henblik på at mindske ulovlig fildeling. Ved hjælp af web crawlers identificerede JASRAC og ACCS IP-adresser på peer-2-peer-brugere, der havde foretaget ulovlig fildeling. Via internetudbydere blev der derefter udsendt en advarsel til de pågældende brugere. Forsøget medførte en nedgang i antallet af peer-2-peer-brugere. Det blev imidlertid ikke implementeret som et permanent tiltag.

I 2007 afholdtes en konference om generel sikkerhed med deltagelse af eksperter på området. Et af emnerne var ophavsretskrænkelser. På baggrund af drøftelserne blev der i marts 2008 udgivet en rapport, hvis væsentligste anbefalinger var:

- at skabe opmærksomhed og øget bevidsthed omkring ulovlig fildeling gennem en fortsættelse af forsøget igangsat af JASRAC, ACCS og Telecom-ISAC Japan
- at give mulighed for at lukke internetforbindelser for krænkere af ophavsretsloven
- at forbedre rettighedshaveres muligheder for at lukke internetabonnenters internetforbindelser og for at søge erstatning.

I maj 2008 dannede Japanese Internet Providers Association (JAIPA) og rettighedshaverne et konsortium mod ophavsretskrænkelser via fildelingssoftware (CCIF – Consortium against Copyright Infringement via File-sharing software). Specialudviklede søgerobotter skulle bruges til at detektere ulovligt indhold og identificere IP-adresser på de personer, som uploadede det ulovlige indhold. Informationerne sendes til den relevante rettighedsorganisation, som dernæst sender en advarsel til internetudbyderen. Når udbyderen har identificeret den relevante person, der uploadede ulovligt indhold, videregives advarselsmailen til den pågældende. Denne tilgang betegnes ”one-strike”. Parterne har ikke kunnet blive enige om yderligere tiltag.

Organisationen JASRAC foretrækker, at der indføres en ”3-strikes”-model i Japan efter udenlandsk forbillede.

4. Nye forretningsmodeller

De japanske myndigheder har oplyst, at der ikke er fremkommet nye forretningsmodeller i Japan i de seneste år.

5. Informationskampagner

Japan oplyser, at selvom der er aktiviteter og kampagner, der forklarer, at ulovlig fildeling skader kulturen og udviklingen af ny musik, er det primært mediernes dækning af konkret håndhævelse af loven, som folk bemærker.

The National Police Agency (NPA) igangsatte i november 2009 koordinerede aktioner mod overtrædelser i 10 japanske amter. Disse aktioner blev dækket intensivt af medierne og tjente som en advarsel. NPA planlægger lignende tiltag i fremtiden.

6. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

Som markedsbarrierer peger Japan på, at det kræver meget arbejde at identificere rettighedshaver og at forhandle licenser.

Når japanske indholdsleverandører og diverse brugere af musik planlægger en ny tjenesteydelse, kontakter de oftest JASRAC forinden. Dette sker med henblik på at afklare forpligtelser og tariffer.

11.6. Kina

Oplysningerne om situationen i Kina er dels baseret på svar givet af de kinesiske myndigheder, dels på den danske ambassades samtaler med relevante kinesiske brancheorganisationer på musik- og filmområdet. Herudover har ambassaden talt med EU's Intellectual Property Rights projekt i Kina og en kinesisk professor i Intellectual Property Rights.

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

De retlige rammer for beskyttelse af ophavsret på internettet i Kina udgøres af "The Copyright Law of the People's Republic of China" (2001) samt forordning for "Protection of the Right to Network Dissemination of Information" (2006).

Den kinesiske ophavsretslov er oprindeligt fra 1990, men blev ændret i 2001 for at leve op til WTO's Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS).

Artikel 13 i forordningen giver det administrative ophavsretsorgan mulighed for at indhente oplysninger om krænkere, fx navn og kontaktoplysninger, fra internetudbyderen.

Artikel 14 i forordningen giver andre, herunder rettighedshavere, mulighed for at anmode internetudbyderen om at slette ulovligt uploadet materiale eller slette linket dertil. Det forudsætter en skriftlig henvendelse til internetudbyderen. Rettighedshaveren skal indestå for rigtigheden af anmodningen.

Af artikel 15 i forordningen følger, at internetudbyderen, straks denne får besked fra rettighedshaveren, skal slette det pågældende materiale.

Omvendt følger det af artikel 16 i forordningen, at hvis den, hvis materiale er blevet slettet med henvisning til artikel 15, påstår, at materialet er lagt ud på lovlig vis m.v., så skal internetudbyderen genoprette adgangen til materialet. Dette skal ske straks, jf. artikel 17.

Brancheorganisationer og EU's IPR2-projekt peger på, at der er væsentlige huller i gældende lovgivning, der fx ikke dækker re-broadcasting (retransmission), hvorfor loven dermed i praksis tillader hjemmesider at videreformidle adgang til ophavsretligt beskyttet materiale.

Håndhævelsen udøves primært af branchens interesseorganisationer.

Det er oplyst, at brancheorganisationer kæmper en indtil videre forgæves kamp med den kinesiske pendant til Googles søgemaskine Baidu, som udbyder et enkelt søgeformat med links til andre sider, hvor Mp3 filer kan downloades gratis. Den internationale musikindustri har i 2006, 2008 og 2010 indledt retssag mod Baidu, som dog nægter sig skyldig under henvisning til, at de blot linker til information, uploadet af andre parter.

Andre peger på, at det følger af forordningen ”Protection of the Right to Network Dissemination of Information”, at internetudbydere fjerner ulovligt materiale, hvis det bliver opdaget (”notice-and-take-down”). Dette betyder dog samtidig, at internetudbyderen fraskriver sig ansvaret for overvågning af indholdet på de sider, der linkes til.

Der bliver desuden peget på, at implementering af gældende lovgivning er uigennemsigtig. Kinas Højesteret indsamler information om domsafgørelser og indkalder årligt dommere til seminarer, men informationerne når ikke bredt ud og er heller ikke tilgængelige for offentligheden.

2. Kommende tiltag

Efter det oplyste er de kinesiske myndigheder ved at ændre den kinesiske ophavsretslov. Det foreliggende udkast indeholder imidlertid ikke på nuværende tidspunkt ændringer af reglerne om ophavsret på internettet. Ændringerne forventes at blive gennemført i løbet af 2011, men dette er dog ikke bekræftet officielt.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

Der findes ikke sådanne tiltag i Kina.

4. Nye forretningsmodeller

Den internationale musikindustri arbejder med kinesiske partnere om at skabe attraktive alternativer til de ulovlige tjenester. Spotify planlægger at udvide sin virksomhed til det kinesiske marked.

5. Informationskampagner

Brancheorganisationerne oplyser, at de laver kampagner, men at deres budgetter ikke er store nok til at skabe national gennemslagskraft. I stedet har de koncentreret deres indsats om at bistå rettighedshavere i forbindelse med retssager og rådgivning i øvrigt. Til eksempel kan det nævnes, at Googles digitale biblioteksprojekt i Kina blev mødt af stor modstand fra brancheorganisationen China Written Works Copyright Society, som er i fortsat dialog med Google om udbetaling af erstatningskrav til kinesiske forfattere.

6. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

Ifølge det oplyste vurderer både brancheorganisationer og EU's IPR2-projekt, at udsigterne til udvikling af nye forretningsmodeller ikke er gode på grund af de lettilgængelige muligheder for at få gratis adgang til ulovligt materiale. Det synes at være den herskende opfattelse blandt kinesiske brugere, at downloading af tilgængeligt materiale på internettet ikke er ulovligt.

11.7. New Zealand

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

New Zealand har oplyst, at peer-to-peer-fildeling, der finder sted uden tilladelse fra rettighedshaverne, anses som en ophavsretskrænkelse, der kan medføre sanktioner i form

af erstatning og bødestraf op til \$ 15.000 (ca. 62.000 kr.). Der er dog ingen retspraksis. Herudover har rettighedshaverne andre retsmidler såsom forbud m.v. til deres disposition.

2. Kommende tiltag

Det er oplyst, at ny lovgivning er undervejs i form af ”The Copyright (Infringing File Sharing) Amendment Bill 2010”. Lovforslaget, som behandles i det newzealandske parlament, forventes vedtaget ved udgangen af 2010. Lovforslaget indeholder bestemmelser, som skal gøre retshåndhævelse i forhold til ulovlig fildeling bedre og mere effektiv.

Ifølge lovforslaget skal rettighedshaverne kunne sende bevis for ulovlig fildeling på en IP-adresse til internetudbyderne, med henblik på at internetudbyderne kan identificere navn og postadresse på den fysiske person bag IP-adressen. Internetudbyderne vil herefter være forpligtet til at sende meddelelser til de krænkende abonnenter om at ophøre med krænkelserne. Såfremt en abonnent har modtaget tre meddelelser fra den samme rettighedshaver, kan den pågældende rettighedshaver indbringe abonnenten for ”the Copyright Tribunal”, som vil kunne idømme en bøde på op til \$ 15.000 (ca. 62.000 kr.).

Internetudbyderen informerer rettighedshaveren, når der er afsendt tre breve til samme internetabonnt. Meddelelsen til rettighedshaverne indeholder ikke oplysning om navn og postadresse på internetabonntent, men blot oplysning om IP-adressen.

Systemet er tidsmæssigt bygget således op, at den enkelte abonnent får en rimelig frist til at stoppe de ulovlige aktiviteter, før en ny meddelelse afsendes. Internetudbyderne er forpligtede til at logge de ophavsretskrænkende handlinger, der finder sted inden for de angivne tidsrammer, og hver meddelelse vil indeholde en liste over de krænkelser, som abonnenten har foretaget.

Processen ved the Copyright Tribunal er almindeligvis skriftlig, men abonnenter vil kunne anmode om en mundtlig høring. The Copyright Tribunal, som er den newzealandske pendant til ophavsretslicensnævnet, består af to medlemmer og en formand, som er dommere. Det forventes, at the Copyright Tribunal skal udvides i forbindelse med lovændringen, da antallet af sager – som på nuværende tidspunkt er én om året – forventes at stige drastisk.

Hvis en abonnent modtager tre meddelelser, vil rettighedshaverne endvidere kunne anmode om en suspension af abonnentens internetforbindelse i op til seks måneder. Afgørelsen træffes af the District Court, som ved sin afgørelse bl.a. skal tage højde for abonnentens behov for at have adgang til internettet samt alvorligheden af krænkelserne.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

Se under pkt. 2.

4. Nye forretningsmodeller

Der findes p.t. flere onlinebutikker med ophavsretligt beskyttede værker. Internetudbydere i New Zealand er også begyndt at udforske download- og abonnementsordninger for musik på mobiltelefoner. Endvidere tilbyder newzealandske tv-føretagender gratis on demand-adgang til at se tv-programmer, efter de har været udsendt.

5. Informationskampagner

De to store newzealandske rettighedshaverorganisationer arbejder aktivt imod ulovlig fildeling. Organisationerne har bl.a. deltaget i oplysningskampagner imod ulovlig fildeling samt ”copyright awareness”-kampagner. De meddelelser, som internetudbydere skal udsende i henhold til det lovforslag, der er undervejs, skal bl.a. også indeholde information om ophavsret og ulovlig fildeling. Informationen vil antagelig også komme til at omfatte vejledning om sikring af trådløse netforbindelser.

6. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

De newzealandske myndigheder har oplyst, at rettighedshaverne på grund af det relativt begrænsede marked formentlig ikke har midler til at investere i nye forretningsmodeller. Mange undersøgelser har vist, at forbrugerne vil foretrække lovlige tjenester, men rettighedshaverne har hidtil været tilbageholdende med at investere i nye forretningsmodeller, da det er usikkert, om forbrugerne vil bruge sådanne lovlige tjenester i stedet for ulovlige tjenester.

11.8. Norge

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

Der findes ingen særlige tiltag.

2. Kommende tiltag

Det norske Kulturdepartement arbejder på en revision af åndsverkloven (ophavsretsloven). I forbindelse med dette arbejde er der blevet nedsat en referencegruppe med henblik på at vurdere problemstillinger knyttet til ulovlig fildeling. Gruppen ser specielt på håndhævelse af ophavsretskrænkelser på internettet samt muligheden for lovlige alternativer. Referencegruppen skal anbefale konkrete tiltag og foreslå konkrete lovændringer. Gruppen afsluttede sit arbejde den 2. juni 2010. Der har efterfølgende været afholdt et åbent høringsmøde, men der foreligger intet skriftligt materiale fra dette møde.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

Efter det oplyste blev der på det under pkt. 2 nævnte høringsmøde stillet en række spørgsmål. Der var en overvejende positiv respons på spørgsmålet om, hvorvidt et offentligt organ, fx Medietilsynet, skal have kompetence til at udsende informations-/advarselsbreve til internetabonnenter, der har foretaget ophavsretskrænkelser på internettet. Desuden var der positiv respons på spørgsmålet om, hvorvidt der skal skabes lovhjemmel til, at man kan pålægge internetudbydere at blokere for bestemte hjemmesider med ulovligt indhold.

Spørgsmålet om ulovlig fildeling er blevet udskilt fra det generelle lovreformarbejde, og det forventes, at et lovudkast sendes i høring i løbet af efteråret 2010.

4. Nye forretningsmodeller

Selskaberne Aspiro Musikk, Platekompaniet og Telenor lancerede for kort tid siden streamingtjenesten ”WIMP”, som mod en månedlig betaling giver adgang til mere end 3 mio. sange.

5. Informationskampagner

Der har efter det oplyste ikke været iværksat informationskampagner eller lignende i statsligt regi. Et privat advokatfirma, som bistår rettighedshaverne med at håndhæve deres rettigheder, har lavet hjemmesiden ansvarliginternett.no, som giver information om skillelinjen mellem lovlig og ulovlig fildeling.

6. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

Norge har oplyst, at der ikke er foretaget undersøgelser heraf.

11.9. Spanien

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

Den spanske ophavsretslov indeholder forskellige bestemmelser om retsmidler, der kan tages i brug i forhold til ophavsretskrænkelser. Det drejer sig om indgreb og forvaring af ulovligt opnåede indtægter, beslaglæggelse af udstyr m.v., standsning af ulovlig aktivitet samt erstatning.

2. Kommende tiltag

En særlig tværministeriel kommission har i december 2009 fremsat nogle forslag til det spanske ministerråd. Kommissionen anbefalede, at der tages initiativer på to områder: For det første lovændringer, der skal sikre en mere effektiv bekæmpelse af piratkopiering. For det andet oprettelse af et bredt digitalt tilbud ledsaget af undervisningsmæssige tiltag.

Et lovforslag om bæredygtig økonomi er p.t. til behandling i det spanske parlament. Det forventes at kunne træde i kraft 1. januar 2011. En af bestemmelserne i lovforslaget går ud på, at der skal etableres et organ af eksperter, der skal have kompetence til ved en administrativ procedure at fjerne materiale, der krænker ophavsretten, fra internettet og i mere alvorlige tilfælde at lukke adgangen til visse hjemmesider, der krænker ophavsretten. Det er et parallelt system, der skal fungere uafhængigt af de øvrige civile og strafferetlige sanktioner, som rettighedshaverne kan påberåbe sig over for ophavsretskrænkelser.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

Der er ikke planer om, at man fra offentlig side vil udsende informationsbreve.

4. Nye forretningsmodeller

Spanien henviser til de spanske og internationale indholdstjenester Filmotech, Ibiza-DanceClub.com, Last.fm, Rockola.fm, Los40.com, Olemovil, Spotify, iTunes, MySpace, YouTube, eMusic, og Nokia Music Store.

5. Overensstemmelse med EU-direktiver

De foreslåede bestemmelser vil leve op til grundlæggende regler i EU-direktiver m.v.

6. Informationskampagner

Regeringen har foretaget undersøgelser med henblik på at udarbejde digitale og undervisningsmæssige tilbud til brugerne. Hensigten med disse tilbud er at få brugerne til at afholde sig fra at overtræde ophavsretten på internettet.

Den spanske regering og rettighedshaverne iværksætter løbende kampagner, bl.a. med sigte på at øge børns og unges kendskab til ophavsret. Kampagnerne kører i tv, på internettet, i radioen, i aviser, m.v.

7. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

De spanske myndigheder vurderer, at de væsentligste problemer beror på manglende fokus på piratkopiering.

11.10. Storbritannien

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

Den britiske regering valgte i første omgang at overlade det til markedsaktørerne selv at finde frem til en aftale om, hvorledes man skal tackle ulovlig fildeling. Regeringen meldte ud, at hvis ikke industrien fandt en løsning inden udgangen af 2007, ville man overveje lovgivning. På regeringens initiativ igangsattes forhandlinger om et "memorandum of understanding", som mandede ud i en forsøgsordning med udsendelse af breve. Forsøgsordningen løb fra oktober til december 2008. Der var ingen opfølgning på forsøgsordningen fra branchen, hvorfor regeringen følte sig nødsaget til at lave lovgivning på området i form af den nu vedtagne Digital Economy Act 2010. Den nye lov indeholder regler om, at internetudbydere på baggrund af oplysninger fra rettighedshaverne skal udsende informationsbreve til abonnenter, der har foretaget ulovlig fildeling. Disse regler beskrives nærmere nedenfor under pkt. 3.

De britiske myndigheder har oplyst, at to internetudbydere har anlagt sag om gyldigheden af Digital Economy Act 2010 umiddelbart efter vedtagelsen. I slutningen af marts 2011 afholder den engelske domstol en høring. Herefter vil sagen efter omstændighederne formentlig blive afgjort eller forelagt EU-Domstolen.

2. Kommende tiltag

Se pkt. 3.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

Der har været forsøgsordninger, men de har ikke fået opbakning fra alle aktører. Med vedtagelsen af Digital Economy Act (herefter: DEA) i april 2010 er der gennemført nye regler om bekæmpelse af ulovlig fildeling m.v.

DEA er opdelt i to faser:

- I.* samarbejde med internetudbydere om udsendelse af informationsbreve til abonnenter, der har foretaget ophavsretskrænkende handlinger
- II.* gennemførelse af tekniske foranstaltninger med henblik på at forhindre eller reducere ophavsretskrænkelser på internettet.

I. fase

DEA introducerer en række forpligtelser for internetudbyderne ("initial obligations"). Disse forpligtelser indebærer, at internetudbyderne, når de har modtaget en meddelelse fra en rettighedshaver om en formodet ophavsretskrænkelse, foretaget på en bestemt IP-adresse, skal føre en liste over anmeldelser fra denne rettighedshaver med IP-adresser, der har relation til den samme abonnent. Rettighedshaveren kan kræve en kopi af denne liste udleveret. Listen udleveres imidlertid alene i anonymiseret form, dvs. uden identifikation af internetabonnenterne, men med de relevante IP-adresser påført og med en tilkendegivelse af, hvor mange anmeldelser der har relation til en konkret IP-adresse. Datatilsynet i Storbritannien har vurderet, at det er lovligt at oversende oplysning om IP-adresser, selvom det er en personoplysning. Oplysninger om navn og postadresse på en abonnent bag en IP-adresse kan således kun kræves udleveret på grundlag af en retskendelse. Endvidere har internetudbyderen pligt til at sende en meddelelse til internetabonnenten bag en IP-adresse, som rettighedshaverne har indgivet anmeldelse om. De første breve forventes at blive sendt ud i slutningen af 2011. Hvis ikke internetudbyderne sender brevene ud, kan de blive mødt med bøder.

De britiske myndigheder har oplyst, at finansieringen af modellen med udsendelse af breve fordeles med 75 % til rettighedshaverne og 25 % til internetudbyderne. Der vil ikke være statslig finansiering.

Mange af detaljerne vedrørende processen med udsendelse af breve m.v. er overladt til forhandlinger mellem parterne, dvs. rettighedshaverne og internetudbyderne, under tilsyn af myndigheden OFCOM (en uafhængig instans, der regulerer kommunikationsindustrien i UK). I sidste ende skal der udformes en "initial obligations code", som bl.a. skal fastsætte kravene til indholdet af anmeldelser fra rettighedshaverne, herunder det nødvendige bevismateriale, de oplysninger, som internetudbyderne skal opbevare, samt de krav, der skal være opfyldt, for at internetudbyderne skal sende en meddelelse til internetabonnenterne om en ophavsretskrænkelse. Denne "initial obligations code" vil også give adgang til, at internetabonnenter kan klage til et uafhængigt organ.

Efter det oplyste er OFCOM i færd med at udarbejde en "initial obligations code". Et udkast forventes at foreligge i slutningen af januar 2011.

II. fase

I henhold til DEA er OFCOM forpligtet til at afgive en rapport til UK Secretary of State. Rapporten skal indeholde oplysninger om, hvilken virkning ”initial obligations” har haft på ulovlig fildeling. The Secretary of State kan i den forbindelse anmode OFCOM om at vurdere, om iværksættelse af II. fase er nødvendig. Den anden fase vedrører brug af tekniske foranstaltninger, som bl.a. kan begrænse en brugers hastighed på internetopkoblingen, blokere adgangen til bestemte typer materiale eller helt suspendere abonnentens internetadgang i en periode.

Før introduktionen af tekniske foranstaltninger (II. fase) skal ”initial obligations code” have været i kraft i mindst 12 måneder, OFCOM skal have lavet en redegørelse om, hvorvidt det vil være hensigtsmæssigt at iværksætte tekniske foranstaltninger, og The Secretary of State skal finde det passende at introducere sådanne forpligtelser. Endelig skal både House of Commons og House of Lords godkende iværksættelse af tekniske foranstaltninger. I tillæg hertil skal OFCOM udarbejde et nyt regelsæt (code), der regulerer brugen af tekniske foranstaltninger i forhold til internetabonnenter.

4. Nye forretningsmodeller

Den britiske regering har ikke udarbejdet en egentlig officiel undersøgelse, men der findes reklamefinansierede modeller som fx Spotify samt andre initiativer mellem internetudbydere og rettighedshavere om abonnementsordninger.

5. Overensstemmelse med EU-direktiver

Digital Economy Act er ifølge det oplyste blevet affattet i overensstemmelse med EU-lovgivningen, herunder telecom-pakken og ændringsforslag nr. 138. Persondata vil ikke blive videregivet fra internetudbydere til rettighedshaverne uden en retskendelse. Folks private data vil blive beskyttet.

6. Informationskampagner

De britiske myndigheder oplyser, at industrien har iværksat forskellige kampagner, især på musikområdet.

7. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

De nye bestemmelser i the Digital Economy Act om bekæmpelse af ophavsretskrænkelser på internettet har bl.a. til formål at give rettighedshaverne en periode (”grace period”) til at udvikle nye forretningsmodeller, der kan tilpasses befolkningens ønsker, og til en pris, der er acceptabel for både forbrugere og rettighedshavere. Den britiske regering erkender, at det er vanskeligt at konkurrere med den store udbredelse af ulovligt materiale, men er samtidig af den opfattelse, at markedet selv må finde løsningerne.

11.11. Sverige

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

Den svenske lovgivning på immaterialretsområdet indebærer, at rettighedshaverne kan anlægge sag mod ophavsretskrænker ved domstolene og rejse erstatningskrav. Reglerne gælder, uanset om krænkelsen sker på internettet eller på anden vis.

I Sverige har man ved gennemførelsen af retshåndhævelsesdirektivet indført regler om, at rettighedshaverne kan anmode domstolene om en retskendelse, der pålægger internetudbydere at udlevere navn og postadresse på de personer, der står bag en IP-adresse, der er blevet brugt til en ophavsretskrænkelser. Det er ikke en forudsætning for udlevering af oplysningerne, at disse skal bruges i en retssag. Domstolene træffer afgørelserne konkret i hver enkelt sag.

Ved gennemførelsen af retshåndhævelsesdirektivet konstaterede den svenske regering, at det ville være for indgribende en foranstaltning at lukke borgeres internetforbindelser, da adgang til internettet anses som et spørgsmål om velfærd. Regeringen valgte derfor ikke at gå videre med et sådant forslag, selv om det var en del af den såkaldte Renfors-betænkning.

2. Kommende tiltag

Der er iværksat en udredning, som skal kortlægge, hvordan de nye påbudsregler om at udlevere navne og postadresser på fysiske personer bag IP-adresser har virket. Som led i udredningen skal det undersøges, i hvilken udstrækning bestemmelserne anvendes til udsendelse af advarselsbreve til abonnenter samt til at indlede retssag.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

Sverige har ikke nogen lovgivning, der foreskriver videresendelse af advarselsbreve. Den svenske regering kender heller ikke til udsendelse af sådanne breve på en institutionel og frivillig vis. Derimod indebærer de nye informationspåbudsbestemmelser, at rettighedshaverne har mulighed for at få adgang til personoplysninger om den internetabonnent, der påstås at have begået en ophavsretskrænkelser. Herefter kan påtale fx foretages ved advarselsbrev.

4. Nye forretningsmodeller

I Sverige findes flere forskellige forretningsmodeller. De primære består af permanent download og ”streaming on demand”, som ofte er abonnementsbaseret. I visse tilfælde bygger forretningsmodellerne ikke på brugerbetaling men på reklame- og annoncefinansiering.

5. Overensstemmelse med EU-direktiver

Reglerne om informationspåbud blev i forbindelse med behandlingen af den såkaldte IPRED-lov anset for at være i overensstemmelse med databeskyttelsesdirektivet.

6. Informationskampagner

Det svenske Justitiedepartement har udgivet en brochure om ophavsret, som er rettet mod lærere og elever på gymnasieniveau. Brochuren indeholder svar på spørgsmål om,

hvorfor ophavsretten eksisterer, og hvad der ifølge loven er lovligt og ulovligt, fx når det gælder fildeling.

Visse markedsaktører har lavet egne informationskampagner, fx forlæggerne samt musik- og filmbranchen.

7. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

I en fælles udtalelse fra den svenske justitsminister og kulturminister i forbindelse med gennemførelsen af retshåndhævelsesdirektivet blev det anført, at hvis den ulovlige fildeling skal elimineres, kræver det, at de berørte brancher tager ansvar og fortsætter udviklingen af lovlige, innovative og brugervenlige forretningsmodeller i samarbejde med regeringen.

8. Den svenske statsanklagemodel

I januar 2008 udpegede den svenske anklagemyndighed to anklagere, der fik det nationale ansvar for håndteringen af immaterialretlige overtrædelser. De to anklagere har siden 1. januar 2010 hørt under den svenske statsadvokatur for international kriminalitet, hvor de udelukkende beskæftiger sig med immaterialretlige krænkelser. I løbet af første halvår af 2010 er der desuden blevet etableret konkrete grupper i politiet, som skal bistå anklagerne i efterforskningen.

I 2008 modtog anklagerne 50 anmeldelser om immaterialretskrænkelser. I 2009 var tallet steget til 70 anmeldelser, og i 1. halvår af 2010 har man modtaget 55 anmeldelser. 70 % af anmeldelserne vedrører ophavsretskrænkelser, og 70 % af disse handler om ulovlig fildeling.

Hovedparterne af sagerne er fortsat under behandling, bl.a. på grund af langvarige tekniske undersøgelser.

11.12. Sydkorea

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

I juli 2009 blev der indført nye bestemmelser i den sydkoreanske ophavsretslov om gentagne ophavsretskrænkelser på internettet. Ifølge reglerne får kulturministeren kompetence til at udstede advarsler i forhold til personer, der har foretaget ophavsretskrænkelser på internettet, ligesom der kan udstedes ordre om at suspendere internetadgangen. I marts 2010 blev reglerne anvendt mod en lang række abonnenter, der havde foretaget gentagne krænkelser.

Af den koreanske ophavsretslov følger en "notice-and-take-down"-procedure for internetudbydere, dvs. at internetudbydere skal fjerne ophavsretskrænkende materiale, når de bliver gjort opmærksom på det. Loven indeholder også en forpligtelse for visse internetudbydere til, at de skal anvende tekniske foranstaltninger for at blokere transmission af ulovlige filer, hvis en rettighedshaver indgiver en anmodning herom.

2. Kommende tiltag

I februar 2010 er der fremsat forslag om at indføre en bestemmelse i ophavsretsloven, som gør det ulovligt at fremstille kopier på grundlag af et ulovligt forlæg.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

Se under pkt. 1.

4. Nye forretningsmodeller

Der findes musikstreamingtjenester og tjenester, hvor man kan købe en ”pakke” med mulighed for at downloade et vist antal sange.

5. Informationskampagner

Regeringen er ved at udarbejde en informationspolitik med henblik på at etablere et systematisk ophavsretsinformationssystem.

6. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

Ingen oplysninger givet.

11.13. Tyskland

Oplysningerne om situationen i Tyskland er baseret på konsultationer med Forbundsministeriet for Økonomi og Teknologi (BMW) og Forbundsjustitsministeriet.

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

Der findes ingen særlige regler, der regulerer fildeling i Tyskland. Udgangspunktet er, at ophavsretskrænkelser påtales af rettighedshaverne ved de almindelige domstole, og at det påhviler rettighedshaverne at løfte bevisbyrden for, at en bestemt person har begået en ophavsretskrænkelse. Det følger imidlertid af retspraksis, at indehaveren af en usikret trådløs internetforbindelse vil kunne ifalde erstatningsansvar, hvis han har tilsidesat sin pligt til at sikre sin trådløse internetforbindelse mod at udefrakommende tredjemænd kan misbruge forbindelsen til at begå ophavsretskrænkelser.

I 2007 lancerede BMW initiativet ”kultur- og kreativindustri”, som overordnet har til formål at fremme branchens konkurrencedygtighed. I den sammenhæng fokuseres der bl.a. på at videreudvikle rammebetingelserne for digitale ophavsrettigheder med henblik på at genetablere balancen mellem rettighedshavernes og forbrugernes interesser.

Regeringens koalitionsaftale indeholder en passus om ophavsretskrænkelser på internettet. Det følger af teksten, at man vil skabe bedre instrumenter til at bekæmpe ophavsretskrænkelser på internettet, som ligger inden for rammerne af reglerne om databeskyttelse. Regeringen vil ikke fremlægge forslag om internetspærring i tilfælde af ophavsretskrænkelser.

Det har været vigtigt for regeringen at få de berørte parter til at tage del i beslutningsprocessen. I 2008 etablerede BMWi derfor en dialog med repræsentanter fra industrien og internetudbydere med det formål at fremme samarbejdet imellem de relevante parter omkring bekæmpelse af internetpirateri. Der blev nedsat tre arbejdsgrupper bestående af bl.a. kunstnere, forbrugere, forskere og erhvervslivet, som skal drøfte lovgivningen. Arbejdsgrupperne skal henholdsvis beskæftige sig med almen oplysning, individuel henvendelse til kunder og forretningsmodeller.

Den første arbejdsgruppe (almen oplysning) involverer repræsentanter fra film- og musikbranchen og beskæftiger sig bl.a. med reklametiltag. Se pkt. 3 og 4 for så vidt angår arbejdet i de øvrige arbejdsgrupper.

2. Kommende tiltag

Efter det oplyste er man stadig i begyndelsen af processen, hvorfor det er uafklaret, om der skal iværksætte konkrete initiativer og i givet fald hvilke. Se under pkt. 1.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

Et system med udsendelse af breve, et såkaldt "graduated response"-system, bliver drøftet i dialog med industrien og internetudbydere. Arbejdet i arbejdsgruppen (individuel henvendelse til kunder) er ifølge det oplyste vanskeligt, da internetudbydere ikke er forpligtet til at iværksætte eventuelle initiativer. Afsendelse af advarselsbreve forudsætter, at kommunikationsdata bliver lagret. Dette skaber problemer i henhold til tysk ret om persondataskyttelse.

4. Nye forretningsmodeller

Efter det oplyste, findes der ikke noget klart overblik. Nye forretningsmodeller indgår i branchedrøftelserne. Senest har Universal of London samt visse onlinespil-udbydere deltaget i arbejdet.

5. Overensstemmelse med EU-direktiver

Se under pkt 3.

6. Informationskampagner

Justitsministeriet iværksatte en kampagne, "Kopier behøver originaler", med det formål at gøre lovgivningsprocessen om ændring af ophavsretsloven transparent og for at forklare, hvorfor loven skal ændres. Kampagnen henvender sig primært til borgere med interesse for ændring af ophavsretsloven. Borgerne opfordres til at tage aktivt del i debatten via kampagnens internetportal, hvor der er mulighed for at udveksle og diskutere synspunkter i forbindelse med lovændringen.

Kampagnen fremhæver tillige vigtigheden af ophavsret. Der fokuseres ikke på kriminalisering af brugen af kopier, men man henleder opmærksomheden på, at også forbrugere har gavn af ophavsret, da originaler er unikke, og at de er udgangspunktet for enhver kopi.

Evt. oplysningskampagner er tillige genstand for drøftelse i arbejdsgrupperne.

Herudover har filmbranchen lanceret kampagnen "Respect copyrights", som har til formål at gøre befolkningen opmærksom på piratkopieringsproblematikken. Kampagnen benytter sig af plakater, som ligner reklamer for nye film, fx filmen Hancock, men hvor undertitlen er "Tak fordi du foretrækker at se originalen og ikke kopien". Plakaterne hænger i videoudlejningsbutikker. Desuden stilles informationsmateriale til rådighed for uddannelsesinstitutioner, forældre, pressen m.v. Kampagnen er finansieret af filmbranchen, men har dog modtaget finansiel støtte fra den tyske styrelse til fremme af tysk film, Filmförderanstalt.

7. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

Se under pkt 4.

11.14. USA

Oplysningerne om situationen i USA er dels baseret på konsultationer med U.S. Copyright Office og den nyoprettede enhed under det Hvide Hus, det såkaldte Office of the United States Intellectual Property Enforcement Representative, dels drøftelser med relevante brancheorganisationer inden for musik- og filmindustrien.

1. Tiltag rettet mod ulovlig fildeling

Regulering af ophavsretskrænkelser på internettet følger fortrinsvis af Digital Millennium Copyright Act (DMCA) fra 1998. Håndhævelsen sker hovedsageligt ved, at rettighedshaverne anvender den såkaldte "notice-and-take-down"-procedure, dvs. at internetudbydere skal fjerne ophavsretskrænkende materiale, når de bliver gjort opmærksom derpå. Proceduren indebærer, at rettighedshaverne kan anmode internetudbydere om at fjerne materiale, der krænker deres ophavsrettigheder. Hvis internetudbyderen ikke fjerner materialet, vil denne kunne blive gjort ansvarlig som medvirkende til en ophavsretskrænkelse.

Notice-and-take-down-proceduren er i mange tilfælde fuldautomatisk, forstået på den måde, at private firmaer hyres af fx pladeselskaber og tv-stationer til løbende at foretage elektroniske scanninger af internettet for at finde beskyttet materiale, hvorefter der automatisk sendes en anmodning til internetudbyderen om at fjerne materialet.

2. Kommende tiltag

Der er blevet nedsat en særlig enhed, som skal rådgive præsidenten i spørgsmål om national og international håndhævelse af ophavsret. Den nye copyrightenhed iværksatte i februar 2010 en høring i forbindelse med udarbejdelse af en ny strategisk plan. Udarbejdelse af planen vil være en langstrakt proces og forventes at foreligge i løbet af 2010.

3. Udsendelse af breve til internetbrugere

Håndhævelse af ophavsret er overladt til de enkelte rettighedshaverorganisationer. Der er blevet ført flere retssager, som rettighedshaverne har vundet, således at det nu er klart, at peer-2-peer-tjenester er ulovlige.

Musikindustriens fokusområde er indgåelse af frivillige aftaler med internetudbydere. En repræsentant fra musikindustrien har oplyst, at man er ved at forhandle med internetudbydere. Systemet er således endnu ikke på plads, hvorfor det er uklart, hvordan den frivillige ordning vil fungere i praksis, herunder om det vil være en koordineret og ens indsats fra alle internetudbydernes side, eller om der vil være forskelle fra udbyder til udbyder.

De frivillige aftaler fungerer ved, at musikindustrien samler beviser på internettet. Ligesom almindelige brugere kan musikindustrien lede efter ophavsretligt beskyttet musik, der ulovligt deles på internettet (dette kan gøres automatisk af computerprogrammer). Musikindustrien kan spore IP-adressen og kan ud fra IP-adressen identificere den relevante internetudbyder. Musikindustrien sender IP-adressen til internetudbyderen, der så kan sende et brev med advarsel til den pågældende bruger. Der vil i første omgang være tale om en advarsel, og det er stadig uklart, hvor mange advarsler der skal til, før der indføres konsekvenser, ligesom det er uklart, hvad konsekvenserne bør være. Musikindustrien regner med, at der vil skulle mange advarsler til (formentlig mere end tre). Konsekvenserne kunne være begrænset båndbredde, der ikke tillader udveksling af større filer, eller suspension af internetforbindelsen. Det står endnu ikke klart, om det vil være muligt at lave en "blackliste" over individer, som ingen internetudbydere må forsyne med en internetforbindelse, for at undgå, at gentagne overtrædere blot skifter til en anden internetudbyder.

Endvidere er universiteterne et fokusområde for musikindustrien, idet en stor del af den ulovlige aktivitet finder sted på universiteternes campus. Ulovlig fildeling er bl.a. udbredt på universiteterne på grund af den demografiske og økonomiske sammensætning af de studerende, men også fordi musikindustrien ikke kan se, hvad der foregår på universiteternes lukkede netværk (de kan dog godt identificere, hvis en IP-adresse fra universitetet anvender en ulovlig fildelingstjeneste på internettet).

Musikindustrien prøver derfor at samarbejde med universiteterne, fx ved at universiteterne tilbyder gratis adgang til lovlige tjenester som del af deres serviceydelse eller installerer filtre, der umuliggør fildeling. Flere universiteter er interesseret i at begrænse fildeling af økonomiske grunde, da fildeling optager en stor del af båndbredden. Mange universiteter er dog ikke interesseret i at samarbejde med musikindustrien, da de anser overvågning m.v. som en indskrænkning af de studerendes akademiske frihed.

Musikindustrien indsamler dog ofte information om de tilfælde, hvor en IP-adresse fra et universitet anvendes til ulovlig fildeling på internettet, hvilket kan spores på samme måde som med internetudbydere i "notice-and-take-down"-processen. Musikindustrien sender herefter et brev til universiteterne, der kan sende brevet videre til de studerende med en advarsel og eventuelt med efterfølgende indkaldelse til samtale eller orientering

af forældrene. Universiteterne er ikke forpligtet til at videresende brevene til de studerende. Musikindustrien benytter endvidere oplysninger om omfanget af ulovlig fildeling på internettet til at "name and shame" universiteterne. Der findes bl.a. en offentligt tilgængelig liste med de 25 universiteter, der udsender flest advarselsbreve til de studerende.

4. *Nye forretningsmodeller*

Musikindustrien oplyser, at man har forsøgt at udvikle nye forretningsmodeller, som kan levere et alternativ til ulovlige internettjenester. Man sigter efter at tilvejebringe lovlige musiktjenester, der er så fleksible og tilgængelige som muligt, samt spændende og attraktive for forbrugeren.

Musikindustrien overvejer derfor, om det kunne være muligt at etablere ét såkaldt "clearing house", som kunne behandle alle anmodninger om licens under ét. Der er dog mange tekniske, praktiske og juridiske forhindringer i vejen i USA for en sådan løsning, og musikindustrien er derfor fortsat kun i en overvejende fase. Man har iværksat enkelte forsøg i forhold til helt små virksomheder som fx DJ's og natklubber, men der er langt igen, før man har en forretningsmodel, der fx kan konkurrere med iTunes.

5. *Informationskampagner*

Der er iværksat en række informationskampagner for at bekæmpe krænkelse af ophavsrettigheder. Oftest er det de enkelte brancheorganisationer, der igangsætter kampagnerne, idet de offentlige myndigheder ikke har ressourcerne dertil. Kampagnerne forsøger ofte at afskrække befolkningen ved at påpege, at det er ulovligt at krænke ophavsrettigheder, og at det kan få retlige og økonomiske konsekvenser.

Herudover forsøger man at skabe forståelse for, hvor mange arbejdspladser der er afhængige af de kreative industrier, og hvordan krænkelse af ophavsret kan have økonomiske og beskæftigelsesmæssige konsekvenser for USA. Flere kampagner sidestiller ulovlig fildeling med andre ulovlige aktiviteter som fx butikstyveri (se fx MPAA's reklame "Movie Piracy is a Crime" på Youtube), mens andre prøver at sætte et ansigt på de kunstnere, der bliver påvirket af krænkelse af ophavsrettigheder.

Endelig gør brancheorganisationerne meget ud af at informere om, hvor man lovligt kan hente det ophavsretligt beskyttede materiale.

Flere organisationer har udviklet materiale, der er rettet mod undervisning. Fx har ESA (Entertainment Software Association) udviklet et undervisningsprogram rettet mod skoleelever med henblik på at skabe forståelse for ophavsret. Programmet, der kaldes "Join the © team", har til hensigt at illustrere, at kopiering i klasseværelset er forkert, men at også kopiering uden for skolen kan skabe problemer⁹⁸.

⁹⁸ Programmet kan ses på følgende hjemmeside: www.jointheteam.com.

The Copyright Alliance har også udviklet materiale med henblik på undervisning af skolelever. Endvidere er der lavet en kort film, som viser, hvordan man kan undervise om ophavsret.

6. Markedsbarrierer for forretningsmodeller

Den største barriere for udvikling af alternativer er, at det er vanskeligt at konkurrere med ulovlige tjenester, der grundlæggende er gratis. Derudover har det i lang tid været en stor udfordring at komme væk fra konceptet om et ”recorded album” og at få de indspillende kunstere til at acceptere at sælge enkelte numre i stedet for kun at sælge albummet.

12. Udvalgets indstillinger

Udvalget har haft til opgave at undersøge konkrete tiltag og modeller, som kan styrke håndhævelsen af ophavsrettigheder på internettet og se på muligheden for at styrke udviklingen af nye forretningsmodeller og lovlige tjenester for kreativt indhold på internettet.

Som nævnt tidligere⁹⁹ vurderer Kulturministeriet, at udtrykket ”ulovlig upload (ulovlig fildeling)” af ophavsretligt beskyttet materiale, som anvendes i denne rapport, også omfatter andre fremtidige former for ulovlig digital distribution af ophavsretligt beskyttet materiale.

Som beskrevet i kapitel 6 har udvalget bl.a. drøftet såkaldte kompensationsmodeller. Udvalget finder ikke anledning til at stille forslag om at lovgøre fildeling af ophavsretligt beskyttet materiale uden samtykke mod en kompensationsordning, allerede fordi dette vil stride mod internationale konventioner og EU-direktiver.

Udvalgets drøftelser har i øvrigt været struktureret omkring fire overordnede indsatsområder: håndhævelse af ophavsrettigheder på internettet, lovlige forretningsmodeller, øget information til forbrugerne og udsendelse af informationsbreve.

12.1. En styrket håndhævelse af ophavsrettigheder på internettet

Krænkelser af ophavsretten er som udgangspunkt undergivet privat påtale, dvs. at det er op til rettighedshaverne selv at rejse krav om erstatning eller straf over for potentielle krænkere. Kun i særligt grove tilfælde af piratkopiering er det anklagemyndigheden, som kan rejse krav om straf i form af bøde eller fængsel.

Rigsadvokaten udarbejdede i 2006 en visitationsordning for sager om krænkelse af immaterielle rettigheder, herunder ophavsretskrænkelser begået under særligt skærpende omstændigheder. En revideret visitationsordning¹⁰⁰ blev udarbejdet i november 2010. Formålet med visitationsordningen er bl.a. at skabe ensartede og effektive reaktioner i forbindelse med bekæmpelse af alvorlige ophavsretskrænkelser og ulovlig import af ophavsretligt beskyttede værker samt lignende krænkelser af de øvrige immaterielle rettigheder.

Visitationsordningen indebærer bl.a., at politikredsene skal orientere statsadvokaturen for særlig økonomisk kriminalitet, når de modtager anmeldelser om krænkelse af ophavsretsloven. Statsadvokaturen bistår med råd og vejledning og kan i visse tilfælde overtage efterforskningen af sagen, hvis sagens efter sit omfang og sin karakter falder under statsadvokaturens område. Udvalget har indhentet oplysninger om organiseringen af indsatsen mod ophavsretskrænkelser i det svenske politi og den svenske anklagemyndighed.

⁹⁹ Rapporten side 10

¹⁰⁰ Rigsadvokatens meddelelse nr. 5/2010

Der er ikke under udvalgsarbejdet peget på særlige regulatoriske udfordringer eller initiativer vedrørende den nuværende håndhævelse. Enkelte udvalgsmedlemmer har dog rejst spørgsmålet om reglernes hensigtsmæssighed i de sager, hvor rettighedshaverne indgiver begæring til fogedretten om, at adgangen til en hjemmeside med ophavsretskrænkende materiale spærres. Retsplejerådet overvejer for tiden spørgsmålet om behandlingen af fagedforbudssager, herunder spørgsmålet om at forbedre tredjemands muligheder for at varetage sine interesser i forbindelse med en fagedforbudssag. Retsplejerådets overvejelser forventes ikke tilendebragt inden udvalgets afslutning.

Indstilling:

- Udvalget finder, at anklagemyndigheden har udarbejdet en visitationsordning for sager om krænkelse af immaterielle rettigheder. Formålet med visitationsordningen er at sikre en ensartet og effektiv håndtering af alvorlige ophavsretskrænkelse. Den reviderede visitationsordning bidrager til hensigtsmæssige arbejdsgange i politi og anklagemyndighed.
- *Producentforeningen, IFPI-Danmark, Samrådet for Ophavsret, Forlæggerforeningen og Advokatsamfundet* finder desuden, at der er behov for at omfordele eksisterende økonomiske ressourcer. Ressourcerne skal øremærkes bekæmpelse af immaterialretskrænkelse og skal bruges til at oprette særlige immaterialretskyndige enheder inden for politi og anklagemyndighed, til at uddanne efterforskere og anklagere i immaterialretskrænkelse og skal på sigt sikre en målrettet organisering af indsatsen efter svensk forbillede.
- Udvalget har noteret, at Retsplejerådet overvejer spørgsmålet om behandlingen af fagedforbudssager, herunder spørgsmålet om at forbedre tredjemands muligheder for at varetage sine interesser i forbindelse med en fagedforbudssag.

12.2. Lovlige forretningsmodeller

Udvalgets arbejde har vist, at udviklingen af lovlige forretningsmodeller med kreativt indhold er i en rivende udvikling. Der opstår konstant nye tjenester og forretningsmodeller som medvirker til at musik, film, litteratur mv. kan udbredes på lovlig vis til forbrugerne. Regeringen har fokus på denne udvikling og har bl.a. været med til at etablere Musikzonen, som er en netværksorganisation bestående af interessenter fra musik- og erhvervslivet, herunder Dansk Musiker Forbund, KODA, Dansk Industri/ITEK, IFPI-Danmark samt TDC. Musikzonen har til formål at fremme netværksskabelse, viden og innovation samt understøtte den danske musikbranches vækst og udvikling. Dette sker bl.a. ved at motivere til nye samarbejdsflader, erfaringsudveksling og en større bevidsthed om musikbranchens potentiale. Samtidig har Musikzonen fokus på videnindsamling og videndeling, som skal afdække musikbranchens potentialer, vise nye forretningsmodeller og udnyttelsesformer. Regeringen har ligeledes været med til at etablere Computerspilzonen, som er et parallelt tiltag. Udvalget har ikke identificeret væsentlige regulatoriske barrierer for udviklingen af nye forretningsmodeller og andre lovlige tjenester, hvorfor udvalget på den baggrund ikke foreslår konkrete initiativer.

Indstilling:

- Udvalget vurderer, at lovlige forretningsmodeller på internettet i høj grad bidrager til udviklingen og udbredelsen af kreativt indhold til internettet til gavn for forbrugerne. Udvalget opfordrer derfor til, at de relevante aktører, herunder offentlige myndigheder, rettighedshaverne og de øvrige markedsaktører fortsat har et skærpet fokus på at udvikle og udbrede nye forretningsmodeller og lovlige tjenester for kreativt materiale på internettet.

12.3. Øget information til forbrugerne

Udvalgets arbejde har afdækket, at der i dag findes omfattende information om ophavsret via en række informationskilder. Det er kendetegnende for den eksisterende informationsindsats, at den i væsentlig grad er baseret på hjemmesider og brede informationskampagner. Udvalget vurderer, at der er behov for en øget informationsindsats i forhold til forbrugerne. Indsatsen bør være ”aktivt opsøgende” frem for ”passiv information” på en hjemmeside og koncentrerer om, dels hvad der er lovligt og ulovligt på internettet i relation til ophavsretten, dels om ophavsrettens begrundelse og baggrund for dermed at skabe en bredere forståelse og accept af ophavsretten som incitament for skabelse af nyt kreativt materiale. Informationsindsatsen bør desuden målrettes de unge forbrugergrupper.

For at tiltaget kan få størst mulig gennemslagskraft, finder udvalget, at der bør gennemføres en informationskampagne i et samarbejde mellem alle væsentlige aktører, herunder rettighedshaverne, internetudbydere, Forbrugerrådet og Kulturministeriet.

Kulturministeriet har afsat midler til en informationskampagne, som udmøntes under forudsætning af, at rettighedshaverne deltager i finansieringen af kampagnen på lige fod med Kulturministeriet.

Indstilling:

- Udvalget finder, at der bør gennemføres en informationskampagne i et samarbejde mellem alle væsentlige aktører, herunder rettighedshaverne, internetudbydere, Forbrugerrådet og Kulturministeriet.
- Udvalget finder, at informationskampagnen bør være en aktiv, opsøgende informationskampagne, som er målrettet de unge forbrugergrupper. Informationskampagnen bør informere om, hvad der er lovligt og ulovligt på internettet i relation til ophavsretten, samt opbygge en større viden og forståelse for ophavsretten som incitament for skabelse af nyt kreativt materiale.

12.4. Udsendelse af informationsbreve

Udvalget har undersøgt mulighederne for en model for udsendelse af målrettet information til forbrugere fra hvis internetforbindelse, der ifølge rettighedshaverne foregår krænkelse af ophavsretten. Udvalgets overvejelser fremgår af kapitel 8.

Formålet med udsendelse af informationsbreve skulle være, at en vis procentdel af de forbrugere, som via et oplysende brev bliver gjort opmærksom på, at der ifølge rettighedshaverne er foregået ophavsretskrænkelser på deres internetforbindelse, tager hånd om problemet og sikrer, at det ikke sker igen. Det er samtidig klart, at et informationsbrev sandsynligvis ikke vil få væsentlig indflydelse på den adfærd, som udvises af mere inkarnerede krænkerere af ophavsrettigheder.

De modeller, som udvalget har undersøgt, er baseret på, at informationsbreve udsendes på baggrund af den lovlige overvågning af fildelingssystemer, som rettighedshaverne allerede foretager i dag, og som er godkendt af Datatilsynet. Modellerne indebærer ikke, at internetudbyderne eller nogen offentlig instans skal foretage overvågning eller kontrol af internetabonnenters adfærd på internettet. Alle de drøftede modeller indebærer udveksling og behandling af personoplysninger, hvilket vil kræve en specifik lovregulering.

Det står rettighedshaverne frit generelt eller i forhold til specifikke lovovertrædelser at vælge, om man vil benytte de almindelige retshåndhævelsesmidler eller brevmodellen. Hvis rettighedshaverne i relation til en bestemt abonnent har igangsat en procedure via brevmodellen, så afstår rettighedshaverne fra at benytte de almindelige retshåndhævelsesmidler i forhold til den pågældende abonnent, indtil proceduren for udsendelse af informationsbreve er afsluttet.

Udvalget lægger desuden til grund, at rettighedshaverne efter gældende ret kan bruge oplysningerne om afsendte informationsbreve under en eventuel retssag, og det er op til domstolene at vurdere den bevismæssige vægt af oplysningerne i overensstemmelse med det almindelige princip om fri bevisbedømmelse.

I udvalget er der enighed om, at brevet bør have karakter af et informationsbrev uden sanktioner. Det bør endvidere fremgå af informationsbrevet, at spørgsmålet om overtrædelse af ophavsrettighederne ikke har været prøvet for en domstol.

Udvalgets afsluttende drøftelser har fokuseret på en model, som indeholder følgende grundelementer:

1. Rettighedshaverne undersøger, hvilke IP-adresser (dvs. internetforbindelser) der bliver brugt til uploading af ophavsretligt beskyttet materiale i ulovlige fildelingstjenester. Disse oplysninger videregives til den relevante internetudbyder sammen med en kuvert indeholdende informationsbrev fra rettighedshaver samt et informationsblad fra Kulturministeriet om brevmodellen.
2. Internetudbyderen identificerer ved hjælp af sine egne eventuelt til formålet etablerede it-systemer, hvis muligt navn og postadresse på den abonnent, der står bag den pågældende IP-adresse. Hvis internetudbyderen konstaterer, at udbyderen ikke (længere) har et abonnementsforhold til abonnenten bag IP-adressen (fx hvis

den er gensolgt), eller det ikke er muligt at identificere abonnenten bag IP-adressen, underrettes den anmeldende rettighedshaverorganisation herom. Andre mulige undtagelser vil kunne overvejes.

3. Internetudbyderen undersøger, om abonnenten tidligere har fået informationsbreve som led i brevmodellen. Hvis abonnenten tidligere har fået to breve, skal internetudbyderen ikke sende et tredje brev til abonnenten, men derimod informere den anmeldende rettighedshaverorganisation om, at abonnenten bag den pågældende IP-adresse allerede har fået to breve som led i brevmodellen.
4. Internetudbyderen varetager således afsendelse – medmindre det er tredje gang – af et informationsbrev fra rettighedshaverne, dvs. på rettighedshavernes brevpapir, samt et informationsblad fra Kulturministeriet om brevmodellen til abonnenten. Der er to muligheder mht. afsendelse af brev nr. 2. Den enkleste løsning består i, at en enslydende tekst afsendes både første og anden gang, idet det af teksten fremgår, at hvis brevet modtages for 2. gang, er der risiko for, at der indledes retslige skridt fra rettighedshavernes side. Alternativt sender internetudbyderen enten et brev nr. 1 eller brev nr. 2 med forskellig ordlyd, afhængigt af om det er første eller anden gang, den pågældende abonnent modtager et informationsbrev, hvilket må formodes at øge effekten af informationsbrevet, men imidlertid øger den administrative byrde hos internetudbyderen. Kuverten er blank, og internetudbyderen påfører blot en label med navn og postadresse på den abonnent, som skal modtage informationsbrevet. Hverken kuverten eller dens indhold fremtræder som hidrørende fra internetudbyderen.
5. Rettighedshaverne opretter en central helpdesk, som har til formål at håndtere henvendelser fra abonnenter, der har modtaget et informationsbrev som led i brevmodellen.

Indstilling:

- *Kulturministeriet, Justitsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet og Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Producentforeningen, IF-PI-Danmark, Samrådet for Ophavsret, Forlæggerforeningen, TI, ITB, DI ITEK, Musikzonen og Advokatsamfundet støtter en brevmodel, som beskrevet ovenfor. De enkelte udvalgsmedlemmers støtte til denne model er under forudsætning af, at der findes en acceptabel model for finansiering, jf. pkt. 12. 5. Udvalgsmedlemmerne finder også, at en brevmodel bør evalueres efter en 2-årig periode.*
- *Forbrugerrådet finder ikke, at en brevmodel er et relevant initiativ til at begrænse ulovlig fildeling, idet Forbrugerrådet mener, at der mangler proportionalitet mellem de drøftede brevmodeller i henseende til omkostninger og usikkerhedsmomenter for internetabonnenterne. Desuden er den forventede gevinst for de kreative industrier - specielt musikindustrien – ikke specificeret i løbet af udvalgsarbejdet. Dette gælder også en brevmodels eventuelle*

anvendelighed i forbindelse med andre former for krænkelse end ”ulovlig upload (ulovlig fildeling)”. Forbrugerrådet foreslår i stedet, at branchen styrker udviklingen af nye forretningsmodeller og generel forbrugeroplysning.

12.5. Finansiering af brevmodel

Den i afsnit 12.4 skitserede brevmodel vil indebære omkostninger hos rettighedshaverne til at fremfinde oplysninger om, hvilke IP-adresser der benyttes til ulovlig fildeling, samt omkostninger til at generere et standardbrev, som oversendes til internetudbydere. Hos internetudbydere vil modellen indebære omkostninger til at udvikle et it-system, der automatisk kan koble oplysning om IP-adresse med den fysiske adresse på den internetabonnent, der har den pågældende IP-adresse, samt et orienterende brev til rettighedshaver, i de tilfælde hvor en abonnent allerede har modtaget to informationsbreve. For alle involverede vil der være udgifter til løbende drift. Rettighedshaverne har desuden omkostninger til at udfylde en helpdeskfunktion, hvor internetabbonenter kan stille spørgsmål om baggrunden for modtagne informationsbreve. En brevmodel vil desuden indeholde omkostninger til papir, kuverter og porto. Iværksættelse af en brevmodel forudsætter, at der er sikret finansiering heraf.

Som led i udvalgsarbejdet har Kulturministeriet bestilt en teknisk redegørelse¹⁰¹ fra Netplan, der indeholder et omkostningsestimater for opslag af IP-adresser i det danske bredbåndsnet. Resultaterne af denne redegørelse er beskrevet i kapitel 8.8.

Det fremgår af kommissoriet for udvalget, at eventuelle merudgifter som følge af udvalgets forslag afholdes inden for de involverede ressortministeriers respektive eksisterende økonomiske rammer.

Under udvalgets drøftelser har forskellige muligheder for finansiering være drøftet, herunder finansiering af rettighedshaverne og internetudbydere efter en nærmere aftalt fordelingsnøgle.

Indstilling:

- *Kulturministeriet, Justitsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet og Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling* indstiller, at en model for udsendelse af informationsbreve bør være fuldt ud brugerfinansieret fra rettighedshaverne side, herunder at rettighedshaverne afholder størstedelen af internetudbydernes omkostninger. Ved fastlæggelse af den nærmere fordeling af omkostningerne er det relevant, at man tilstræber en incitamentsstruktur, som vil medvirke til at begrænse omkostningerne både hos rettighedshaverne og internetudbydere.
- *TI, ITB, DI ITEK og Forbrugerrådet* indstiller, at omkostningerne fordeles således, at rettighedshaverne afholder egne omkostninger forbundet med at

¹⁰¹ Redegørelsen er optrykt som bilag VIII i indeværende rapport.

fremfinde og fremsende IP-adresser og med den endelige fremsendelse af informationsbrev til brugerne fra internetudbyderne, dvs. porto og kuvertering. Rettighedshaverne afholder alle omkostninger til etablering af de nødvendige tekniske databaser (LID-databaser) og systemer til etablering af registrering af tidligere fremsendelser hos internetudbyderne. Internetudbyderne afholder egne omkostninger forbundet med at fremfinde fysiske adresser på internetabonnenter, herunder omkostninger til drift af LID-databaserne.

- *Samrådet for Ophavsret, IFPI-Danmark, Producentforeningen og Forlæggerforeningen* indstiller, at omkostningerne fordeles således, at rettighedshaverne afholder egne omkostninger forbundet med at fremfinde og fremsende IP-adresser og informationsbreve til internetudbyderne. Herudover afholder rettighedshaverne 50 % af portoudgifterne ved fremsendelse af informationsbreve til den endelige modtager. Internetudbyderne afholder egne omkostninger forbundet med at fremfinde fysiske adresser på internetabonnenter, herunder omkostninger til etablering og drift af LID-databaser.
- *Advokatsamfundet og Musikzonen* har ikke en holdning til spørgsmålet om finansiering af en brevmode.